

Päijät Hämeen rovastikuntien yhteistyöprojekti 1.9.2008-31.3.2009

Loppuraportti ja seurakuntien lausunnot

Markku Tynkkynen

SISÄLLYS

Johdanto	4
1. Selvityksen tausta, tarve ja tavoitteet	5
1.1. Hankkeen tausta ja tarve	5
1.2. Yhteistyöprojektin tavoitteet.....	5
2. Yhteistyöprojektin toteuttaminen	7
3. Seurakuntien johtavien työntekijöiden ja luottamushenkilöiden haastattelut	9
3.1. Artjärven seurakunta.....	9
3.2. Asikkalan seurakunta.....	11
3.3. Hartolan seurakunta	14
3.4. Heinolan seurakunta	16
3.5. Hollolan seurakunta	18
3.6. Kärkölän seurakunta	21
3.7. Lahden seurakuntayhtymä	23
3.8. Nastolan seurakunta.....	26
3.9. Orimattilan seurakunta.....	28
3.10. Padasjoen seurakunta.....	30
3.11. Sysmän seurakunta	32
3.12. Yhteenveto.....	34
4. Yhteistyöselvitykset	37
4.1. Taustaa.....	37
4.2. Diakonian ja lähetyksen työryhmä.....	37
4.3. Jumalanpalveluselämän työryhmä	39
4.4. Lapsityön työryhmä	40
4.5. Nuorisotyön työryhmä	42
4.6. Työntekijän näkökulma	42
4.7. Yhteenveto.....	43
5. Kirkon yhteiset hankkeet	46
6. Seurakuntien näkemykset eri rakennevaihtoehdoista yhdistymistilanteessa	47
6.1. Artjärven seurakunta.....	47
6.2. Asikkalan seurakunta.....	47
6.3. Hartolan seurakunta	47
6.4. Heinolan seurakunta	48
6.5. Hollolan seurakunta	51
6.6. Kärkölän seurakunta	54
6.7. Lahden seurakuntayhtymä	55
6.8. Nastolan seurakunta.....	58
6.9. Orimattilan seurakunta.....	60
6.10. Padasjoen seurakunta.....	61
6.11. Sysmän seurakunta	61
6.12. Yhteenveto.....	62
7. Esitykset	63
7.1. Esitykset Päijät-Hämeen rovastikuntien yhteistyön osalta.....	64
7.2. Esitykset seurakuntien yhdistymisprosessien osalta	64
7.3. Esitykset hengellisen työn yhteistoiminnan suhteen.....	64
7.4. Esitykset kirkon yhteisten hankkeiden osalta	64
8. Seurakuntien lausunnot projektin esityksistä	66
8.1. Asikkalan seurakunta.....	66
8.2. Hartolan seurakunta	67
8.3. Heinolan seurakunta	69
8.4. Hollolan seurakunta	70

8.5. Kärkölan seurakunta	71
8.6. Lahden seurakuntayhtymä	73
8.7. Nastolan seurakunta	75
8.8. Orimattilan seurakunta	77
8.9. Padasjoen seurakunta	78
8.10. Yhteenveto lausunnoista	80
Liitteet.....	81
Yhtymän seurakuntien johtavien työntekijöiden ja luottamushenkilöiden haastattelut	81

Johdanto

Heinolan ja Hollolan rovastikuntien seurakunnat ovat lähes koko viime vuosikymmenen tehneet lisääntyvässä määrin yhteistyötä Päijät-Hämeen maakunnan alueella. Yhteistyön yhtenä näkyvänä tuloksena julkaistiin vuonna 2008 Päijät-Hämeen liiton kustantamana raportti *Seurakuntarakenteet muutoksessa. Katsaus Päijät-Hämeen seurakuntien muutoksiin ja muutoshasteisiin (toim. Petri Määttä)*. Raportissa kuvattiin yleisluontoisesti seurakuntarakenteen muutokseen liittyviä näkökohtia, esiteltiin Päijät-Hämeen seurakuntien nykyisiä yhteistyömuotoja sekä kuvattiin alueen seurakuntien toiminnallisia ja taloudellisia tunnuslukuja. Lisäksi raportissa kuvattiin kaksi alueelle sijoittunut seurakuntarakenteen muutosprosessia: Hämeenkosken itsenäisen seurakunnan liittämistä Hollolan seurakunnan kappeliksi sekä Heinolan seurakuntayhtymän purkamista yhdeksi Heinolan seurakunnaksi.

Seurakunnat käsitelivät raporttia ja Rovastikunnan neuvottelukunnan kokouksessa 6.2.2008 seurakunnat päättivät jatkaa yhteistyömahdollisuuksien ja seurakuntien tulevaisuuden selvittämistä.

Lääninrovastien johdolla perustettiin tätä varten uusi projekti ajalle 1.9.2008-31.3.2009. Projektille palkattiin kokopäivätoiminen rovastikuntas sihteeri. Rovastikuntasiihteeriksi palkattiin Launeen seurakunnan kappalainen *Markku Tynkkynen*. Rovastikuntasiihteerin esimiehenä toimi lääninrovasti *Matti Piispanen*.

Projektille perustettiin ohjausryhmä, johon kuuluvat:
Matti Piispanen, lääninrovasti, Hollolan rovastikunta, puheenjohtaja,
Irma Alanen, talouspäällikkö, Asikkalan seurakunta,
Simo-Pekka Rantala, lääninrovasti, Heinolan rovastikunta,
Hannu Sarikka, hallintojohtaja, Lahden seurakuntayhtymä,
Jaana Simola, erityisasiantuntija, Päijät-Hämeen liitto,
Pekka Särkiö, yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtaja, Lahden seurakuntayhtymä.
Rovastikuntasiihteerin toimii ohjausryhmän sihteerinä.

Projektin rahoituksesta ovat vastanneet Tampereen ja Mikkelin hiippakunnat, Päijät-Hämeen liitto ja Päijät-Hämeen alueen seurakunnat.

Tässä raportissa esitellään 1.9.2008-31.3.2009 projektin työn tulokset ja esitykset seurakuntien jatkotyöskentelyksi. Raporttiin liitetään myöhemmin myös siitä pyydytyt seurakuntien lausunnot.

Raportin on laatinut rovastikuntasiihteerin *Markku Tynkkynen*.

1. Selvityksen tausta, tarve ja tavoitteet

1.1. Hankkeen tausta ja tarve

Päijät-Hämeen maakunta on kirkollisten hallintorajojen pirstoma. Alueelle sijoittuu kolme eri hiippakuntaa ja osia kolmesta rovastikunnasta. Päijät-Hämeessä kirkollinen historia ja maakuntahistoria eivät ole kulkeneet rajojen suhteen käsi kädessä.

Maalliset ja seurakunnalliset rajat ovat kuitenkin toinen toistensa kanssa tekemisissä. Saman kunnan alueella olevien seurakuntien on muodostettava taloudellinen yhteenliittymä. Kuntarajojen muutokset merkitsevät aina muutoksia myös seurakunnille. Jos kuntarajat muuttuvat yli rovasti- tai hiippakuntarajojen, niin muutos koskee silloin myös rovastikuntaa ja hiippakuntaa.

Päijät-Hämeen kunnista Hollola, Hämeenkoski, Kärkölä, Lahti, Nastola ja Padasjoki päättivät joulukuussa 2007 aloittaa keskinäiset tunnustelut uuden kunnan muodostamisen edellytyksistä. Tammikuussa 2008 mukaan liittyi myös Hartolan kunta. Tämän kuntaseitsikon keskinäisiä tunnusteluita ryhdyttiin kutsumaan UusiKunta- hankkeeksi. Esiselvitystyö valmistui 17.6.2008.

Esiselvitystyössä oli mukana Päijät-Hämeen 12 kunnasta seitsemän, mutta se ei merkitse sitä, että muut kunnat - Artjärvi, Asikkala, Heinola, Orimattila ja Sysmä - olisi suljettu mahdollisen kuntaliitosselvityksen ulkopuolelle. Vuoden 2009 aikana Päijät-Hämeen kunnat ottavat kantaa, lähtevätkö ne mukaan kuntaliitoksen selvitystyöhön. Selvityksen pohjalta kunnat tekevät sitovan päätöksen mahdollisen uuden kunnan tai kuntien perustamisesta. Tämä päätös tehdään suunnitellun aikataulun mukaan vuonna 2010.

Jos Päijät-Hämeen alueelle syntyy uusi kunta. Tämä tulee merkitsemään myös seurakuntarakenteiden muutoksia. Päijät-Hämeen alueen rovastikunnat ovat olleet kaukaa viisaita, kun ne jo hyvissä ajoin ovat syventäneet keskinäistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä. Seurakuntarakenteiden muutokset ovat suuria ja vaativia prosesseja. On erittäin hyödyllistä, jos niihin valmistaudutaan mahdollisimman hyvissä ajoin. Perustettu yhteistyöprojekti on osa tätä valmistautumista.

Kuntarakenteiden muutoksista riippumatta seurakuntien on järkevää lisätä yhteistyötä sekä toiminnan että tukitoimintojen alueilla. Päijät-Hämeen seurakunnilla on jo vuosien kokemus yhteistyöstä. Sen syventäminen ja laajentaminen on yksi tulevaisuuden haaste. Yhteistyöprojektissa on etsitty sen vuoksi myös uusia yhteistyömahdollisuuksia Päijät-Hämeen seurakuntien kesken.

1.2. Yhteistyöprojektin tavoitteet

Projektin ohjausryhmä hyväksyi projektille viisi tavoitetta.

1. Tukea seurakuntia kohtaamaan ympäristössä tapahtuvia muutoksia ja niiden esiin tuomia haasteita.
2. Synnyttää ja ylläpitää toimivaa vuorovaikutuskulttuuria Päijät-Hämeen alueen eri seurakuntien luottamushenkilöiden ja työntekijöiden välillä.
3. Synnyttää uutta ajattelua ja yhteistyötä kirkollisessa työssä Päijät-Hämeen alueella.

4. Valmistaa seurakunnan luottamushenkilöitä ja työntekijöitä kohtaamaan mahdolliset kuntarakenteessa tapahtuvat muutokset.
5. Antaa seurakunnan luottamushenkilöille ja työntekijöille tietoa kuntien yhdistymiseen liittyvistä neuvotteluista sekä toteutuneista seurakuntien yhdistymisistä.

2. Yhteistyöprojektin toteuttaminen

Projektin yhteydessä on toteutettu seuraavat tapahtumat.

a. Johtavien luottamushenkilöiden ja työntekijöiden haastattelut.

Rovastikuntasihteeri kävi syksyn 2008 aikana haastattelemassa kunkin Päijät-Hämeen seurakunnan johtoa. Haastattelussa oli pääsääntöisesti läsnä kirkkovaltuuston puheenjohtaja, kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja, kirkkoherra ja talouspäällikkö. Joissakin seurakunnissa haastatteluun osallistui johtoryhmä.

Tavoitteena oli, että seurakunnat voisivat tuoda esiin omaa ajatteluaan keskeisistä tulevaisuuden haasteista, yhteistyömahdollisuuksista ja suhtautumisestaan mahdollisiin kuntarakenteiden muutoksiin. Rovastikuntasihteeri kirjoitti koosteen haastatteluista ja seurakunnat saivat tehdä niihin tarpeelliseksi katsomansa muutokset.

b. Diakonian, lähetyksen, lapsi- ja nuorisotyön sekä jumalanpalveluselämän työryhmät

Neljä hengellisen toiminnan työryhmää perustettiin rovastikuntasihteerin johdolla. Työryhmiin kutsuttiin edustaja jokaisesta seurakunnasta. Ne kokoontuivat kahteen puoli päivää kestävään työskentelyyn.

Tavoitteena oli jäsentää ja etsiä yhteistyömahdollisuuksia hengellisen toiminnan alueella Päijät-Hämeen seurakuntien kesken.

c. Projektin esittely seurakuntien kirkkovaltuustoissa

Rovastikuntasihteeri kävi esittelemässä projektia jokaisessa Päijät-Hämeen seurakunnan kirkkovaltuustossa, Lahden seurakuntayhtymän yhteisessä kirkkovaltuustossa sekä Lahden seurakuntien seurakuntaneuvostoissa.

Tavoitteena oli esitellä projektia seurakuntien päättäjille.

d. Seminaarit työntekijöille

Toiminnallisen puolen työntekijöille järjestettiin seminaari kunta- ja seurakuntarakenteen muutoksista. Seminaareja oli yhteensä neljä: 9.2., 16.2., 17.2. ja 19.2. Niihin kutsuttuun kaikkia työntekijöitä. Osallistujia oli yhteensä 130 kaikista alueen seurakunnista.

Muiden kuin Lahden seurakuntayhtymän tukitoimen työntekijöille järjestettiin seminaari 30.3. Siihen osallistui 36 henkeä.

Tavoitteena seminaareissa oli jakaa työntekijöille tietoa kunta- ja seurakuntarakenteen muutoksista sekä esitellä eri työalojen yhteistyömahdollisuuksia Päijät-Hämeen alueella. Muutosprosesseissa on tärkeää, että työntekijät saavat tietoa mahdollisimman ajoissa ja siksi seminaarit päätettiin järjestää jo tässä vaiheessa.

e. Kirkkoherrojen ja talouspäälliköiden neuvottelupäivä kirkon yhteisistä hankkeista

Kirkossa on menossa useita suuria hankkeita tieto-, henkilöstö- ja taloushallinnon alueella. Nämä tulevat edellyttämään alueellista yhteistyötä seurakuntien välillä.

Näiden hankkeiden esittelemiseksi Päijät-Hämeen seurakuntien talouspäälliköitä ja kirkkoherroja kutsuttiin koolle 11.2. yhden päivän työskentelyyn. Hankkeita esittelivät projektipäällikkö *Anne Saloniemi* kirkkohallituksesta, Keskusrekisterin johtaja *Riikka Ryökäs* Lahden seurakuntayhtymästä, ja tietojärjestelmäpäällikkö *Tuula Eklund* Lahden seurakuntayhtymästä. Neuvottelupäivään osallistui 19 henkilöä.

Tavoitteena oli jakaa tietoa ja viedä Päijät-Hämeen alueella eteenpäin kirkon yhteisiä tieto-, henkilöstö- ja taloushallinnon hankkeita.

f. Seurakuntien näkemykset eri rakennevaihtoehdoista yhdistymistilanteessa

Ohjausryhmä päätti koota seurakuntien näkemyksiä eri rakennevaihtoehdoista yhdistymistilanteessa. Kirkkoneuvostoille lähetettiin pyyntö pohtia yhden seurakunnan mallin ja seurakuntayhtymämallin hyviä ja huonoja puolia.

Tavoitteena oli johdattaa seurakuntia pohtimaan rakennevaihtoehtoja jo siinä vaiheessa, kun niillä ei ole mitään tarvetta päätöksentekoon.

g. Rovastikunnan neuvottelukunnan kokoukset

Projektin aikana järjestettiin 5.10.2008 ja 4.2.2009 Rovastikunnan neuvottelukunnan kokous. 5.10. Liipolan seurakuntakeskuksessa esiteltiin vasta alkanutta yhteistyöprojektia. 4.2. seurakuntien päättäjille esiteltiin eri rakennevaihtoehtoja seurakuntien yhdistymistilanteissa.

h. Ohjausryhmän kokoontumiset

Projektin ohjausryhmä kokoontui 2.10.2008, 18.12.2008, 6.2.2009 ja 31.3.2009. Kokouksen esityslistat ja muistiot lähetettiin tiedoksi Mikkelin ja Tampereen hiippakunnan tuomiokapituleihin sekä Päijät-Hämeen seurakuntien kirkkoherroille.

3. Seurakuntien johtavien työntekijöiden ja luottamushenkilöiden haastattelut

3.1. Artjärven seurakunta

Aika: 18.9.2008

Läsnä: Ari Anttila, kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja

Rauno Arvento, kirkkovaltuuston puheenjohtaja

Jouko Rintaniemi, kirkkoherra

Miten näette seurakuntanne tulevaisuuden? Millaisten haasteiden edessä olette?

- Suurimman haasteen tarjoaa seurakunnan talous, joka on jo monta vuotta ollut alijäämäinen. Se tulisi saada tasapainoon.
- Työntekijät ovat ikääntyneet. Sairaspoissaolot vaikuttavat töihin.
- Sijaisten saaminen on vaikeutunut. Suntion sijaisen hankkimisessa on ollut ongelmia. Myös papille on vaikea löytää sijaista.
- Varhaisnuoriso- ja nuorisotyölle olisi tarvetta. Nyt sitä ei kyetä järjestämään. Lapinjärven ja Myrskylän seurakuntien kanssa yritetään hankkia yhteinen nuorisotyöntekijä.
- Seurakuntatalon remontointi ja laajennus sekä siihen liittyvä pappilan myynti olisi kyettävä tekemään.

Minkälaisia mahdollisuuksia näette seurakuntien välisessä yhteistyössä ja toiminnassa Päijät-Hämeen kuntien alueella?

- Hiippakuntarajasta johtuen yhteistyö Päijät-Hämeen suuntaan rajoittuu käytännössä Orimattilan seurakuntaan, jonka kanssa on yhteistyötä taloushallinnossa ja väestökirjanpidossa.
- Luontevin yhteistyö toiminnassa on Porvoon rovastikunnan suunta. Erityisesti rovastikunnan seurakuntien kanssa pyritty kehittämään yhteistyötä.
- Artjärvi sijaitsee seurakunnallisten alueiden rajalla. Tämä näkyy siinä, että se on samanaikaisesti osallinen kahdesta samansuuntaisesta yhteistyötä rakentavassa projektissa. Seurakunta osallistuu tähän Päijät-Hämeen seurakuntien projektiin ja samanaikaisesti se on mukana myös Porvoon rovastikunnan vastaavankaltaisessa projektissa. Myöskään yhteistyö Kouvolan suuntaan ei olisi alueellista mahdotonta.
- Rippikoulutyössä ja isoskoulutuksessa toivotaan yhteistyötä.

Mitä ajattelette mahdollisista kuntarakenteen muutoksista seurakunnan näkökulmasta?

- Seurakunta on kuulolla kuntien suhteen.
- Seurakunnan säästöryhmän työskentelyn yhteydessä on kuntien

ratkaisusta riippumatta mietitty ensimmäisenä mahdollisuutena liittymistä Orimattilan seurakuntaan.

- Joka tapauksessa oma talous olisi saatava kuntoon.

Mitä toiveita teillä on käynnistyneelle rovastikuntaprojektille?

- Projekti on hyvä.
- On tärkeää, että seurakuntien ääntä kuullaan.

3.2. Asikkalan seurakunta

Aika: 29.9.2008

Läsnä: Irma Alanen, talouspäällikkö
Antti Haapanen, kirkkovaltuuston varapuheenjohtaja
Heikki Heinola, kirkkoherra
Leo Kumpulainen, kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja

Miten näette seurakuntanne tulevaisuuden? Millaisten haasteiden edessä olette?

- Riippumatta tulevaisuudessa tapahtuvista muutoksista, niin seurakunnan itsenäisyys halutaan säilyttää. Jo maantieteellistäkin syistä tämä on välttämätöntä: seurakunta on pinta-alaltaan Päijät-Hämeen suurin ja sen sisäiset välimatkat ovat pitkät.
- Myös Asikkalan kunta on tehnyt päätöksen, että pysytään omana kuntana.
- Väestön ikääntyminen tarjoaa haasteen. Asikkalaan muuttaa ihmisiä viettämään eläkevuosiaan. Kunnan hyvät terveydenhuoltopalvelut ovat yksi syy tähän.
- Asikkala on vetovoimainen asumisympäristö. Parhaassa tapauksessa muuttovoitto kääntyy Asikkalaan ja silloin väestörakenne ei enää välttämättä painotu iäkkääseen väestöön.
- Seurakunnan taloudellinen tilanne on vakaa.
- Jos tulevaisuudessa seurakunnan väkiluku alkaa laskemaan, niin se tulee muodostamaan taloudellisen haasteen.
- Seurakunnan kiinteistöt ovat kunnossa
- Leirikeskuksen remontti on lähiajan investointeja vaativa haaste.
- Tulevaisuudessa haasteena on, miten saadaan seurakunnan työpaikat täytettyä, erityisesti näin on sijaisten kohdalla.
- Työntekijöitä ei tulevaisuudessa voida lisätä. Vapaaehtoistyötä kasvatetaan.
- Seurakunnassa paljon vapaaehtoistoimintaa ja sitä halutaan varjella tulevaisuudessakin.
- Seurakunnan tilaresurssit tarjoavat mahdollisuuden vapaaehtoistoiminnan lisäämiselle. Vääksyn taajama kasvaa koko ajan ja seurakunnan tilat mahdollistavat hyvin mm. eläkeläisille järjestettävän toiminnan.
- Kirkko on syrjässä. Siellä jumalanpalveluksen kävijämäärät laskevat. Tästä johtuen on mietittävä, miten jumalanpalveluselämä tulevaisuudessa on järjestettävissä kaikkein tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.
- Jatkuvana haasteena on, miten pystytään uudistamaan seurakunnan toimintaa sillä tavalla, että se vastaisi ympäröivää todellisuutta ja kuitenkin samalla säilyttää seurakunnan hengellisen tehtävän.

Minkälaisia mahdollisuuksia näette seurakuntien välisessä yhteistyössä ja toiminnassa Päijät-Hämeen kuntien alueella?

- On olemassa paljon pieniä paikallisia ryhmiä, joilla erityistarpeita, esim. diakonian tai perhetyön puolella. Sellaista mitä ei pienuuden takia kannata tehdä yksin, pitäisi tehdä yhdessä. Jotkut ihmisille hyvin henkilökohtaiset asiat olisi hyvä hoitaa suuremmissa yksiköissä. Näin turvattaisiin intimitietin säilyminen.
- Pitäisi päästä pois seurakuntien sisäänlämpiävyydestä. Ajattelua pitäisi muuttaa siihen suuntaan, että kaikkien seurakuntien tilaisuudet ovat kaikille avoimia. Tämä merkitsee sitä, että tilaisuuksiin pitäisi osata ottaa vastaan myös muualta tulleita. Kirkonseutu useiden seurakuntien yhteisenä lehtenä on hyvä askel tähän suuntaan.
- Tukitoimissa yhteistyötä voisi olla esimerkiksi kilpailuttamisessa ja yleensäkin erityisosaamisen alueella.
- Kirkon suuret hankkeet tukitoimintojen osalta on pyrittävä hoitamaan järkevästi. Työn ja toiminnan kannalta epätyytyttäviä hankkeita tulisi alueellisesti yhdessä vastustaa.
- Omalla alueella voisi kouluttaa yhdessä enemmän sekä työntekijöitä että seurakuntalaisia vapaaehtoisten toimintaan.
- Yhteistyötä on tärkeää tehdä myös kristillisten järjestöjen ja toisten kristillisten seurakuntien kanssa.
- Maantiede on yhteistyössä otettava huomioon. Jos se estää luonnollisen yhteistyön, niin silloin siihen ei väkimmäisesti pidä pyrkiä.
- Asikkalan seurakunnalla on ollut yhteistyötä eri asioissa eri suuntiin. Heinolan ja Padasjoen suuntaan ollut toiminnallista yhteistyötä. Lahden suuntaan taas kirkonseutulehti on ollut tärkeä yhteistyön muoto

Mitä ajattelette mahdollisista kuntarakenteen muutoksista seurakunnan näkökulmasta?

- Jos tulevaisuudessa muodostuu suuri, monen seurakunnan yhtymä, niin hallinto muodostuu raskaaksi. On vakavasti kysyttävä, kannattaako sellaiseen pyrkiä. Iso yksikkö merkitsee myös, että hallinto etäännyy toiminnasta. Paikallisen ihmisen ääntä ei välttämättä kuulla. Päätökset saattavat olla tunteettomia on kyseessä sitten toiminta tai kiinteistöt. Tästä johtuen on aiheellista pelätä, että suuressa yksikössä ihmisten motivaatio toimia hiipuu.
- Kaikessa on pyrittävä siihen suuntaan, että seurakunnalla on mahdollisuus säilyttää vahva toimintaidentiteetti riippumatta hallintomuodosta.
- Rakenteellisesti ei pidä mennä pilkkomaan nykyisiä seurakuntia vaan ne tulee säilyttää kokonaisina.
- Pitäisi toimia niin, että ei ruveta yhtenäistämään väkisin seurakuntien

erilaisia toimintakulttuureja. Juuri toimintakulttuurissa on nähtävissä seurakunnan oma paikallinen identiteetti.

- On erittäin vaativaa liittää vanhoja maalaisseurakuntia kaupunkiseurakuntien kulttuureihin. Toimintakulttuuriltaan samanlaisia pitäisi voida tarpeen mukaan yhdistämään.
- Avoimesti tulee katsoa läpi eri malleja ja tutkia missä määrin ne ovat seurakuntien toimintakulttuurien kannalta järkeviä.
- Toiminta ei saa keskittää, vaan se tulee kyetä säilyttämään myös syrjäseuduilla.
- Maantieteellisesti Päijänne ja Vesijärvi ovat selkeitä jakajia ja se tulee ottaa huomioon
- Kuntien yhdistäminen on helpompaa, koska siinä on kyse lähinnä materiaalisesta. Seurakunnissa on kyse ihmisistä.

Mitä toiveita teillä on käynnistyneelle rovastikuntaprojektille?

- Toivotaan, että projekti ei ole Päijät-Hämeen liiton työrukkana vaan oikeasti tutkii kaikki mahdolliset näkökulmat.
- Jos suurseurakunta tulee, niin säästöt eivät saa olla tärkeimpänä asiana.
- Myös Lahden tulee prosessin yhteydessä kertoa näkökantansa selkeästi.
- Kun nähdään mitkä kunnat yhdistyvät, niin kerralla pitäisi pyrkiä tekemään lopullinen hallintomallia eikä mitään väliaikaista hallintorakennetta.
- Seurakunnissa pitäisi budjetoida resursseja sillä tavalla, että on olemassa työntekijöitä mahdollisen tulevan muutoksen tekemiseen.
- Projektin yhteydessä olevat tilanteet pitää valmistella huolella.

3.3. Hartolan seurakunta

19.9.2008

Läsnä: Pertti Backman, talouspäällikkö
Vesa Järvinen, kirkkovaltuuston puheenjohtaja
Rauni Salmela, kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja
Jeremias Sankari, kirkkoherra

Miten näette seurakuntanne tulevaisuuden? Millaisten haasteiden edessä olette?

- Seurakunnan väkiluku laskee ja väestö ikääntyy.
- Talous on saatava tasapainoon.
- Työntekijöiden vähennykset ovat tarpeen sekä talouden että toiminnan kannalta. Erityinen tarve jatkossa on toimisto- ja kiinteistöhenkilökunnan vähentämiselle. Lasten määrän väheneminen seurakunnassa voi merkitä tulevaisuudessa myös lapsityöhön käytettävän työvoiman vähentämistä.
- Sekä toiminnassa että taloudessa olisi päästävä joustaviin rakenteisiin.
- Toiminnallisesti on haastavaa kohdata ne työikäiset teollisuustyössä työskentelevät seurakuntalaiset, joille seurakunta osana omaa elämää ja identiteettiä ei ole enää niin merkittävä.
- 20-30 ihmisen työttömäksi jääminen irtisanomisten kautta on näin pienessä kunnassa suuri asia ja merkitsee haastetta myös seurakunnalle, erityisesti sen diakoniatyölle.
- Kirkosta eroaminen ei ole seurakunnalle suuri ongelma. Sen sijaan kuntaan muuttavien keskuudessa kirkkoon kuulumattomien osuus on suhteessa suurempi kuin muuten Hartolan väestössä.
- Kokonaiskirkon taholla valmistellut henkilöstö- ja taloushallintoon liittyvät uudistukset on kyettävä toteuttamaan.

Minkälaisia mahdollisuuksia näette seurakuntien välisessä yhteistyössä ja toiminnassa Päijät-Hämeen kuntien alueella?

- Sijaisjärjestelyissä olisi päästävä yhteistyöhön niin toiminnallisen kuin tukitoiminnan osalta.
- Yhteistyö on luontevaa koulutuksessa, asiantuntijuudessa ja sijaisuuksien hoitamisessa.
- Leirikeskusten yhteiskäyttöä pitäisi miettiä.
- Alueellisesti yhteistyö on luontevinta Heinolan rovastikunnan alueella. Koko Päijät-Hämeen alueella etäisyydet aiheuttavat sen, että yhteistyö toiminnan puolella rajoittuu lähinnä joihinkin erityisosaamista vaativiin työmuotoihin, esim. perheneuvonta tai sairaalasielunhoito. Myös monissa tukitoiminnoissa yhteistyötä voidaan tehdä pitkästä välimatkasta huolimatta.
- Kilpailutukset ja jotkut muut taloushallinnon tehtävät voitaisiin hoitaa

yhteistyössä.

Mitä ajattelette mahdollisista kuntarakenteen muutoksista seurakunnan näkökulmasta?

- Seurakunnan strategia on, että vuonna 2015 Hartolan seurakunta on toiminnallisesti itsenäinen ja seurakuntalaiset saavat kaikki palvelut Hartolasta.
- Muutos tulee, siihen suhtaudutaan rauhallisesti ja sitä seurataan aktiivisesti.
- Tärkeää että seurakunnan toiminta ja puitteet ovat kunnossa silloin, kun liitoksiin mennään.
- Jos tulevaisuus on kaksinapainen Päijät-Häme, niin silloin on rakenteellisesti todennäköisesti luontevinta toimia Heinolan seurakunnan kappelina. Jos taas Lahti on keskus, niin silloin seurakuntayhtymä-malli on todennäköisesti luontevin.
- Ilman kuntarajojen muutosta Hartolalla ei ole tarvetta liittyä yhteen jonkun tai joidenkin toisten seurakuntien kanssa.
- Tällä hetkellä on luontevaa yhteistyötä joidenkin Päijät-Hämeen ulkopuolella olevien seurakuntien kanssa. Sen tulisi jatkua riippumatta siitä, millaisia rakenteita Päijät-Hämeen sisällä tulevaisuudessa syntyy. Ei pidä rakentaa muuria hallintorakenteen ja sen ulkopuolisten seurakuntien välille.

Mitä toiveita teillä on käynnistyneelle rovastikuntaprojektille?

- Päijät-Hämeen seurakuntien projekti ei saa olla este myös muuhun suuntaan tehtävälle yhteistyölle. Se on Päijät-Hämeen ”rajaseudun” seurakunnalle tärkeää.
- Projektin yhteydessä on tärkeää huolehtia tiedottamisesta. Yhteiset rovastikuntapäivät ovat olleet hyviä.
- Seurakuntien välinen toimiva vuorovaikutus on tärkeää. Sen pohjalle rakentuu luottamus ja luottamuksen hengessä on hyvä kohdata tulevat muutokset.
- Pienen seurakunnan näkökulmasta on hyvä, että Lahdessa on yhden sijasta neljä seurakuntaa ja että lääninrovasti ei ole joku Lahden seurakuntien kirkkoherroista. Tällainen rakenne synnyttää luottamusta ja rauhaa.
- Tulevien muutosten edessä on otettava huomioon, että se merkitsee muutosta myös rovastikunnille ja hiippakunnille.

3.4. Heinolan seurakunta

Aika: 25.9.2008

Läsnä: Matti Halme, talouspäällikkö
Kaija Heiskanen, kirkkovaltuuston varapuheenjohtaja,
Juha Hersta, kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja,
Simo-Pekka Rantala, kirkkoherra
Veikko Väisänen, kirkkovaltuuston puheenjohtaja

Miten näette seurakuntanne tulevaisuuden? Millaisten haasteiden edessä olette?

- Heinola on muuttotappiokunta. Väestö vähenee. Viimeisen kymmenen vuoden aikana vähennys on ollut 1500 henkeä.
- Uusi yhdistynyt seurakunta on antanut uutta tekemisen intoa. Hallinnollinen ja toiminnallinen rakenne on järkeistynyt. Jatkossa sitä yritetään edelleen kehittää. Muutos on osoittautunut mahdollisuudeksi ja myönteiseksi asiaksi.
- Talous on tällä hetkellä tasapainossa. Jatkossa on kyettävä järjestämään talouden ja tulevien pakollisten investointien järkevä yhteensovittaminen.
- Yhdistymisestä johtuen seurakunnalla on paljon kiinteistömassaa ja sitä on pyrittävä vähentämään.
- Yhdistymisestä johtuen henkilökuntaa on tarpeeseen nähden liikaa. Samanaikaisesti uusi palkkausjärjestelmä on nostanut merkittävästi henkilöstömenoja. Jatkossa haasteena on, miten saadaan sovitettua henkilöstömäärä suhteessa sekä talouteen että tehtävään työhön.
- Hengellisen toiminnan kannalta Heinola muodostaa alueen, jossa seurakunnallinen toiminta säilyy riippumatta mahdollisesti muuttuvista rakenteista. Toiminnan kannalta tulevaisuus tarjoaa tästä johtuen myönteisen kehittämishaasteen.
- Heta-hanke ja sen rinnalla muut valtakunnalliset kirkon talous- ja tietohallintohankkeet tuovat muutoksen, mutta niihin kyetään sopeutumaan. Lähtökohdallisesti niihin suhtaudutaan myönteisesti.

Minkälaisia mahdollisuuksia näette seurakuntien välisessä yhteistyössä ja toiminnassa Päijät-Hämeen kuntien alueella?

- Tukitoiminnoissa voisi olla yhteisiä hankkeita
- Yhteisiä leirikeskuksia tulisi harkita.
- Hautaustoimi voitaisiin yhdistää.
- Haahtela-yhtiöt ovat kehittäneet kiinteistöpuolen hallintaa. Erityisen

tietojärjestelmän avulla seurakuntataloudet voivat hallita kiinteistötietojaan. Kiinteistöjen perustiedot, huoltokirjat, energiaseuranta, mitoitusohjelmat, vuokrausosiot, kustannusohjaus ja monta muuta ylläpidon ja ohjauksen kannalta tärkeää toimintoa. Tulossa on myös hautaustoimelle ainakin hautakarttajärjestelmä. Tämä tarjoaisi kiinnostavan yhteistyömahdollisuuden.

- Pitäisi tutkia, minkälaiset rakenteet mahdollistaisivat jonkinlaisen varamiespalvelukuvion eli sijaisuuksia voitaisiin hoitaa yhteisesti.
- Koulutuksessa yhteistyötä. Myös työnohjauksessa ja tyky-toiminnassa voidaan tehdä yhteistyötä.
- Kirkonseutu –lehti on koettu hyväksi yhteistyön muodoksi. Lehti on tuonut moottoritien tavoin Lahtea ja muita seurakuntia entistä lähemmäksi.
- Hiippakuntaraja on yhteistyön este ja pitäisi tutkia onko se nyt oikeassa paikassa. Aikanaan Heinolan kaupunkiseurakunta on toivonut siirtymistä Tampereen hiippakuntaan. Hiippakuntarajan muuttamista ei nähdä dramaattisena asiana. Työntekijäkunnan keskuudessa on toisaalta kuitenkin totuttu toimimaan tutussa Mikkelin hiippakunnassa. Rakennemuutosten yhteydessä pitäisi yleensäkin miettiä hiippakunnallisia rajoja ja hiippakunnan tehtävää.

Mitä ajattelette mahdollisista kuntarakenteen muutoksista seurakunnan näkökulmasta?

- Seurakuntatyössä Heinolan seurakunta säilyy jatkossakin itsenäisenä toiminnallisena yksikkönä tapahtui kuntapuolella ja seurakuntien hallinnollisissa rakenteissa mitä tahansa. Seurakunta kykenee sopeutumaan muutoksiin ja niitä katsellaan levollisin mielin.
- Seurakuntalaisen kannalta on muutoksissa kyettävä huolehtimaan siitä, että toiminta säilyy lähellä.
- Valmistautuminen muutoksiin on hyvä aloittaa varhain. Asioita on voitava rauhassa kypsyttellä. Toteutunut muutos vaatii taas hyvää jälkihoitoa.
- Heinolassa on nähty, että muutos voi olla mahdollisuus ja sitä ei pidä pelätä.

Mitä toiveita teillä on käynnistyneelle rovastikuntaprojektille?

- Yhteiset rovastikuntapäivät ovat olleet hyviä ja niitä tulee järjestää jatkossakin.

3.5. Hollolan seurakunta

Aika: 22.9.2008

Läsnä: Heikki Koljonen, rakennusmestari
Pekka Kotiaho, kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja
Ahti Kytö, kirkkovaltuuston puheenjohtaja
Antti Lahtinen, kirkkoherra
Heikki Seppänen, talouspäällikkö

Miten näette seurakuntanne tulevaisuuden? Millaisten haasteiden edessä olette?

- Uuden kirkon ja seurakuntakeskuksen rakentaminen on saatettava loppuun. Niiden mahdollisuuksien hyödyntäminen, mitä uudet tilat toiminnan kannalta mahdollistavat, merkitsee toiminnallista ja taloudellista haastetta.
- Seurakunnalla on sen maantieteellisestä hajanaisuudesta johtuen suuri rakennusmassa. Sen kunnossapitäminen tarjoaa jatkuvan haasteen.
- Vanhasta keskiaikaisesta kirkosta huolehtiminen yhteistyössä museoviraston kanssa on jatkossakin huolehdittava hyvin.
- Hautausmaa-alueiden riittävydestä on kyettävä huolehtimaan.
- Seurakunnan ikärakenne tulee muuttumaan. Tällä hetkellä painopiste on lapsissa, nuorissa ja perheissä. Tulevaisuudessa vanhusvoittoisen väestön osuus kasvaa jatkuvasti.
- Millä tavalla seurakunta voisi olla merkittävä myös nuorille ja työikäiselle väestölle.
- Toiminnallisesti on kyettävä yhdistämään seurakunnan alueella samanaikaisesti vaikuttava kaupunki- ja maaseuturakenne. Miten toiminta jatkossakin voidaan turvata keskuksista syrjässä olevissa kylissä.
- Vanhan ja tulevan uuden kirkon käytön ja kummankin oman toiminnallisen arvomaailman yhteensovittaminen.
- Seurakuntaliitos Hämeenkosken kanssa edellyttää jatkossakin sen hyvää hoitamista. Emäseurakunnalle liitos merkitsee lisääntyvää hallinnollista ja toiminnallista haastetta, koska se lisää työmäärää. Kappelin seurakuntalaisten haasteena on, miten he mieltävät olevansa Hollolan seurakunnan jäseniä, mutta silti kykenevät säilyttämään paikkakunnan omaleimaisuuden ja identiteetin.
- Kuinka turvataan Hollolan seurakuntalaisen identiteetin säilyminen muutosten keskellä.
- Miten muutosten keskellä säilytetään henkilökunnan motivaatio.
- Strategiatyön loppuunsaattaminen.
- Henkilöstön koulutusjärjestelmän luominen.
- Henkilöstöstä jää vuoteen 2015 mennessä 18 henkeä ja 15 vuoden aikana

noin puolet (37) eläkkeelle. Tämä merkitsee haastetta rekrytoinnille.

- Kirkon mahdollinen jakautuminen johtuen eri kiistakysymyksistä tulee koskettamaan myös paikallisseurakuntien elämää.

Minkälaisia mahdollisuuksia näette seurakuntien välisessä yhteistyössä ja toiminnassa Päijät-Hämeen kuntien alueella?

- Osa yhteistoiminnasta tulee liittymään kokonaiskirkon yhteisiin hankkeisiin: Kitke (jäsenrekisteri), HeTa (kirjanpito ja palkka), TYP (tietohallinta).
- Päijät-Häme jakaantunut Päijänteestä johtuen itään ja länteen. Se merkitsee yhteistoiminnalle logistista haastetta.
- Miten johtaminen mahdollistuu etäisyydestä käsin.
- Asiat, joissa tieto kulkee sähköisesti, on helppo hoitaa yhteistoiminnallisesti välimatkoista huolimatta.
- Yhteistyössä on haasteena, miten kyetään säilyttämään toiminnan paikallinen identiteetti ja omaleimaisuus.
- Asiantuntemusta vaativat tehtävät olisi hyvä voida hoitaa yhteisesti.
- Kiinteistö- ja hautaus toimessa pitäisi yhdistää resursseja ja erityisosaamista pitäisi kyetä hyödyntämään nykyistä laajemmin.
- Talous- ja henkilöstöhallinnon sekä tietohallintaosaamisen alueilla pitäisi pyrkiä erikoistumisen lisäämiseen.
- Jos rakenteellisia yhdistymisiä syntyy, niin toiminnallisten resurssien jako pitäisi työnjaollisesti katsoa kokonaan uudesti. Työalojen resurssit pitäisi jakaa tasaisesti koko alueen käyttöön. Seurakuntien välille pitäisi toimintaresurssien suhteen syntyä ”diakoninen” toimintatapa, jossa niitä jaettaisiin nykyistä tasaisemmin.
- Jos seurakuntien toiminta on yhteistä ja kokoluokaltaan suurta, niin se antaa paremman mahdollisuuden luoda näkyvämpää ja mielenkiintoisempaa ”brändiä” kirkollisesta työstä Päijät-Hämeen alueella.

Mitä ajattelette mahdollisista kuntarakenteen muutoksista seurakunnan näkökulmasta?

- Mitä pienempi seurakunta on kooltaan, sitä suurempi on tarve rakenteelliselle muutokselle.
- Seurakunnan oman identiteetin säilyttäminen on avainkysymys.
- Yhdistymisessä on kysyttävä, mitä hyvää se tuo toimintaan, jäsenyyden vahvistumiseen sekä onko siitä taloudellista säästöä.
- Hallintomalleista on valittava se, joka turvaa parhaiten:
  - seurakunnan toiminnan omaleimaisuuden,
  - riittävän toiminnallisen itsenäisyyden,
  - säilyttää seurakunnan nimen,
  - on hallinnollisesti järkevin ja kevein,

- on työvoimaresurssien ohjaamisen kannalta järkevin,
- ottaa parhaiten huomioon eri kokoiset seurakunnat.
- Mahdollisessa yhdistymisprosessissa on haasteena, miten seurakunnat aidosti kykenevät kuulemaan toisiaan ja miten kyetään näkemään, että myös suuret seurakunnat saavat lisäarvoa pieniltä seurakunnilta.
- Hollolan seurakunnalla ei itsessään ole tarvetta liittymiseen, mutta se haluaa suhtautua avoimesti erilaisiin rakennevaihtoehtoihin eikä halua sulkea tässä vaiheessa niistä mitään pois.
- Jos kunnat menevät yhteen, niin silloin on riittävästi arvioitava eri malleja ja valittava niistä paras.
- Ei tule seurata pelkästään kuntarakennetta vaan on pyrittävä itsenäisesti luomaan seurakunnille itselleen paras mahdollinen toimintamalli.
- Joka tapauksessa olisi mietittävä, miten nykyiset kuntarajat voitaisiin joustavasti ylittää niin, että toiminnalliset resurssit tulisivat parhaiten käyttöön.

Mitä toiveita teillä on käynnistyneelle rovastikuntaprojektille?

- Projektilla sinänsä on jo arvo prosessina ja mielenkiinnolla odotetaan, mitä se kokonaisuudessaan tuo.
- Voisiko projektiin liittää myös vapaaehtoistyön?
- Myös tukitoimintojen työntekijöille tulisi jakaa projektiin liittyvää tietoa.

3.6. Kärkölän seurakunta

Aika: 10.9.2008

Läsnä: Päivi Aaltonen, kirkkovaltuuston puheenjohtaja
Timo Huttunen, kirkkoherra
Liisa Korpela, kirkkovaltuuston varapuheenjohtaja
Tapani Mörttinen, kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja

Poissa: Marja-Terttu Painilainen, talouspäällikkö

Miten näette seurakuntanne tulevaisuuden? Millaisten haasteiden edessä olette?

- Seurakunnan talous on saatettava tasapainoon. On samanaikaisesti kyettävä huolehtimaan seurakunnan keskeisistä toiminnoista ja käytettävissä olevien resurssien riittävydestä.
- Seurakunnan henkilöstön ikärakenne koostuu pääsääntöisesti joko nuorista tai vanhoista työntekijöistä. Työelämän keskivaiheessa olevia työntekijöitä on vähän. Tämä merkitsee haastetta rekrytoinnille. Toisaalta on tarvetta pätevien sijaisten palkkaamiselle ja toisaalta on tärkeää, että auki oleviin virkoihin saadaan kyvykkäitä työntekijöitä. Eläkkeelle jäämiset mahdollistavat toisaalta sen, että henkilökuntasaneerauksiin ei ole tarvetta mennä.
- Seurakunnan keskeiset kiinteistöt on saatava hyvään kuntoon.
- Toiminnassa on keskityttävä olennaiseen ja kaikkein keskeisimpään.
- Yhteistyötä kunnan kanssa on jatkettava ja syvennettävä.
- Viimeiset vuosikymmenet ovat merkinneet suurta ympäristön muutosta kunnassa. Maatalousvaltaisesta kulttuurista on siirrytty teollisuus ja palkkatyö kulttuuriin. Tämä merkitsee haastetta seurakunnan toimintakulttuurille: toisaalta on säilytettävä agraarin toimintakulttuurin vahvuudet ja toisaalta muutettava toimintaa vastaamaan ympäristön muutosta.

Minkälaisia mahdollisuuksia näette seurakuntien välisessä yhteistyössä ja toiminnassa Päijät-Hämeen kuntien alueella?

- Tukipalveluiden yhteistä järjestämistä tulisi kehittää entisestään.
- Sijaisjärjestelyjä esimerkiksi pappien, kanttoreiden ja muiden toiminnallisten työntekijöiden kesken tulisi kehittää. Esimerkiksi voisiko lääninrovastilla olla ”oikea käsi”, joka voisi samalla auttaa sijaisjärjestelyissä tai pitäisikö diakoniassa olla rovastikunnallinen ”päivystävä diakoniatyöntekijä” jne.
- Pienissä seurakunnissa työntekijät ovat usein ammattikuntansa ainoita edustajia. Oman työyhteisön lisäksi heille olisi hyödyksi liittyminen oman

ammattialansa verkostoon yli seurakuntarajojen.

- Leiritoiminnan nykyiset turvallisuusmääräykset tuovat erityisesti pienille seurakunnille haasteita, joihin voitaisiin pyrkiä vastaamaan rovastikunnallisella yhteistyöllä.
- Toiminnallisella puolella on ylipäänsä luovasti etsittävä uusia yhteistyömahdollisuuksia.
- Toisaalta on kysyttävä, kannattaako seurakunnalliseen yhteistyöhön panostaa ennen kuin selviää, minkälainen seurakuntarakenne tulevaisuudessa vallitsee?

Mitä ajattelette mahdollisista kuntarakenteen muutoksista seurakunnan näkökulmasta?

- Muutosta seurataan aktiivisesti. Ei kuljeta edellä, mutta kuitenkin samaan suuntaan kuin kunnat.
- Seurakunnassa on kyettävä säilyttämään ilmapiiri, jossa ei synny ”alasajon tunnetta”.
- Omat kiinteistöt ja toiminnot on saatettava hyvään kuntoon. Se antaa hyvät valmiudet kohdata mahdolliset rakennemuutokset.
- Seurakuntien ääntä on kuunneltava. Erityisesti pienen seurakunnan huoli on, että se ei tule kuulluksi.
- Identiteetin säilyttäminen on keskeistä.
- Vielä ei ole mahdollista ottaa kantaa, mikä on se seurakunnallinen rakenne, mihin pitäisi mennä, jos kunnat liittyvät yhteen.

Mitä toiveita teillä on käynnistyneelle rovastikuntaprojektille?

- On pidettävä huoli siitä, että myös seurakuntien henkilöstöä on informoitu riittävästi ja heidän äänensä kuuluu.
- Tukipalveluiden henkilöstöllä on huoli työpaikkojen säilyvyydestä. Heitä tulisi kuulla ja jakaa heille oikeaa tietoa muutoksista.

3.7. Lahden seurakuntayhtymä

Aika: 4.12.2008
Läsnä: Terttu Pohjolainen, yhteisen kirkkovaltuuston puheenjohtaja
Hannu Sarikka, hallintojohtaja
Pekka Särkiö, kirkkoherra
Keijo Vikman, yhteisen kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja (poissa)

Miten näette seurakuntayhtymän tulevaisuuden? Millaisten haasteiden edessä olette?

- Jatkossa on kiinnitettävä enemmän huomiota siihen, miten seurakunnan käytännön työssä tehtävät oikeasti vastaavat niitä tarpeita, mitä seurakuntalaisilla on. On rohkeasti muutettava toimintaa niin, että seurakunta voi säilyttää ihmisten elämässä sen paikan, mikä sillä nyt on. Virkamiesmäisyydestä on tultava lähemmäksi ihmisiä. On uskallettava jättää pois epäolennainen ja keskittyttävä olennaiseen.
- Työntekijöiden työnkuvia on kyettävä laajentamaan.
- Pitää uskaltaa olla reilusti yhteistyössä eri tahojen kanssa, jopa jakaa työtä niiden kanssa. Esimerkiksi voisiko seurakunta ottaa osavastuuta kotisairaanhoidosta? Tämän kaltaisia asioita pitää voida avoimesti tutkia. Kaikessa on kuitenkin oltava mukana kirkon omista lähtökohdista käsin.
- Jos kirkosta eroaminen jatkuu, niin se tulee merkitsemään haastetta taloudelle.
- Jäsenyyden säilyttämiseen vaikuttaa kahdenlaisia tekijöitä. Ensinnäkin on pysyttävä tekemään oma toiminta mahdollisimman hyvin sekä kyettävä toimimaan yhteistyössä niiden kanssa, joihin on nyt olemassa rajapinta. Näin voidaan varmistaa myönteisen kuvan säilyminen ja ihmiset haluavat edelleen pysyä seurakunnan jäseninä. Toiseksi jäsenyyteen vaikuttaa kokonaiskirkon imago. Se ei ole yksin meidän käsissämme, vaan siihen vaikuttaa kaikkien kirkosta julkisuudessa puhuvien toimet. Näissä kahdessa kohdassa onnistuminen tai epäonnistuminen vaikuttaa siihen, miten jäsenkehityksen tulee käymään. Jäsenkehitykseen vaikutetaan myös sillä, että ollaan rohkeasti kirkko ja pitäytytään olennaiseen.
- Koska kristillinen tieto on ohentunut, niin jatkossa sen opettamista tarvitaan enemmän.
- Myös perheiden kotikasvatuksen tukeminen on tärkeää. Perheissä on kyettävä kantamaan vastuuta kristillisestä kasvatuksesta
- Kristillisen uskon perusteiden esillä pitäminen on jatkossa entistä tärkeämpää. Tämän tulee alkaa työntekijöistä lähtien. Työntekijöiden tausta ja lähtötilanne suhteessa kirkkoon on entistä kirjavampi. Jumalanpalvelus, raamatun luku, rukous, lähimmäisen rakkaus ja ekologiset kysymykset on säilytettävä keskeisellä sijalla niin työntekijöiden kuin seurakuntalaistenkin elämässä.

- Seurakuntayhtymä on järkevä taloudellinen ja toiminnallinen kehys. Sen vaarana on liika virkamiesmäisyys ja ylisuuri hallinto. Hallintoa tulee voida keventää. Talouden ja hallinnon osalta on keskittyvä perustehtävän toteuttamiseen, samalla resurssit ja jäsenkehitys on kyettävä pitämään tasapainossa.
- Lahden seurakuntayhtymä on sen kokoinen seurakuntatalous, että lähitulevaisuuden tarjoamissa näkymissä se selviää itsekseen. Käytettävissä olevat resurssit ovat vahvat. Seurakunnan perustyötä ja myös erityistyömuotoja kyetään tekemään varsin hyvin sekä henkilöresurssien että monipuolisen ammattitaidon vuoksi. Tämä mahdollistaa toiminnan kehittämisen. Vanhentuneita toimintamuotoja voidaan jättää pois ja uusia kyetään kehittämään.
- Vahvojen taloudellisten resurssien säilyttäminen on itsestä kiinni. Näkyvissä ei ole mitään sellaista, että seurakuntayhtymä ei pärjäisi taloudellisesti.
- Lähtökohtaisesti nykyinen yhtymämalli ja sen pohjalla oleva lainsäädäntö ovat käyttökelpoisia. Laki on hyvä, jos lainkäyttäjät haluavat sitä hyvin soveltaa. Lainsäädäntö ei ainakaan estä toimimasta hyvin ja kevyillä hallinnollisilla ratkaisuilla
- Strateginen työote ja laatutoiminta ovat sellaista, joita tulee kehittää.
- Tiedottaminen ja viestintä on tärkeä osa-alue, jota tulee pystyä kehittämään niin, että ihmisiä tavoitetaan monipuolisesti.

Minkälaisia mahdollisuuksia näette seurakuntien välisessä yhteistyössä ja toiminnassa Päijät-Hämeen kuntien alueella?

- Seurakunnan perustyö on tehtävä paikallisesti ja lähellä ihmisiä.
- Yhteistyötä on käytännössä helpompi tehdä lähellä olevien kanssa.
- Tällä hetkellä yhteinen keskusrekisteri, jotkut talouden ja tietohallinnon alueet, sairaalasielunhoito, perheneuvonta, palveleva puhelin ja ruokapankki ovat muun muassa esimerkkejä toimivista yhteistyömahdollisuuksista.
- Jatkossa yhteistyötä voitaisiin kehittää esimerkiksi erityisnuorisotyön, päihdetyön, maahanmuuttajatyö ja leirikeskusten käytön koordinoinnissa. Myös erityisjumalanpalvelusten sekä koulutuksen saralla yhteistyö voisi tarjota uusia mahdollisuuksia. Niin ikään alueelliset juhlat ja tapahtumat kannattaa jatkossakin tehdä yhdessä.
- Yhtymä voi tukea pienempiä seurakuntia perusseurakuntatyön lisäksi tehtävässä erityisammattitaitoa vaativassa työssä
- Kaikkien osapuolten kannalta on hyödyllistä kaikki se yhteistyö mitä tehdään talous- ja kiinteistöhallinnon sekä tietotekniikan ja hankintatoimen puolella.
- On kyettävä luomaan myös uusia toiminnallisia rakenteita, esimerkiksi lomitusten suhteen.

- Tärkeintä että voidaan palvella seurakuntalaisia mahdollisimman hyvin ja jos yhteistyö sen mahdollistaa, niin sitä pitää tehdä.

Mitä ajattelette mahdollisista kuntarakenteen muutoksista seurakuntayhtymän näkökulmasta?

- Kunnat tekevät asiasta jatkossa omat päätöksensä. Seurakunnilla tulee siinä vaiheessa olla valmius mahdollisimman joustavasti järjestää järkevästi oma toimintansa ja sitä tukevat rakenteet.
- Muuttuneen kuntarakenteen tilanteessa seurakuntien pitää toimia niin, että jokainen tuntee saavansa jotakin. Kaikkien pitää tulla myös kuulluksi.
- Mahdollisessa uudessa rakenteessa pitää pystyä ratkaisemaan, miten seurakuntaelämä voidaan parhaiten säilyttää lähellä seurakuntalaisia.
- Riippumatta täysin kuntien tulevista päätöksistä on seurakuntien järkevää tutkia, löytyykö sellaisia asioita, joita on järkevää tehdä voimia yhdistämällä.
- Kirkkohallituksen henkilöstö- ja taloushallinnon, tietojärjestelmien ja jäsentietojärjestelmien keskittämisiin liittyvät hankkeet näyttävät ainakin osittain toteutuvan. Se vahvistaa joka tapauksessa sitä suuntaa, että seurakunnat ajautuvat yhteistyöhön toistensa kanssa.

Mitä toiveita teillä on käynnistyneelle rovastikuntaprojektille?

- Loppuraportissa on tiivistettävä ja analysoitava sen yhteydessä tehtyjä havaintoja. Se luo hyvän pohjan keskustelulle.
- Projektin jälkeen on käytävä kunnollinen keskustelu ja tehtävä siitä tarvittavat johtopäätökset.

3.8. Nastolan seurakunta

Aika: 30.9.2008

Läsnä: Simo Kaukonen, kirkkovaltuuston puheenjohtaja
Riitta Takala, talouspäällikkö
Matti Piispanen, kirkkoherra
Harri Niemi, kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja
Markku Lehtinen, tiedottaja

Miten näette seurakuntanne tulevaisuuden? Millaisten haasteiden edessä olette?

- Kiinteistökustannukset nousevat jatkuvasti. Mikä on se kiinteistömassa, jota on järkevä ylläpitää. Olisiko kiinteistöjen hallinta suuremmissa yksiköissä järkevämpää. Ylipäänsä on kysyttävä, missä suhteessa tulevaisuudessa resursseja jaetaan toiminnan ja kiinteistöjen välillä?
- Tärkeimmät kiinteistöt ovat nyt hyvässä kunnossa, niissä ei suurta investointitarvetta.
- Diakonian saralla paljon haasteita. Seurakunnan alueella paljon syrjäytymisestä johtuvia ongelmia, huumeongelmaa jne. Tästä syntyy iso diakoninen haaste, johon seurakunta yksinään ei voi riittävästi vastata.
- Saadaanko tulevaisuudessa virkojen vapautuessa ammattitaitoisia työntekijöitä tilalle?

Minkälaisia mahdollisuuksia näette seurakuntien välisessä yhteistyössä ja toiminnassa Päijät-Hämeen kuntien alueella?

- Tukitoimien alueella yhteistyö on nyt jo pitkällä ja sitä on tehty kauan. Tätä työtä on edelleen jatkettava. Tärkeää on, että tällä alueella vielä nykyistä paremmin voitaisiin jakaa erilaista ammatillista osaamista.
- Paljon yhteistyötä tehdään myös kunnan kanssa.
- Yhteistyössä Lahti usein haluaa käyttää ”isännän ääntä” ja sitä ei pidetä hyvänä. Lahden kanssa yhteistyön ylipäänsä pitäisi olla parempaa puolin ja toisin.
- Tukipalveluissa on ollut kaikesta huolimatta helppo tehdä yhteistyötä, mutta toiminnallisella puolella yhteistyötä voisi tehdä nykyistä enemmän.
- Pienet seurakunnat voisivat olla tiennäyttäjiä, koska ne ovat jo pitkään olleet pakotettuja tekemään yhteistyötä toiminnan alueella. Voisiko löytää sellaisia toimintamalleja, joilla pappien yhteiskäyttöä voidaan lisätä? Esimerkiksi jumalanpalveluksen voi sama pappi pitää useamman seurakunnan alueella. Toiminnallisella puolella on kaiken kaikkiaan etsittävä uusia yhteistoiminnan mahdollisuuksia
- Kirkonseutu lehti pakottaa hyvällä tavalla ajattelemaan toiminnallista

yhteistyötä, esimerkiksi onnistuvatko kaikki Kirkonseutu -lehden seurakunnat järjestämään rippikouluun ilmoittautumisen samaan aikaan.

- Pitäisi olla yhteisiä kirkkoherrojen kokouksia, joissa sovitaan, mitkä asiat tehdään yhdessä ja yhtä aikaa, että ne saadaan samaan aikaan Kirkonseutu -lehteen.
- Yhteistyöhön on hyvät mahdollisuudet Hollolan rovastikunnan alueella, koska rakenteellisesti helppo ympäristö toimia: liikenteelliset yhteydet ovat hyvät, tieto kulkee jne. Pitää vaan löytää uusia yhteistyön muotoja.

Mitä ajattelette mahdollisista kuntarakenteen muutoksista seurakunnan näkökulmasta?

- Nastola voi hyvin mielin jatkaa itsenäisenä seurakuntana, koska taloudelliset ja toiminnalliset resurssit ovat kunnossa. Seurakuntana ei kuitenkaan harata vastaan, jos kuntapäätäjistä johtuen on tehtävä uusia ratkaisuja myös seurakuntien rakenteissa.
- Lahti on suuruudestaan johtuen prosessin kantava ”isällinen” voima, mutta onko siellä kenelläkään riittävästi aikaa keskittyä asioiden eteenpäin viemiseen siten, että myös ympäristöseurakunnat tulevat riittävästi huomioiduksi.
- Toiminnallisella puolella Lahdestakin päin tulee olla aktiivinen ote suhteessa ympäristöön, puolin ja toisin tarvitsemme toisiamme.
- Peikkona se, että yhdistymisissä seurakunnalta otetaan pois sellaista toimintaa ja asioita, jotka nykyisellään toimivat hyvin.

Mitä toiveita teillä on käynnistyneelle rovastikuntaprojektille?

- Tärkeää on, että projektin yhteydessä löydetään uusia ratkaisuja yhteistyöhön erityisesti toiminnan alueella.

3.9. Orimattilan seurakunta

Aika: 1.10.2008

Läsnä: Timo Kyrö, kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja
Pertti Laaksonen, kirkkovaltuuston puheenjohtaja
Kirsti Laatunen, kirkkovaltuuston varapuheenjohtaja
Annakaisa Rantala, kirkkoherra
Jaakko Rissanen, talouspäällikkö

Miten näette seurakuntanne tulevaisuuden? Millaisten haasteiden edessä olette?

- Orimattila säilyy tulevaisuudessa itsenäisenä seurakuntana ja kuntana. Keskustelua on kuitenkin käytävä ja selvityksiä tehtävä. Seurakunnalla itsellään ei kuitenkaan ole omista lähtökohdista tarvetta liittyä mihinkään.
- Artjärven ja Orimattilan mahdollinen yhteenliittyminen tulee muodostamaan haasteen. Miten voidaan edetä niin, että se tyydyttää kaikkia osapuolia.
- Muuttoliike merkitsee sitä, että kunnan väkiluku kasvaa. Seurakunnan on oltava valmis palvelemaan tänne muuttavia uusia asukkaita uusilla kasvavilla kyläalueilla.
- Seurakunnan väkiluku ei kuitenkaan ole kasvanut. Muuttajissa keskimääräistä enemmän kirkkoon kuulumattomia. Missä määrin kirkosta eroaminen tulee vaikuttamaan tulevaisuuteen ylipäänsä? Orimattilassa se on tähän asti vaikuttanut hitaasti.
- Kirkon yhteisten hankkeet ja niiden käyttöön ottaminen tulevat olemaan haaste hallinnon puolella.
- Ihmiset kuuluvat kirkkoon, mutta kirkossa käy vähän väkeä. Miten tulevaisuudessa ihmiset tulevat kohdatuksi? Miten kirkko pystyy kohtaamaan tämän ajan ihmiset ja miten se voi vastata ihmisten hätään ja syrjäytymiseen? Tässä suhteessa edessä on iso haaste ja jo nyt työntekijät ovat ylityöllistettyjä.
- Jumalanpalveluksen kävijämäärien väheneminen, merkitysten ja arvojen muuttuminen ovat koko kirkon ja samalla myös Orimattilan seurakunnan haasteita.

Minkälaisia mahdollisuuksia näette seurakuntien välisessä yhteistyössä ja toiminnassa Päijät-Hämeen kuntien alueella?

- Orimattila on itse pyrkinyt antamaan apua pienille seurakunnille, kun ne ovat sitä tarvinneet. Orimattilalla, Artjärvellä ja Pukkilalla on yhteinen taloushallinnon työntekijä. Orimattila ei tämän kokoisena seurakuntana kuitenkaan ole siinä määrin toisten avusta riippuvainen kuin pienemmät seurakunnat.
- Orimattilan kaupunki luontevampi yhteistyökumppani kuin naapuriseurakunta. Yhdessä kaupungin kanssa etsitään oman

paikkakunnan hyvää.

- Rovastikunnan vaihdos joitakin vuosia sitten merkitsi, että toisaalta vanhaan rovastikuntaan on säilynyt yhteistyön muotoja ja samalla on kuitenkin syntynyt myös uusia yhteistyökuvioita uudenkin rovastikunnan yhteydessä.
- Talous ja kiinteistötoimen kohdalla yhteistyötä voisi olla enemmänkin.
- Yhteistyössä on muistettava, että isollakaan seurakunnalla ei ole paljoa ylimääräistä resurssia, joita se voisi jakaa pienen seurakunnan toiminnallisiin tarpeisiin.
- Pitäisikö rovastikunnalla olla yhteinen työntekijä, esim. pappi, joka voisi kiertää eri seurakunnissa?
- Nuorisopuolella yhteistyöhön on sikäli tarvetta, että Orimattilan nuoret käyvät jossain määrin viikonloppuisin Lahdessa. Toisaalta omaa nuorisotyötä on kuitenkin vahvistettava. Projektityötä, etsivää, syrjäytymistä estävää nuorisotyötä voisi kuitenkin tehdä yhdessä erilaisilla alueellisilla hankkeilla.
- Erityisnuorisotyö, päihdetyö, erityisdiakonian hyödyntäminen ja yhteiset linjaukset tällä alueella olisivat hyödyllisiä yhteistyön kohteita.

Mitä ajattelette mahdollisista kuntarakenteen muutoksista seurakunnan näkökulmasta?

- Seurakunnan strategiassa 2015 todetaan, että ”Orimattilan kaupunki haluaa säilyä itsenäisenä kuntana myös kuntarakenteiltaan mahdollisesti muuttuvassa Päijät-Hämeessä. Seurakunnan kannalta tämä linjaus merkitsee myös itsenäisen seurakunnan säilymistä. Oma seurakuntaidentiteetti voi kuitenkin säilyä monenlaisissa seurakuntarakenteissa. Seurakunnalla on valmius yhteistoiminnan vahvistamiseen rovastikunnan muiden seurakuntien kanssa tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan. Omien toimintatapojen vaaliminen ei saa johtaa sisäänpäin kääntymiseen.”
- Jos Lahden ympärille syntyy nykyistä Lahtea suurempi seurakuntayksikkö, niin siitä seuraa tiettyä varauksellisuutta Lahden suuntaa kohtaan. Suuren yksikön kanssa voi olla vaikea tehdä yhteistyötä, jos seurakunta itse on siitä irrallaan.
- Suurissa yksiköissä pelätään lähipalveluiden katoavan ja että reuna-alueiden ääni ei kuulu keskuspaikalle.

Mitä toiveita teillä on käynnistyneelle rovastikuntaprojektille?

- Voisiko projekti tarjota tukea, jos Orimattilan ja Artjärven seurakunnalla on tarvetta ryhtyä miettimään yhdistymistä?
- Projekti on hyvä, koska sen myötä saadaan uutta ajattelua ja ymmärrystä ympäristöstä.

3.10. Padasjoen seurakunta

Aika: 24.9.2008

Läsnä: Timo Hokka, kirkkovaltuuston puheenjohtaja
Sirpa Karejoki, taluspäällikkö
Tapio Mattila, kirkkoherra
Aune Talasvirta, kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja

Miten näette seurakuntanne tulevaisuuden? Millaisten haasteiden edessä olette?

- Ikärakenne painottuu jatkossa yhä enemmän vanhuksiin. Seurakunnan toiminnassa aktiivisesti mukana olevat ovat suurimmaksi osaksi naisia. Tulevaisuuden haaste on, mistä löytää esim. luottamushenkilöitä.
- Ei-aktiiviset seurakuntalaiset näyttävät vieraantuvan seurakunnasta. Se tulee jatkossa merkitsemään todennäköisesti lisääntyvää kirkosta eroamista.
- Missä määrin tulevaisuudessa on panostettava nuoriin, jos heidän osuutensa seurakuntalaisista jatkuvasti vähenee?
- Työikäisten jäsenten tavoittaminen on haastavaa.
- Kyläkuntien toiminnan hiipumisen estäminen ja niiden toiminnan tukeminen.
- Myönteistä on, että monet seurakuntalaiset edelleen osallistuvat aktiivisesti toimintaan, esimerkiksi jumalanpalveluksiin.
- Seurakunnan väkimäärä vähenee. Tähän johtaa toisaalta alhainen syntyvyys ja toisaalta muuttoliike.
- Rekrytointi on jatkuvasti haasteellisempaa. Esimerkiksi miten saadaan jatkossakin palkattua työntekijöitä osa-aikaisiin tehtäviin tai kesätöihin.
- Yleensäkin on mietittävä, miten mukauttaa työntekijärakenne käytävissä oleviin resursseihin ja seurakunnan ikärakenteen muutokseen.

Minkälaisia mahdollisuuksia näette seurakuntien välisessä yhteistyössä ja toiminnassa Päijät-Hämeen kuntien alueella?

- Tietohallinnossa eri ohjelmistot voivat olla este yhteistyölle.
- Sijaisuuksien hoitamisessa voisi olla yhteistyötä.
- Asiantuntemuksen käytössä pitäisi olla yhteistyötä.
- Taloushallinnon puolella on eri toiminnoissa mahdollista yhteistyöhön, esimerkiksi palkanmaksussa.
- Toiminnassa paikallisuus on tärkeää.
- Muutosten keskellä on nähtävä, että yhteistyöllä on lisäarvoa, esimerkiksi sijaisuusjärjestelyissä tai asiantuntemuksen ja erityisosaamisen jakamisessa.

Mitä ajattelette mahdollisista kuntarakenteen muutoksista seurakunnan näkökulmasta?

- Kuntien yhdistymisprosessit kiihdyttävät maaseudun autioitumista ja se tulee vaikuttamaan myös seurakunnan toimintaan.
- Padasjoen seurakunnan kannalta rakennemuutoksiin ei ole pakkoa, mutta todennäköisesti kunta tulee päätyämään johonkin kuntaliitokseen.
- Rakennemuutoksen myönteinen mahdollisuus on resurssien lisääntymisessä sekä talouden että henkilöstön suhteen.
- Arveluttavaa rakennemuutoksissa on, missä määrin ne johtavat päätösvalan ja vaikutusmahdollisuuksien vähenemiseen erityisesti omaisuutta – kiinteistö, metsät – koskevissa asioissa.
- Padasjoen seurakunnan huoli on, jääkö se ”syrjäseuduksi” suuressa seurakuntarakenteessa.
- On myös huoli siitä, huolehditaanko jatkossakin seurakuntalaisille tärkeiden rakennusten kunnosta.
- Toiminnallisen puolen pysyvyyttä rakennemuutosten keskellä ei pelätä. Kirkko ja hautausmaa pysyvät, ihmisille tärkeät toiminnot ja toimitukset säilyvät myös muuttuneissa rakenteissa.

Mitä toiveita teillä on käynnistyneelle rovastikuntaprojektille?

- Päätäjille olisi tärkeää antaa tietoa erilaisista rakennevaihtoehdoista seurakuntaliitosten yhteydessä. Olisi tärkeää pystyä kuvaamaan konkreettisesti, mitä eri rakenteet merkitsevät seurakunnan käytännön elämässä ja päätöksenteossa.
- Olisi mielenkiintoista tietää, kuinka ”pysyvä” Lahdessa on siellä nyt oleva yhtymämalli.

3.11. Sysmän seurakunta

Aika: 29.10.2008

Läsnä: Johanna Hopeasaari, kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja
Lauri Kirves, kirkkovaltuuston puheenjohtaja
Martti Komu, talouspäällikkö
Petri Tervo, kirkkoherra

Miten näette seurakuntanne tulevaisuuden? Millaisten haasteiden edessä olette?

- Väki seurakunnassa vähenee ja ikääntyy. Ihmisiä kuolee enemmän kuin syntyy. Sysmään muuttajat ovat ikääntyneitä.
- Seurakunnan resurssit ovat tällä hetkellä sopivat suhteessa toimintaan. Lapsityössä resursseja tarpeeseen nähden ehkä hieman liikaa.
- Taloudellinen tilanne kuitenkin edellyttää, että tulevaisuudessa tarvitaan jonkinlaista yhteistyötä muiden seurakuntien kanssa.
- Kiinteistön hoidossa ja taloushallinnossa tarvitaan yhteistyötä.
- Seurakunnassa on paljon vapaaehtoistyöntekijöitä. Miten tulevaisuudessa saadaan uusia vapaaehtoisia, joita kuitenkin esimerkiksi vanhustyössä tarvitaan.
- Seurakuntalainen haluaa aina jostain syystä kulua seurakuntaan. Tulevaisuudessa monet seurakuntalaiset haluavat enemmän osallistua ja siihen pitäisi kyetä vastaamaan.

Minkälaisia mahdollisuuksia näette seurakuntien välisessä yhteistyössä ja toiminnassa Päijät-Hämeen kuntien alueella?

- Yhteistyö pitäisi nähdä mahdollisuutena.
- Talous- ja kiinteistöhallinto voisi olla yhteinen kaikille Päijät-Hämeen seurakunnille samalla tavoin kuin keskusrekisteri nyt jo on.
- Nykyisinkin seurakunta tekee paljon yhteistyötä eli sen tekeminen ei ole kynnyskysymys. Erityisesti rovastikunnan alueella tehdään jo nyt paljon yhteistyötä monella työalalla.
- On olemassa paikkakuntaakohtaisia työtapoja, joita on vaikea lähteä tekemään yhdessä muiden kanssa.
- Tukitoimissa pitäisi yhteistyötä kehittää entistä enemmän.
- Leirikeskusten osalta olisi kapasiteettia lisätä yhteistyötä, mutta tarve niiden käyttöön on valitettavasti samaan aikaan.
- Tällä hetkellä, kun ei vielä tiedetä kuntien suunnitelmia, niin yhteistyön laaja kehittäminen ei ole järkevää.

Mitä ajattelette mahdollisista kuntarakenteen muutoksista seurakunnan näkökulmasta?

- Odotetaan ja katsotaan, mitä tapahtuu. Seurakunta ja kunta pärjäävät itsenäisinäkin eli siinä mielessä ei ole tarvetta muutokseen.
- Avoimin mielin halutaan olla mukana katsomassa, minkälaisiin rakenteisiin tulevaisuudessa ollaan menossa.

Mitä toiveita teillä on käynnistyneelle rovastikuntaprojektille?

- Toivotaan projektille kaikkea hyvää. Toivottavasti sen yhteydessä tulee visioita, joihin voidaan avoimesti ottaa kantaa.

3.12. Yhteenveto

Seurakuntien johtavien työntekijöiden ja luottamushenkilöiden vastauksia ei pidä tulkita viralliseksi kannaksi, mutta ne heijastavat todennäköisesti hyvin sitä ajattelua, mikä seurakunnassa vallitsee. Vastauksia lukiessa on muistettava, että kyse on kuitenkin avoimesta haastattelusta ja sen vuoksi jotkut keskeisetkin asiat on saattanut jäädä vähälle käsittelylle.

Haastattelujen keskeinen merkitys on nähtävä ennen kaikkea siinä vuorovaikutuksessa, mitä ne ovat synnyttäneet. Vuorovaikutusta on ollut ainakain kahdella tasolla. Toisaalta haastateltavilla seurakunnan edustajilla on ollut mahdollisuus keskenään käydä keskustelua oman seurakunnan tilasta ja tulevaisuudesta. Toisaalta kaikkien luettavissa olevat haastatteluraportit lisäävät vuorovaikutusta seurakuntien välillä.

Seuraavassa on nostettu esille ne haastattelussa esille nousseet asiat, jotka ovat useammalle seurakunnalle yhteisiä Päijät-Hämeen alueella. Yksittäisen seurakunnan ajattelusta kiinnostuneen kannattaa lukea seurakunnan haastattelu.

3.12.1. Miten näette seurakuntanne tulevaisuuden? Millaisten haasteiden edessä olette?

Haasteet näyttävät jakaantuvan toisaalta talouden, rakentamisen ja henkilöstökysymysten alueille ja toisaalta toiminnallisiin haasteisiin.

Talouden tasapainoon saattamisen haaste esiintyy kolmella Päijät-Hämeen pienimmällä seurakunnalla. Talous on hallinnassa, mutta tulevaisuudessa tulojen ja menojen tasapainoon saattaminen on entistä vaativampaa. Toisaalta talouskysymykset ovat tavalla tai toisella esillä jokaisen seurakunnan vastauksessa. Suurin osa seurakunnista kuitenkin kertoo talouden olevan tasapainossa ja sen ylläpitäminen ei aiheuta erityisempää haastetta.

Useammassa seurakunnassa nostetaan esille kiinteistöjen rakentamiseen korjaamiseen tai ylläpitämiseen liittyvät kysymykset esille. Joissakin pienemmissä seurakunnissa halutaan laittaa itselle tärkeät kiinteistöt hyvään kuntoon. Isommat seurakunnat taas pohtivat, miten suurta kiinteistömassaa on järkevää ylläpitää. Hollolassa on meneillään mittava kirkkorakennushanke Salpakankaalle.

Väestön ikääntymisen tai vähenemisen nostaa suurin osa seurakunnista jollakin tavalla esille.

Henkilöstön rekrytointi on useamman seurakunnan edustajien mielestä yksi tulevaisuuden haasteista. Millä tavalla saadaan ammattitaitoista ja seurakunnan elämään sitoutunutta henkilöstöä vapautuviin virkoihin. Erityisesti kyse on hengellisen sektorin työntekijöistä. Joissakin seurakunnissa työntekijöiden ikärakenne on sen kaltainen, että eläkkeelle jääminen on suurta lähivuosina.

Lähes kaikki seurakunnat ottavat esille erilaiset kirkon toiminnan uudistamiseen liittyvät kysymykset. Miten seurakunta voisi muuttaa työtään niin, että se vastaisi paremmin seurakuntalaisten tarpeita? Miten voitaisiin vaikuttaa siihen, että hengelliset kysymykset ja niiden myötä seurakunnan merkitys säilyisivät osana ihmisten elämää. Joissakin seurakunnissa erityisenä haasteena on sovittaa yhteen

vanha maaseutukulttuuriin perustuva toimintatapa uuden kaupunkikulttuurin kanssa. Esille nostetaan myös se, miten koko kirkossa esillä olevat hengelliset kiistakysymykset tulevat jatkossa vaikuttamaan paikallisseurakuntatasolla.

Yleisesti ottaen voidaan todeta, että päijät-hämäläisten seurakuntien esille nostamat haasteet ovat samoja, joiden kanssa ylipäänsä seurakunnat kirkossa joutuvat tekemään töitä. Tärkeää on havaita, että pienten maaseutuseurakuntien haasteet ovat jossakin määrin erilaisia kuin suurten kaupunkimaisten seurakuntien. Väestön ikääntyminen ja väheneminen sijoittuu ensisijaisesti pieniin seurakuntiin. Vastaavasti paljon julkisuudessa esillä ollut kirkosta eroaminen ei ole pienten seurakuntien haaste vaan ongelma keskittyy suuriin kasvukeskuksiin. Päijät-Hämeessäkin kirkosta eroaminen näyttää muodostavan suurimman huolen Lahdelle.

3.12.2. Minkälaisia mahdollisuuksia näette seurakuntien välisessä yhteistyössä ja toiminnassa Päijät-Hämeen kuntien alueella?

Yhteistoiminnan osalta kaikki seurakunnat nostavat esille yhteistyön tärkeyden tukitoimintojen alueella. Taloudessa, kilpailuttamisessa, tietohallinnossa ja muussa sen kaltaisessa nähdään yhteistyön lisäämisen olevan edelleen tärkeää. Jotkut seurakunnat ottavat esille tähän liittyen kokonaiskirkon talous-, tietohenkilöstöhallinnonhankkeet, joihin on syytä valmistautua yhdessä.

Muilta osin näkemykset yhteistyön mahdollisuuksista hajaantuvat. Jotkut seurakunnat ottavat esille leirikeskusten yhteisen ja tehokkaamman käytön. Myös koulutusyhteistyö ja sijaisjärjestelyt nousevat esille useamman kuin yhden seurakunnan vastauksissa.

Myös toiminnallisen puolen yhteistyötä haastatteluissa pohditaan jonkin verran. Konkreettisesti esille nousee lähinnä erityisryhmiin liittyvä työ.

Koko Päijät-Hämeessä tehtävän seurakuntien välisen yhteistyön kannalta on tärkeää huomata kaksi haastatteluissa esille noussutta asiaa. Toisaalta on hyväksyttävä, että maantiede asettaa omat rajoitukset luontevalle yhteistyölle. Pitkät etäisyydet tai hankalat kulkuyhteydet rajoittavat luontevaa yhteistyötä. Toisaalta on tärkeä muistaa, että seurakunnat tekevät nykyisin toimivaa yhteistyötä myös Päijät-Hämeen alueen ulkopuolella olevien seurakuntien kanssa ja että osalle seurakunnista luonteva yhteistyökumppani on oma kunta.

3.12.3. Mitä ajattelette mahdollisista kuntarakenteen muutoksista seurakunnan näkökulmasta?

Useimmat haastateltavat kertoivat, että seuraavat rauhassa kuntien ratkaisuja rakennekysymyksissä. Seurakuntien pääsääntöisenä tahtona näyttää olevan oman itsenäisyyden säilyttäminen.

Jos seurakuntarakenteet muuttuvat niin lähes poikkeuksetta seurakunnat korostivat, että toiminnan on säilyttävä lähellä seurakuntalaisia. Myös seurakunnan oman identiteetin säilyttämistä pidettiin tärkeänä.

Mahdollisessa yhdistymisprosessi on tärkeää, että eri malleja pohditaan rauhassa ja seurakuntien välillä säilyy hyvä vuorovaikutus.

Joidenkin pienempien seurakuntien huoli on syrjään jäämisestä, jos ne tulevat osaksi uutta kaupunkikeskeistä seurakuntaa tai seurakuntayhtymää.

4. Yhteistyöselvitykset

4.1. Taustaa

Päijät-Hämeessä seurakunnat ovat tehneet yhteistyötä jo pitkään. Sitä on tehty paljon erityisesti tukitoimien alueelle. Osa seurakunnista kuuluu yhteiseen keskusrekisteriin. Talous- ja tietohallinnon alueella on myös yhteistyötä eri seurakuntien välillä.

Merkittävä tukitoimen yhteistyöalue on viestintä. Kirkonseutu –lehti on nykyisin hyvin kattavasti yhteinen tiedotuskanava usealle Päijät-Hämeen seurakunnille. Ainoastaan Artjärven, Hartolan, Orimattilan ja Sysmän seurakunnat eivät ole mukana lehden julkaisemisessa.

Toiminnan puolella on myös pitkäaikaista ja koko Päijät-Hämeen kattavaa yhteistyötä seurakuntien välillä. Palveleva puhelin, perheneuvonta ja sairaalasielunhoito järjestetään kaikkien alueen seurakuntien yhteistyömuotona.

Yhteistyö on useimmiten järjestetty niin, että Lahden seurakuntayhtymä vastaa työn käytännön toteutuksesta ja muut seurakunnat osallistuvat työhön taloudellisesti.

Lukuun ottamatta edellä mainittuja kolmea erityisosaamista vaativaa työmuotoa, ei hengellisen toiminnan alueella ole ollut juurikaan yhteistyötä Päijät-Hämeen seurakuntien välillä. Yhteistyö hengellisen toiminnan osalta on toteutunut lähinnä rovastikuntien seurakuntien kesken tai seurakuntien kesken Lahden seurakuntayhtymän sisällä.

Tämän projektin yhtenä tavoitteena on ollut tutkia, olisiko hengellisen toiminnan alueella mielekästä tehdä nykyistä enemmän yhteistyötä koko Päijät-Hämeen alueella. Yhteistyön lisääminen on erillinen, seurakuntarakenteen muutoksista riippumaton tavoite.

Projektin yhteydessä perustettiin neljä työryhmää, joihin oli kutsuttu työalan edustaja jokaisesta alueen seurakunnasta. Diakonian ja lähetyksen, Jumalanpalveluselämän, Lapsityön sekä Nuorisotyön työryhmät kokoontuivat kukin kaksi kertaa puoli päivää kestävään työskentelyyn. Työskentelyssään ryhmät tutkivat, mitä on syytä tehdä paikallisesti ja toisaalta millä alueilla Päijät-Hämeen kattava yhteistyö voisi tuoda lisäarvoa.

4.2. Diakonian ja lähetyksen työryhmä

4.2.1. Mitä tulee tehdä paikallisesti?

Seurakunnan perusolemukseen kuuluu, että se on samalla alueella asuvien ihmisten hengellinen yhteisö ja toimii näin lähellä seurakuntalaista. Siksi suuri osa työstä niin lähetyksen kuin diakonian alueella tulee tehdä lähellä seurakuntalaisia. Niin työntekijöiden kuin vapaaehtoisten tuttuus ja lähellä oleminen on tärkeää suurelle osalle seurakuntalaisia. Monet toiminnot on siksi tehtävä oman seurakunnan alueella ja siinä ei ole pääosin ole tarvetta suurempaan yhteistyöhön. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että jotkut lähialueella olevat käytännöt eivät voisi olla yhteisen sopimuksen perusteella samankaltaisia (esim. diakonian avustusperiaatteet) tai että työn

organisointia ei voitaisi tehdä myös laajemmalla alueella (esim. lähimmäispalvelun koulutus).

4.2.2. Nykyinen yhteistyö

Erityisesti lähetystyössä tehdään rovastikuntien alueella paljon yhteistyötä jo nyt. Tapahtumia, vierailuja, koulutusta ja retkiä on jo pitkään järjestetty yhteistyössä. Näin on sekä Heinolan että Hollolan rovastikunnassa. Sen sijaan koko Päijät-Hämeen alueella yhteistyötä ei juuri ole.

Diakoniassa yhteistyö on keskittynyt lähinnä erityistyömuotoihin. Myös joidenkin vertaisryhmien, esim. sururyhmät, kohdalla osallistujat ovat saattaneet olla koko Päijät-Hämeen alueelta.

4.2.3. Yhteistyömahdollisuuksia

Koko Päijät-Hämeen alueella yhteistyömahdollisuuksien lisäämistä tai niiden tutkimista nähtiin seuraavilla alueilla.

Erityistapahtumat ovat monesti luonteeltaan sen kaltaisia, että ne voitaisiin järjestää maantieteellisesti koko Päijät-Hämeen kattavasti. Erityisesti suurten tapahtumien osalta näin on järkevää.

Vertaisryhmistä osa on sen kaltaisia, että ne kannattaa kohdistaa maantieteellisesti lähiseurakuntaa laajemmalle alueella. Ryhmäläisen intimitetin takaamiseksi on joskus vain hyvä, että ryhmä ei kokoonnu lähialueella. Joidenkin vertaisryhmien aihe voi olla niin harvinainen, että ryhmän syntyminen edellyttää riittävän suurta väestöpohjaa ja siksi sen kohdistaminen koko Päijät-Hämeen alueelle on järkevää.

Erityisryhmien, kuten päihdeongelmaiset, vammaiset jne., osalta yhteistyön laajentamista koko Päijät-Hämeen alueelle puoltavat samat syyt kuin vertaisryhmien kohdalla. Retkien, leirien ja ryhmien järjestäminen rovastikuntia laajemmalla alueella voisi olla toiminnallisesti ja taloudellisesti järkevää.

Kriminaalityö erityisesti vankilavierailujen osalta olisi järkevää tehdä koko maakunnan osalta yhteistyössä, koska Päijät-Hämeen alueelta olevat vangit sijoitetaan pääosin samoihin vankiloihin.

Maahanmuuttajatyöhön on jatkuvasti lisääntyvä tarve. Maahanmuuttajia asuu kaikkien Päijät-Hämeen seurakuntien alueella. Lahdessa heitä on selkeästi eniten ja Lahden seurakuntayhtymässä on pitkä kokemus sekä erityisosaamista työalaan liittyvästä työstä. Maahanmuuttajien suhteen olisi syytä kartoittaa työn tarve koko Päijät-Hämeen osalta. Myös Kirkko turvapaikkana -asiakirjan mukainen toiminta edellyttää seurakunnissa uudenlaista erityisosaamista.

Toisella kielellä järjestettävät jumalanpalvelukset voisi laajentaa koskemaan koko Päijät-Hämettä. Esimerkiksi viittoma-, englannin- tai venäjänkielisten jumalanpalveluksien järjestämisen tarve koskettaa todennäköistä kaikkia seurakuntia.

Kriisivalmiustyö ja yhteistyö poliisin kanssa voitaisiin seurakunnissa organisoida yhteisesti koko Päijät-Hämeen alueella. Tämä olisi erityisesti nykyisin järkevää, kun sekä palo- ja pelastustoimi että poliisitoimi toimivat organisatorisesti Päijät-Hämeen kattavalla maantieteellisellä alueella.

Yhteisvastuukeräyksen ja kansainvälisten projektien osalta yhteistyö voisi ideoinnin, koulutuksen ja mahdollisen toteutuksenkin osalta kattaa nykyistä laajemman alueen.

Vapaaehtoisten väheneminen on yhteinen huoli kaikissa seurakunnissa. Lahdessa toimiva Marian kammarin toimintaa voisi mahdollisesti kehittää siihen suuntaan, että se organisoisi vapaaehtoistyötä koko maakunnan alueella.

Koulutus sekä työntekijöiden että vapaaehtoisten osalta voisi olla luontevaa joiltain osin järjestää koko Päijät-Hämeen alueella. Esimerkiksi joitakin erityiskoulutuksia ja atk-koulutusta voitaisiin järjestää yhteistyössä. Lähetyksen ja diakonian vapaaehtoisten koulutuksen yhdistäminen saman koulutusjärjestelmän alle voisi olla mielekäästä.

Työpaikkapappitoiminnan osalta yhteistyötä voitaisiin myös harkita. Päijät-Häme muodostaa varsin yhtenäisen työssäkäyntialueen. Myös taloudellisen taantumun aiheuttamat seuraukset koskettavat ihmisiä joka puolella Päijät-Hämettä ja näiden ihmisten tukemista voitaisiin tehdä yhteistyössä.

Diakonian asiakasohjelmiston osalta voi olla järkevää pyrkiä yhtenäiseen käytäntöön ja koulutukseen. Tämä saattaa olla erityisen järkevää erityisesti siinä tapauksessa, jos atk-järjestelmät siirtyvät yhteisen IT-palvelukeskuksen alle.

Internetpalveluissa maantieteelliset rajat ovat hyvin suhteellisia. Olisiko Päijät-Häme kuitenkin kooltaan sopiva organisoida nettipappi/nettidiakoni –palvelua.

Viestinnän alueella yhteistyön kehittäminen olisi hyödyllistä. Näin välttyttäisiin päällekkäisyyksiltä eri työmuotojen toimintojen kanssa.

Yhteistyömahdollisuuksia työryhmässä nähtiin siis usealla alueella. Yhteistyö edellyttää sen organisoimista. Millä tavalla tämä tehdään järkevimmin on iso ja haastava kysymys.

4.3. Jumalanpalveluselämän työryhmä

4.2.1. Mitä tulee tehdä paikallisesti?

Seurakunnan tulee olla avoin, vieraanvarainen, ystävällinen ja turvallinen yhteisö, johon seurakuntalainen voi tuntea kuuluvansa. Siksi sen tulee perustehtävien osalta olla mahdollisimman lähellä jäseniään ja siinä tulee olla riittävästi "tuttuutta". Tästä johtuen jumalanpalvelukset, kirkolliset toimitukset, sielunhoito ja moni muu työ tulee tehdä mahdollisimman lähellä seurakuntalaisia. Seurakuntalaisten henkilökohtainen kohtaaminen on avainasemassa. Tästä johtuen on hyvä, jos työntekijät ovat ainakin jossain määrin tuttuja. Heidän tulee olla myös helposti tavoitettavissa.

4.2.2. Nykyinen yhteistyö

Kirkkomusiikin alueella yhteistyötä tehdään jo nyt yli rovastikuntarajojen. Lahden kirkkomusiikkipiiri kattaa alueeltaan koko Päijät-Hämeen. Lahden seudun kanttori-urkuriyhdistys käsittää maantieteellisesti sekin koko Päijät-Hämeen. Sen muuttaminen

nimeltään ”Päijät-Hämeen kanttoreiksi” on vireillä. Yhteistyössä on järjestetty koulutusta, konsertteja ja vertaistapaamisia.

4.2.3. Yhteistyömahdollisuuksia

Koko Päijät-Hämeen alueella yhteistyömahdollisuuksien lisäämistä tai niiden tutkimista nähtiin seuraavilla alueilla.

Suuret ja kalliit tapahtumat on järkevää toteuttaa yhdessä. Yhteistyö tuo mukanaan esimerkiksi paremmat taloudelliset resurssit, joka taas mahdollistaa kalliimpienkin esiintyjien kutsumisen tapahtumiin.

Maakunnallisten tapahtumien järjestämistä tulisi harkita. Tapahtuma itsessään voisi sijoittua myös pienempien seurakuntien alueelle. Resurssit kuitenkin jaettaisiin yhdessä.

Yhteisten kuoroesiintymisten ja konserttien järjestämistä voisi toteuttaa koko Päijät-Hämeen alueella. Lahdessa on jo hyviä kokemuksia kuorojen yhteiskonserteista.

Viestintää voisi entistä enemmän laajentaa koko maakunnan alueelle. Hyvä viestintä edellyttää ammattitaitoa ja mahdollisuutta keskittyä tehtävän hoitamiseen. Kirkonseutu lehti on hyvä esimerkki toimivasta yhteistyöstä. Sisäiseen viestintää kuuluu myös omaan ammattitaitoon ja onnistumisen kokemuksiin liittyvän tiedon jakaminen. Tämä edellyttää toisaalta työntekijöiden tapaamisia ja toisaalta tietoverkon mahdollisuuksien hyödyntämistä. Jokaisessa seurakunnassa pitäisi olla oma koordinaattori, joka tekee yhteistyötä viestinnässä muiden Päijät-Hämeen seurakuntien kanssa.

Koulutus sekä maallikoille että työntekijöille voisi monin osin olla myös maakuntapohjaista. Yhden päivän koulutus, joka keskittyy johonkin erityisalueeseen, on helppoa ja järkevää järjestää samalla kertaa isommallekin osallistujajoukolle.

Retriittitoimintaa on mahdollista järjestää koko maakunnan alueella yhteisesti. Se toisi mukanaan todennäköisesti uusia osallistujia. Myös monet eri puolilla maakuntaa sijaitsevat leirikeskukset olisivat sopivia paikkoja järjestää retriittejä.

Parisuhdetyö on luonteeltaan sellaista, että on monesti hyvä, jos se voidaan järjestää mahdollisimman laajalla alueella yhteistyössä. Se takaa toisaalta osallistujien intimitetin säilymisen ja toisaalta riittävän osallistujamäärän.

4.4. Lapsityön työryhmä

4.2.1 Mitä tulee tehdä paikallisesti?

Lapsityön keskeiset toiminnot tulee järjestää lähellä seurakuntalaisia. Kerhot, pyhäkoulut, perhemessut, juhlat ja monelta osin leiritoiminta on luonteeltaan kotiseurakuntaan ja kotikirkkoon liittyvää. Myös vapaaehtoisten kanssa tehtävä työ edellyttää läheisyyttä.

4.2.2. Nykyinen yhteistyö

Sekä Heinolan että Hollolan rovastikunnan alueella tehdä rovastikunnan puitteissa jo nyt paljon yhteistyötä. Rovastikuntatasolla on yhdessä järjestetty tapahtumia, koulutusta ja vertaistapaamisia. Pohdittava kysymys on, missä määrin tämä nyt rovastikunnissa tehtävä yhteistyö kannattaa laajentaa maakuntapohjaiseksi.

4.2.3. Yhteistyömahdollisuuksia

Koko Päijät-Hämeen alueella yhteistyömahdollisuuksien lisäämistä tai niiden tutkimista nähtiin seuraavilla alueilla.

Koulutus laajemmalla alueella toisi kustannussäästöä. Saman asian kouluttaminen on usein yksinkertaista suuremmallekin joukolle. Rovastikuntatasolla koulutusyhteistyötä on jo ollut, mutta sen laajentamista koko Päijät-Hämeen alueelle tulisi harkita.

Osaamiskartoituksen tekeminen koko maakunnan alueella voisi hyödyntää kaikkia. Se edellyttää kuitenkin jonkun työpanoksen vapauttamista asian kartoittamiseen.

Vertaistapaamiset, joissa jaetaan ideoita yhteisesti, hyödyntävät työtä. Tällaisia tapaamisia on jo rovastikuntatasolla. Tulisi harkita niiden laajentamista maakuntatasolle.

Isojen tapahtumien järjestäminen voisi sekin mahdollisesti laajentua maakuntapohjaiseksi.

Erikoismessut ja –tapahtumat ovat monesti luonteeltaan sen kaltaisia, että ne voitaisiin kohdistaa koko maakuntaa koskeviksi. Esimerkkinä tällaisesta on vuosittain järjestettävä Tyhjän sylin -messu, joka kohdistetaan sellaisille vanhemmille, joiden lapsi on kuollut jo ennen syntymää.

Retket ovat monesti hyvä järjestää yhteistyössä. Tämä on järkevää erityisesti silloin, kun kyseessä on pitkälle suuntautuva ja kustannuksiltaan kallis retki.

Yhteisten mallipohjien luomista koko maakunnan alueelle tulisi harkita. Ne voisivat koskea turvallisuusasiakirjoja, palkkaukseen ja muuhun hallintoon liittyviä asioita. Tulevaisuudessa mahdollinen yhteinen henkilöstö- ja taloushallinto tulee joka tapauksessa edellyttämään tätä. Myös yhteisen IT-palvelukeskuksen vuoksi saattaa olla tarpeellista yhdistää käytäntöjä tällä alueella.

Materiaalihankintojen keskittäminen voisi tuoda kustannussäästöjä. Sellaisen yhteistoiminnan joustava ja toimiva järjestäminen on kuitenkin hyvin haastavaa.

Viestinnän osalta maakunnallisen yhteistyön laajentaminen ja syventäminen olisi järkevää. Tämä koskee sekä ulkoista että sisäistä viestintää.

Sijaispankin organisoiminen koko maakunnan alueelle voisi olla tutkimisen arvoinen asia. Nykytilanteessa se tulisi järjestää sopimus pohjaisesti.

4.5. Nuorisotyön työryhmä

4.2.1. Mitä tulee tehdä paikallisesti?

Nuorisotyö on lähes kauttaaltaan sen tyyppistä, että sitä voi tehdä vain lähellä nuoria. Henkilökohtainen kohtaaminen on työssä keskeistä. Niin kokoava toiminta kuin nuorten luokse meneminen tapahtuvat siellä, missä nuori liikkuu ja elää. Myös yhteistyö muiden toimijoiden kanssa tehdään lähialueella, esimerkiksi koulun tai kunnan nuorisotyön kanssa. Uutena toimintaympäristönä on internet. Sielläkin kohtaaminen useimmiten perustuu tuttuuteen ja läheisyyteen.

4.2.2. Nykyinen yhteistyö

Rovastikuntatasolla on yhteistyötä sekä Heinolan että Hollolan rovastikunnassa. Yhteistyön on ollut sisällöltään koulutuksia, vertaistapaamisia ja joitakin yhteisiä toiminnallisia hankkeita.

Lahdessa seurakunnat tekevät nuorisotyön alueella keskenään paljon yhteistyötä. Esimerkiksi varhaisnuorten leiritoiminta järjestetään yhteistyössä yhtymän neljän seurakunnan kesken.

4.2.3. Yhteistyömahdollisuuksia

Päijät-Häme ei työryhmän mielestä ole maantieteellisesti luonteva yhteistyöalue nuorisotyössä. Rovastikunnat ovat tällä hetkellä sopivan kokoinen yhteistoiminnallinen yksikkö. Yhteistyötä tehdään lähinnä lähiseurakuntien nuorisotyön, herätysliikkeiden tai kunnan nuorisotyön kanssa.

Koko Päijät-Hämeen alueella yhteistyömahdollisuuksien lisäämistä tai niiden tutkimista nähtiin seuraavilla alueilla.

Resurssien jakaminen isojen tapahtumien kohdalla. Erityisesti pienet seurakunnat hyötyisivät yhteistyöstä tässä kohtaa.

Informatiivinen verkosto, jossa jaettaisiin ideoita, hyviä toimintamalleja, tietoa tapahtumista jne., voisi käsittää kaikkien Päijät-Hämeen seurakuntien nuorisotyön. Verkosto voisi toimia internetissä omilla ”nuorten kirkollisilla kotisivuilla”.

Pienten erityisryhmien kohdalla maakunta voisi olla luonteva alue, esimerkiksi joiden erityisriippikoulujen osalta. Maata näkyvissä -tapahtumaan voisi järjestää yhteisen kuljetuksen.

Työvoimaresurssien jakaminen ainakin jossakin määrin voisi hyödyntää erityisesti pieniä seurakuntia.

Retkiä ja tapahtumia voisi joltain osin järjestää Päijät-Hämeen seurakuntien yhteistyönä.

4.6. Työntekijän näkökulma

Ryhmässä pohdittiin myös sitä, miltä mahdolliset rakennemuutokset näyttäivät työntekijän näkökulmasta. Esille nousi seuraavanlaisia asioita.

Työntekijälle tärkeitä kysymyksiä muutoksen keskellä ovat seuraavat. Mistä ja kenen tarpeista muutokset lähtevät liikkeelle? Onko suunta alhaalta ylös vai ylhäältä alas? Mitä hyötyä muutoksesta on? Millä tavalla työ muuttuu? Vähennetäänkö työntekijöitä? Miten nopea muutos tulee olemaan?

Muutokset herättävät työntekijöissä monenlaisia ajatuksia ja kysymyksiä. Olisi tärkeää, että niille olisi tilaa ja niihin liittyvää muutosvastarintaa kyettäisiin kuulemaan. Työntekijöiden kokemus ja siitä nouseva kriittinenkin kysymyksenasettelu sisältää ”viisautta”, jota tulisi hyödyntää muutosprosessin eri vaiheissa.

Miten yhteistyötä johdetaan, miten resurssit jaetaan, missä jaetaan yhteistyön vaatimia työntekijäresursseja?

Kokouksia on monen työssä jo nyt paljon. Yhteistyön kohdalla on pelko, että kokoukset lisääntyvät entisestään.

Seurakunnan työssä on jatkuvasti huolehdittava siitä, että ihmisten kohtaaminen säilyy työn keskiössä.

Myös työntekijä liittyy mielellään omaan kirkkoon, tuttuihin ihmisiin ja tuttuun alueeseen. ”Toimituskanttorina tai –pappina” toimiminen tekee työntekijänä olemisen irralliseksi. Työntekijän näkökulmasta ei ole hyvä, jos joutuu koko ajan vaihtamaan yksikköä, jossa työskentelee. Myöskään seurakuntalaiselle työntekijöiden jatkuva vaihtuminen ei ole hyvä asia

Muutoksessa on otettava huomioon, että pienen ja suuren seurakunnan työntekijöillä on erilaiset lähtökohdat ja tarpeet.

Parhaimmillaan työn yhdistymisessä vastuunjakaminen, voimavarat ja ideat lisääntyvät.

Työtä tulisi tulevaisuudessa entistä enemmän ajatella sekä lähityönä että yhteistyönä.

4.7. Yhteenveto

Päijät-Hämeessä seurakunnat tekevät toiminnallisella puolella yhteistyötä tällä hetkellä pääsääntöisesti kolmella toisistaan irrallaan olevalla alueella: Heinolan rovastikunnassa, Hollolan rovastikunnassa ja Lahden seurakuntayhtymän sisällä. Kummassakin rovastikunnassa on eri työmuodoilla pitkät ja vakiintuneet perinteet seurakuntien välistä yhteistyöstä. Heinolan rovastikunnassa tämä yhteistyö laajenee Päijät-Hämeen ulkopuolelle Joutsan ja Pertunmaan alueelle. Rovastikunnallisen tason yhteistyöstä erillinen on Lahden seurakuntien keskenään tekemä yhteistyö. Lahden seurakunnat ovat mukana myös Hollolan rovastikunnan yhteistyössä, mutta niillä on tästä erillään omaa yhteistyötä seurakuntayhtymän sisällä.

Koko Päijät-Hämeen alueella toiminnan puolen yhteistyö rajoittuu lähinnä perinteisiin erityistyömuotoihin: kehitysvammatyöhön, palvelemaan puhelimeen, perheneuvontaan ja sairaalasielunhoitoon.

Maakunnallista yhteistyötä on edellisten lisäksi musiikkityön alueella. Kirkkomusiikkipiiri ja Kanttori-urkuriyhdistys ovat maantieteellisesti järjestäytyneet Päijät-Hämeen maakuntarajoja noudattaen. Syynä tähän on todennäköisesti kanttorien lukumäärältään pieni ammattikunta, josta johtuen rovastikunta ei riitä kooltaan luontevaksi yhteistyöalueeksi.

Yhteistyötä ajatellessa on pidettävä mielessä, että maalais- ja kaupunkiseurakunnassa työn luonne poikkeaa toisistaan. Pienen seurakunnan työntekijä tekee kaikkea mahdollista omalla työalallaan sekä paljon myös suoranaisesti työalaansa kuulumatonta työtä. Vastaavasti mitä suurempi seurakunta on, sitä enemmän työntekijällä on mahdollisuus erikoistua.

Maantiede asettaa luontevalle yhteistyölle rajoitteita, jotka on otettava vakavasti. Päijät-Häme on alueellisesti laaja. Pisimmillään matka autollakin kestää useita tunteja ääri laidasta toiseen. Maakunta on myös vesien pirstoma. Veden takana lähelläkin oleva voi todellisuudessa olla kaukana. Maantieteestä johtuen seurakuntien yhteistyö rajoittuu usein lähiseurakuntiin, siis rovastikuntien alueelle.

Toisaalta Lahti on myös selkeä keskuspaikka suurimmalle osalle maakunnan alueella asuvia. Päijät-Hämeen keskussairaala ja monet virastot, suuret kaupat ja pääosa kulttuuritarjonnasta sijaitsee Lahdessa. Kuvaavaa on, että Lahdessa sijaitsevaan elokuvakeskukseen saattaa tulla nuoria Hartolasta saakka. Ihmiset Päijät-Hämeessä ovat tottuneet hakemaan palveluja maakunnan keskuspaikasta.

Monet yhteiskunnalliset hallintoyksiköt sijoittuvat Päijät-Hämeen alueelle. Esimerkiksi terveydenhuolto, pelastuslaitos ja poliisi piiri kattavat maantieteellisesti koko Päijät-Hämeen. Seurakuntien yhteistyö koko maakunnan alueen kattavien toimijoiden kanssa on luontevinta tehdä yhteisesti kaikkien seurakuntien kesken. Sairaalasielunhoito on tästä hyvä esimerkki. Vuoden 2009 alusta toimintansa aloittanut Päijät-Hämeen poliisilaitos luo uuden tilanteen, joka haastaa seurakuntia pohtimaan yhteistyön uudelleen organisoimista poliisin kanssa. Yhteiset valmiussuunnitelmat ja jopa yhteinen ”poliisipapin” virka voivat nykyisessä tilanteessa olla vakavasti harkittava vaihtoehto.

Uuden yhteistyön syntyminen seurakuntien välillä edellyttää, että työmäärä ei lisääny ja että yhteistyön kautta saadaan lisäarvoa nykyisin tehtävään työhön. Yhteistyötä ei kannata tehdä yhteistyön vuoksi, siitä on saatava selkeä hyöty.

Yhteistyö edellyttää myös sen organisoimista. Rovastikunnat ja Lahden seurakuntayhtymä ovat hallinnollisia yksiköitä, joiden kautta yhteistyön organisoiminen on ollut luontevaa. Koko Päijät-Häme on kirkollisten rakenteiden osalta jakautunut kolmen hiippakunnan ja kolmen rovastikunnan alueelle. Koko maakunnan kattava yhteistyö on seurakuntien kesken organisoitava sopimus pohjaisesti. Tästä on pitkä kokemus erityistyömuotojen ja tukitoimien osalta.

Hengellisen työn luonteeseen kuuluu ihmisten lähellä toimiminen. Tästä johtuen suurin osa seurakuntatyöstä on paikallista. Tämä tuli esille kaikkien työryhmien työskentelyssä. Tämä työryhmien näkemys on yhteneväinen *Rakenneuudistajan oppaan* (Suomen evankelis-luterilaisen keskushallinto, Sarja C 2008:1) kanssa, jossa todetaan, että lähes kaikista keskeisistä seurakunnan perustoiminnoista on huolehdittava perustasolla, ihmisten lähellä.

Luontevimmat yhteistyön kohteet koko Päijät-Hämeen alueella näyttävät olevan erityistyömuodoissa, suurissa tapahtumissa ja koulutuksissa. Myös tiedottamisen alueella yhteistyön lisääminen koetaan tärkeäksi.

Diakonian liittyy paljon erityisiä työmuotoja, joihin voidaan keskittyä vain riittävän suurissa yksiköissä. Työn tarve esiintyy kuitenkin kaikkien seurakuntien alueella. Tästä johtuen erityisesti diakonian kohdalla on syytä etsiä uusia, koko Päijät-Hämeen alueen kattavia yhteistyömuotoja.

Jumalanpalveluelämän työryhmässä syntyi idea, että vuosittain voitaisiin järjestää Päijät-Hämeen seurakuntien yhteiset ”seurakuntamessut”. Näillä messuilla kukin seurakunta voisi esitellä jonkun tai joitakin toimintamalleja muiden hyödynnettäväksi. Messuilla työntekijät myös tapaisivat toisiaan ja tämä omalta osaltaan mahdollistaisi uusien yhteistyökuvioiden syntymisen. Messuilla voitaisiin myös palkita ”vuoden seurakuntaidea”. Tällainen vuosittainen maakunnallinen yhteistapahtuma voisi palvella monella tapaa Päijät-Hämeen seurakuntien yhteistyötä.

5. Kirkon yhteiset hankkeet

Kirkossa on käynnistetty suuria yhteisiä hankkeita, jotka tulevat vaikuttamaan kaikkien seurakuntien toimintaan.

Kirjuri -hankkeessa on kyse koko kirkon yhteisen jäsentietojärjestelmä luomisesta. Hankkeen toteuduttua kirkolla on vain yksi jäsenrekisteri ja siihen liittyviä palveluja on seurakuntalaisen mahdollista saada mistä tahansa ev.lut. kirkon seurakunnasta. KitKe –hankkeen käynnistäminen tapahtuisi vuoden 2011 alusta.

It-yhteistyöalueiden luomisen kautta luodaan koko kirkkoon yhteinen tietojärjestelmäkokonaisuus, joka takaa samanlaisen tietoturvan tason kaikkiin seurakuntiin. Jokaisen seurakunnan tulee liittyä johonkin it-yhteistyöalueeseen. KitKe edellyttää korkeaa tietoturvan tasoa ja se on yksi syy näiden aluekeskusten perustamiseen. It-aluekeskusten perustaminen pitää tapahtua ennen KitKe:n käynnistämistä. Aluekeskusten tulisi aloittaa toimintansa vuoden 2010 aikana.

HeTa -hankkeessa on kyse yhteisen henkilöstö- ja taloushallinnon luomisesta kirkkoon. HeTa käynnistyy aikaisintaan vuoden 2011 aikana.

Kaikki nämä hankkeet johtavat seurakunnat tieto-, talous- ja henkilöstöhallinnon suhteen nykyistä paljon läheisempään yhteistyöhön. Se tulee merkitsemään myös Päijät-Hämeen alueen seurakuntien tiiviimpää yhteistyötä. Lahden seurakuntayhtymä on perustamassa yhtä kirkon It-aluekeskuksista ja sen toteutuessa siihen tulee todennäköisesti liittymään seurakuntia myös laajemmalla alueella kuin Päijät-Häme. Myös HeTa tulee edellyttämään aluekeskuksen perustamista ja todennäköistä on, että sekin syntyy Lahden seurakuntayhtymän organisoimana.

Mielenkiintoista on, missä määrin yhteistyö tieto- ja henkilöstöhallinnon alueella tulee ajamaan tulevaisuudessa yhteen myös toiminnallisen puolen käytäntöjä. Onko saman It-aluekeskuksen alaisuudessa toimivien diakonian, kasvatuksen ja muiden työmuotojen asiakasohjelmistojen syytä olla jatkossa samoja? Tuleeko se puolestaan merkitsemään myös käytäntöjen jonkin asteista yhtenäistämistä, esimerkiksi yhteiset avustuskäytännöt tai yhteinen rippikouluun ilmoittautuminen.

6. Seurakuntien näkemykset eri rakennevaihtoehtoista yhdistymistilanteessa

Seurakuntien yhdistyessä on käytössä kaksi eri rakennevaihtoehtoa: Yhden seurakunnan tai seurakuntayhtymän perustaminen. Sekä yhden seurakunnan että seurakuntayhtymän toteutuksessa on käytettävissä erilaisia rakennevaihtoehtoja. Voidaan perustaa alueellisia kappeliseurakuntia tai seurakuntapiirejä. Työtä voidaan hoitaa aluetyökeskeisesti tai työalakeskeisesti. Kaikista vaihtoehtoista voi muodostaa hyvin erilaisia rakenteita. Perusratkaisu on kuitenkin yhden seurakunnan malli tai seurakuntayhtymä malli. Seurakuntien kirkkoneuvostoja pyydettiin jäsentämään näiden kahden vaihtoehdon vahvuuksia ja heikkouksia.

6.1. Artjärven seurakunta

6.2. Asikkalan seurakunta

6.3. Hartolan seurakunta

YKSI SEURAKUNTA

VAHVUUDET

- työyhteisö yhtenäinen
- yksi johto
- yksi hallinto
- ennustettavampi talous
- laajempi hengellinen kirjo

HEIKKOUEDET

- päätösvaltaa paikallisella tasolla vähemmän
- henkilöstön valinta
- työnjohtokysymykset (alue- ja työalamallin yhdistäminen)
- kasvoton seurakunta
- sektoroituminen ja työalojen yhteistyön vaikeus
- alueellisesti laaja

MAHDOLLISUUDET

- työvoiman taseus
- saman työalan työntekijöitä tukena
- työn kehittäminen uudessa tilanteessa
- erilaisia toimintamuotoja ja uusia työmuotoja erityisryhmille
- erityisammattitaitoa erityisaloilla
- investointien ja talouden optimointi

UHAT

- paikallisuus / koko seurakunnan painopisteet
- henkisesti kaukainen seurakunta
- budjettivallan käyttö
- seurakuntien eri osien eriarvoisuus

SEURAKUNTAYHTYMÄ

VAHVUUDET

HEIKKOUEDET

- oma itsenäisyys säilyy
  - henkilöstön valinta säilyy paikallistasolla
  - tutut työntekijät
  - työjohto paikallisesti selkeämpi
  - itsenäisempi työ?
  - nopeampi reagointi päätösten tasolla etenkin toiminnassa ja muutoksissa
  - maantieteellisesti selkeä alue
- hallinto byrokraattinen
  - seurakunnasta ei löydy jokaiselle jotakin
  - vain yksi henkilö työalalla
  - onko valta ja vastuu kohdakkain?

MAHDOLLISUUDET

- toiminnan kehittäminen omista lähtökohdista
- ”kotokirkko” – oma seurakunta
- vapaaehtoistyö oman seurakunnan tukena

UHAT

- voidaan jatkaa kuten ennenkin
- miten vahvasti yhtymä jyrää seurakunnan, onko eroa yhden seurakunnan malliin?
- vähäinen henkilöstö, onko monialaosajia?
- taloudellisten resurssien riittämättömyys, sama veroprosentti

Mitä muuta haluatte sanoa?

Rakennemallista riippumatta tärkeämpää millä tasolla päätökset tehdään.

Mallien sijaan sisältö ja toiminta on tärkeämpää.

Onko hallintomalli enemmän työntekijöiden ja luottamushenkilöiden ongelma kuin seurakuntalaisten.

Tärkeää on mahdollisuus elävään ja moniarvoiseen, suvaitsevaan seurakuntaan.

Onko malleilla teologian näkökulmasta eroja?

6.4. Heinolan seurakunta

YKSI SEURAKUNTA

VAHVUUDET

- Selkeä hallintomalli
- Johtajuus ja työjohto selkeää
- Yksi työyhteisö
- Vähemmän byrokratiaa
- Seurakuntalaisille selkeä

HEIKKOUEDET

Isossa seurakunnassa:

- Eri-ikäisten toiminta helposti eriytyy
- Hallinto on kaukana toiminnasta

- viitekehys
- Toiminnan suunnittelussa ei päällekkäisyyttä
- Toiminta voidaan toteuttaa myös pienissä yksiköissä (esim. kappeliseurakunta tai aluemalli tai muu sovittu yksikkö)
- Taloudellisesti edullisempi
- Tukipalvelut yksinkertaisia rakentaa
- Yksinkertaisemmat vaalit (vain yksi vaalilippu)
- Tiedonkulku helpompaa ja parempaa
- Osa työntekijöistä jää seurakuntalaisille vierainksi
- Löytääkö iso seurakunta omaa identiteettiä?

Pienessä seurakunnassa:

- Resurssien puute haittaa toiminnan kehittämistä
- Työntekijöillä ei ole vertaistukea
- Asiantuntijuudesta saattaa olla pulaa
- Päättäntävalta keskittyy harvoille
- Kriisiherkkyys

MAHDOLLISUUDET

- Resurssien luominen ja ohjaaminen tehokasta
- Voidaan helpommin sopeutua talouden muutoksiin
- Monipuolisen toiminnan kehittäminen
- Työyhteisön keskitetty kehittäminen
- Voidaan tehdä kokonaisvaltaisesti yhteistyötä sidosryhmien kanssa
- Joustavuus

UHAT

Isossa seurakunnassa:

- Demokratia karkaa kauas
- Henkilöstörakenne jäykistyy
- Työntekijät erikoistuessaan jäävät oman työnsä ”vangeiksi”
- Vieraantuminen ja välinpitämättömyys seurakunnasta lisääntyy
- Reuna-alueiden toimintaa ei huomioida

Pienessä seurakunnassa:

- yksikin vahva yksilö saattaa dominoida liikaa työyhteisössä ja hallinnossa
- työntekijä kokee liian suurta yksinäisyyttä
- taloudelliset resurssit uhkaavat loppua

SEURAKUNTAYHTYMÄ

VAHVUUDET

- Eri kokoiset ja eri kulttuuriset seurakunnat säilyttävät itsenäisyytensä
- Suurempi talousyksikkö on

HEIKKOUEDET

- Työyhteisö jakautuu useaan ryhmään (seurakuntien ja yhtymän työntekijät)
- Henkilöstön sitoutuminen

- edullinen	- yhteisiin tavoitteisiin ei aina riittävää
- Keskitetty talouden ja kiinteistöjen hoito takaavat hyvät edellytykset toiminnalle	- Yhtymä koetaan etäiseksi ja byrokraattiseksi
- Työ tavoittaa paremmin seurakuntalaiset, kun on perinteinen oma seurakunta	- Moniportainen hallinto saattaa asiantuntemattomasti hoidettuna halvaannuttaa toimintaa
- Organisaatio mahdollista varustaa erityisosaajilla	- Monta johtajaa, mikä saattaa tuoda epäselvyyttä johtamisjärjestelmiin
	- Hankalat kahden lipun vaalit
	- Synnyttää turhaa kilpailua resursseista seurakuntien kesken

MAHDOLLISUUDET

- Pystyy hallitsemaan suuria kokonaisuuksia
- Toiminnassa voidaan oppia toisten seurakuntien kokemuksista
- Yhteistyön tekeminen helppoa seurakuntien kesken
- Yhteisesti hoidettu talous mahdollistaa pitkäjänteisen suunnittelun
- Yhteisten toiminnallisten yksiköiden kehittäminen

UHAT

- Hallinnon moniportaisuus ei tue perustehtävän toteuttamista
- Toiminnan kehittäminen kärsii kilpailutilanteesta
- Seurakuntien erimielisyys vaikeuttaaärkevien päätösten tekemistä
- Hajautettu johtajuus ruokkii ristiriitoja
- Tunnetasolla koetaan eriarvoisuutta

Mitä muuta haluatte sanoa?

Heinolan seurakunnan kirkkoneuvosto on tarkastellut asiaa puhtaasti Heinolassa tapahtuneiden rakennemuutosten pohjalta. Heinolassa oli kahden seurakunnan seurakuntayhtymä (kaupunkiseurakunta n. 15000 jäsentä ja maaseurakunta n.5000 jäsentä) vuosina 1997-2006. Uusi Heinolan seurakunta on toiminut vuodesta 2007 alkaen.

Haluamme todeta sen, että kaikissa rakenneratkaisuissa on tärkeää ottaa huomioon paikallinen omaleimaisuus. Kaikista rakenteista voimme löytää hyviä ja huonoja toimintatapoja. Oikeastaan ratkaisevaa ei olekaan rakenne, vaan se tahtotila, mikä päättäjillä ja työntekijöillä on. Kaikissa rakenteellisissa ratkaisuisa voidaan onnistua tai epäonnistua. Rakenne ei ole ratkaiseva, jos toiminnallinen ja hengellinen toimintatapa on tavoitteellinen ja selkeä.

Elämme muutosten aikaa ja siksi on tärkeää valmistautua hyvin erilaisiin vaihtoehtoihin, jotta muutoksien keskellä voidaan tehdä punnittuja ja hyviä ratkaisuja.

Muutos voi myös olla mahdollisuus.

6.5. Hollolan seurakunta

YKSI SEURAKUNTA

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
<ul style="list-style-type: none"> - selkeä työnjako - lyhyet käskytysonot - itsenäisyys - yksi kirkkoherra - pieni byrokratia - nopea ja joustava päätöksenteko - selkeä hallinnon keskittyminen ja keventyminen - talouden tasapainotus - ei voimaeroja ja koosta johtuvaa vääntöä - selkeät päätösradat ja johtaminen - volyymin antamat edut toiminnoissa, suuret resurssit - resurssien joustava käyttö - hyvät voimavarat - alueen selkeä yksi identiteetti, joskin suuren alueen - työntekijöillä mahdollisuus mielekkääseen erikoistumiseen 	<ul style="list-style-type: none"> - laaja alue, liian suuri? - suuri kiinteistömassa - työntekijät saattavat olla ylityöllistettyjä - henkilöstöhallinto heikkenee - edellyttää työnjohdollista väliportaana hallintoa, joka asettaa johtamiskulttuurille erityisiä vaatimuksia - alueellinen identiteetti saattaa hämärtyä - etäinen - tehoton, jos rakennetta ei saada mukautetuksi - kaukana seurakuntalaisesta, ehkä päätösvalta ja itsenäisyys paikallistasolla heikkenee
MAHDOLLISUUDET	UHAT
<ul style="list-style-type: none"> - tilaisuus miettiä uudelleen toimivia aluetyömalleja ja aluerajoja - logistiikka ja synkronisointi pelaa yhteistyösopimusten teko mahdollista ja helpompaa muiden srk: kanssa - mahdollistaa kappelit - mahdollistaa seurakuntapiirit - nopea reagointi seurakuntalaisten tarpeisiin - harkittu jako aluepohjaisesti vanhoja rajoja myötäillen esim. kappeliseurakunniksi tai työalojen rakennettavissa hyvä palvelukokonaisuus - ihmisten osaamista saadaan laajempaan käyttöön 	<ul style="list-style-type: none"> - työt saattavat kasautua yksitt. viranhaltijoiden niskaan, burn out - talous - etäinen - reuna-alueet heikommin hoidettu - työntekijät vieraantuvat toisistaan - henkilöstön väsyminen - vastuunkantajia vaikea löytää, kerran mukaan saatujen luottamushenkilöiden vaikea päästä tehtävistä pois - tiedonkulun sujuvuus - alueellinen eriarvoisuus - palveluiden heikkeneminen äärialueilla - työntekijät haluavat sijoittua taajama-alueille ja isoihin

<ul style="list-style-type: none"> - suuri organisaatio, helpompi toimia - vaikutusvaltaa - uutuus voidaan saada viehättämään mukaan; näin säilyvät itsenäisyys taloudellisista resursseista, omat tutut työntekijät ja lähityönjohto - laajassa aluemallissa hoidetaan erityistehtävät esim. sairaalasielunhoito, erityisdiakonia ja perheneuvonta - asiantuntijuus eli laatu paranee erityisosaamisen myötä - yhteistyö ja toiminnan monipuolistuminen 	<p>työyhteisöihin</p> <ul style="list-style-type: none"> - identiteetin puute => jäsenet vieraantuvat ja jättävät seurakunnan - kaupunki versus maaseutu - kuinka erilaiset odotukset ja tarpeet kohtaavat? - Sana hukkuu suuruuteen - Pelko siitä, että iso jyrää pienen - Piirit voidaan ”helposti” lakkauttaa kirkkovaltuuston päätöksellä, kappeliseurakuntia ei
--	--

SEURAKUNTAYHTYMÄ

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
<ul style="list-style-type: none"> - Identiteetti ja seurakunta säilyvät omina. - Seurakunnan nimen säilyminen vahvistaa identiteettiä - paikallisuus, yhteisöllisyys ja omaleimaisuus säilyvät - lomittaminen helpottuu kun tapahtuu oman piirin sisällä (=myös heikkous srk-jäsenten puolelta katsottuna) - talous - vahva talous - seurakunnan ”itsenäisyys” säilyy - paikallisuus säilyy - iso yksikkö pystyy tarjoamaan erityispalveluja - sijaisjärjestelyt onnistuvat itsenäisillä, toiminnallisilla yksiköillä edellytykset ja mahdollisuudet säilyä inhimillisen kokoisina - itsenäisyys, työnjohto ja toimintakulttuuri säilyvät - hallinnon keskittyminen ja keventyminen - talouden tasapainotus Paikallinen, läheinen seurakunta 	<ul style="list-style-type: none"> - ei automaattista resurssien yhteiskäyttöä - srk-jäsenet eivät tunne organisaatiota, kehen ottaa yhteyttä? - tiedonkulku takeltelee isossa organisaatiossa aina, tuumasta toimeen on paljon hitaampaa - mitä suurempi organisaatio, sen kalliimmaksi se väkisininkin tulee - organisaation sisälle on helppo piiloutua ja vastuunkantajaa saa helposti etsiä kuin neulaa heinäsuovasta - pitkät käskytykslinjat - monta johtajaa - raskas hallinto - seurakuntien tarpeet erilaisia - vaikea luoda yhteinen strategia - päällekkäiset hallinnolliset rakenteet, omaa ja yhteistä hallintoelintä riittää - monipolvinen hallinto, joka saattaa olla jäykkä ja hidas reagoimaan muuttuviin tilanteisiin, hallinnon etäisyys ja kasvottomuus seurakuntalaisen

<ul style="list-style-type: none"> - "Omat" resurssit alueittain, johtaminen läheltä - Pienemmät johtoyksiköt, lähtökohtaisesti vähemmän tehottomuutta - Yhteiset hallinto- ja erikoispalvelut ja asiantuntijaresurssit 	<p>näkökulmasta</p> <ul style="list-style-type: none"> - yksittäisen seurakuntalaisen vaikuttamismahdollisuuksien kaventuminen ja etääntyminen - rajoitettu paikallinen itsenäisyys - jännitteisyys yhtymän eri kokoisten ja identiteetiltään erilaisten seurakuntien välillä; maaseutu/ kaupunki - voi johtaa lisääntyneeseen byrokratiaan - yhtymähallinto syö rahaa ylimääräisenä tasona - vaatii johdon onnistumisen - kunta versus seurakunta - kokoero on selvä
<p>MAHDOLLISUUDET</p>	<p>UHAT</p>
<ul style="list-style-type: none"> - yhteisesti hoidettavia tehtäviä voidaan vapaasti määritellä. - monipuoliset palvelut - eri aloilla asiantuntijat - yhteistyömahdollisuudet yhtymän osien välillä = pienemmällä asiantuntijaporukalla voidaan tarjota enemmän ja laadukkaampaa toimintaa, myös erityisryhmille - tukipalveluiden ammatillinen, laadukas ja osaava hoitaminen erityishenkilöstöllä - "kyläkirkko"-tunne saadaan säilymään - erilaistumismahdollisuus kaupunki - maaseutu - erilaisia versioita toiminnasta eri tarvitsijoille - painotukset voivat olla erilaisia 	<ul style="list-style-type: none"> - ei koeta omaksi niin kuin läheinen oma srk (vaikka se olisi suurempikin) - kirkosta eroaminen on helppoa ja ilm. lisääntyy, sillä siteet höltyvät isoon yksikköön - srk:n kehittäminen vaikeutuu - kankea ja hidas päätöksenteko - keskitetty valta ja vastuu pirstaloituu - johtajuus karkaa ”kauas” - ”isot seurakunnat syövät pieniä” - Hallinto- ja valtakysymykset syövät resursseja perustehtävältä - jäsenkato, jos alueiden identiteetin ei koeta säilyvän - tehottomuus, jos resursseja ei päästä yhteiskäyttämään - vaatii johdolta yhteistyöhalua, luottamusta toisiinsa ja toistensa kunnioitusta oman alueensa ja alansa

Mitä muuta haluatte sanoa?

Haluan, että Hämeenkoski pysyy kappelina, vaikka emo-organisaatio muuttuisi. Kappelina säilyy itsenäinen asema, sen vuoksi alunperinkin kappeliksi ryhdyttiinkin.

Maallikkona maalaisjärjellä ajatellen puollan ehdottomasti yhden seurakunnan vaihtoehtoa.

Yhtymänä toiminnan pyörytys byrokratisoituu eikä todennäköisesti lopputuloksena kuitenkaan saavuteta taloudellisuusvoittoa vaikka niin yleensä yritetään aina ensin myyntipuheissa todistella. Yhdessä kohdin kuluja säästetään, mutta ne tulevat aivan varmasti takaisin toisessa muodossa ja lopputulos voikin tulla jopa kalliimmaksi vaihtoehdoksi. Pahinta on se, että sellaista isoa kasvotonta ”klönttiä” ei koeta omaksi, sillä srk:n täytyy olla ja tuntua läheiseltä, jotta se ja sen toiminta on houkuttelevaa ja helposti lähestyttävää. Ei isosta organisaatiosta ole mitään hyötyä, jollei se mitä varten se on luotu, luota siihen ja sen toimivuuteen ja toimintakenttä on kuitenkin tärkeintä, se ketä varten ja miksi se on luotu! Ei hienot sanat ole toimivuuden tae. Seurakunnan eri portaissa olevien viranhaltijoiden henkilöityminen (kontra massa hukkuvat virkailijat) on erittäin tärkeää ja luo sen tarvittavan uskottavuuden ja läheisyyden tunteen jäsenilleen.

Kirkostaeroaminen on yleistä ja miltei ”muotia”, miksi sitä pitäisi vielä edistää tekemällä omasta seurakunnasta mauton, hajuton ja kasvoton? Tutusta ympäristöstä on vaikeampi erota, kynnys on huomattavasti korkeampi. Tämän kirkostaeroamisen estäminen pitäisi olla hyvin tärkeä huoli kirkolle ja eikä sitä ainakaan pitäisi helpottaa, sillä että eropaperin jättäminen hukkuu virkakoneistoon eikä ketään se liikauta. Sama pätee nuoriin: isoissa organisaatioissa on vaikeampaa saada nuoria sitoutumaan ja mistäs muusta me uusia toimivia seurakuntalaisia kasvatamme.

Seurakunnan hallintomallista riippumatta on pienen seurakunnan näkökulmasta tarkasteltuna keskeistä ja merkittävää, että seurakunta säilyy elävänä jumalanpalvelusyhteisönä. Tämä edellyttää alueen omien ja tuttujen työntekijöiden läsnäoloa, tavoitettavuutta ja laadukkaita palveluja. Seurakunta saa näin ”kasvot” seurakuntalaisiin päin. Tämä luo osaltaan turvallisuutta, vakautta ja jatkuvuutta.

Tärkeää myös paikallisidentiteetin itsenäinen säilyminen, jossa on huomioitu toimiva työnjohto ja toimintakulttuuri. Seurakunnan keskeiset toiminnot ja osaava ammattitaitoinen palvelu tulee olla tasavertaisesti alueen kaikkien osien seurakuntalaisten saatavilla.

Olen aiemmin asunut srk-yhtymä –Lahdessa ja kokemuksen seurakunnan vieraudesta perustuu omaan kokemukseen.

Erinomaista työtä tämä valmistelu ja pohdinta sekä vaihtoehtojen punnitseminen

Meidän täytyy olla valmiina ja edellä kuntarakenteen muutoksen tullessa eteen

Yhteistyön lisäämisen ja sopivien toimien yhdistämisen ei tarvitse odottaa kuntarakenteen muutosta. Voimme tehdä sellaisia organisoiteja, joista seurakunnille on hyötyä sekä tehona että sanan levittämisessä. Työ tulee saattaa valmiussuunnitelma-asteelle, josta toimeenpano alkaa ”pilliin viheltäen”. Kaikki, mitä voidaan tehdä yhdessä olisi tehtävä jo tehokkuuden ja kustannusten nimissäkin.

6.6. Kärkölän seurakunta

Kirkkoneuvosto katsoo, ettei se voi antaa SVOT –analyysilausuntoa seurakuntien

rakenteiden vaihtoehtoista. Tehtäväksi anto on liian avoin. Sekä seurakuntayhtymän että yhden seurakunnan mallissa on niin paljon erilaisia toteuttamisvariaatioita, että lausunnon antaminen on mahdotonta. Kumpikin rakenne voi toimia hyvin tai huonosti, kummassakin mallissa voivat toteutua samanlaiset uhkat, mahdollisuudet, heikkoudet ja vahvuudet. Hyvä mallikaan ei toimi, mikäli riittävää yhteistyöhenkeä ei ole. Ja päinvastoin, huonompikin malli toimii, mikäli yhteistä hyvää tahtoa on riittävästi.

6.7. Lahden seurakuntayhtymä

Seurakuntayhtymä hallintomallina

Seurakuntayhtymä on tunnettu kirkkolainsäädännössä usean vuosikymmenen ajan. Aikaisemmin seurakuntayhtymämalleja oli kaksi: osittaisen yhteistalouden yhtymä ja täydellisen yhteistalouden yhtymä. Lahden seurakuntayhtymä on ollut koko ajan viime mainitun kaltainen.

Seurakuntayhtymän hallintomallin etuja

- Seurakunnat voivat pysyä kooltaan pienempinä, pystyvät muodostamaan omaa identiteettiä, muodostamaan omaa sisältöä toimintaan. Pienet toiminnan yksiköt, jotka ovat lähellä seurakuntalaisia. Hallinto- ja tukitoimet keskitetään suurempiin kokonaisuuksiin, jossa voidaan saavuttaa volyymietuja mm. kiinteistö-, hautausmaa-, henkilöstöhallinto-, taloushallinto- ja muissa asioissa.
- Pienemmällä seurakuntayksiköillä on mahdollisuus profiloitumiseen.
- Laaja luottamushenkilöverkosto luo edellytykset seurakuntalaisten osallistumiselle seurakuntien toimintaan myös hallinnossa.
- Maallikon vastuu on ”helpompi” pienessä seurakunnassa ja sitä myötä kynnys lähteä mukaan toimintaan alhaisempi
- Lainsäädännöllä säädetty hallintomalli, jossa monille asioille on selvät oikeusohjeet.
- Totuttu toimintatapa, joka on sisäistetty niin luottamushenkilöhallinnossa kuin työntekijöiden parissa.
- Yhtymämalli mahdollistaa yhteisten työmuotojen virallistamisen, ts. ne koetaan selvästi omiksi toiminnallisiksi tehtäväalueiksi ja niille voidaan asettaa tavoitteita ja johtaa niiden toimintaa samantasoisesti koko yhtymän alueella.
- Yhtymähallinto tarjoaa matalan kynnyksen toteuttaa rakennemuutoksia maakunnassa.

Seurakuntayhtymän hallintomallin haittoja

- Resurssien käyttö ei ole parasta mahdollista, kun yksiköiden raja-aitoja hankala ylittää. Muodostaa esteen mm. työvoiman järkevälle käyttämiselle.
- Toiminnan toteuttaminen kärsii toisinaan em. ongelman seurauksena, ei löydy riittävän yhteistä intressiä yhdistää voimia toiminnan alueilla.
- Toiminnan rakenteet luovat edellytykset piilotehottomuudelle (virkojen täyttö, sijaisuuksien hoitaminen, tehtävien kierto).
- Päätöksentekomenettely raskas, moniportainen (vrt. talousarvio).
- Yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvostojen samanaikaiset vaalit ovat omiaan aiheuttamaan epäselvyyttä ja turhia annettujen äänten hylkäämisiä.
- Yhteisen seurakuntatyön toiminnan tavoitteiden asettaminen ja niiden toteutumisen seuraaminen on haastavaa. Seurakuntien yhteisen tahdon määrittäminen ja sen näkyminen yhteisen seurakuntatyön sisällössä vaatii jatkuvia ponnistuksia.
- Lainsäädäntö, kirkon organisaatio ja omat johtosäännöt eivät kaikilta osin tue riittävän selvillä ratkaisuilla yhtymähallintomallia. Epäselvyyttä ilmenee muun muassa yhteisen kirkkoneuvoston ja seurakuntaneuvoston välisessä toimivallassa sekä monelle taholle hajautetun työnantajaroolin käyttämisessä. Sikäli kuin muutos edellyttäisi lainsäädännön tarkistamista, asian korjaaminen vie enemmän aikaa.
- Yhteinen esiintyminen ulospäin epäselvä (onnittelut, neuvottelut, koko yhteisön edustajana esiintyminen) ja sisäinen tiedonkulku epäselvää.
- Koko yhteisön identiteetti-ongelma em. johtuen.
- Varmuudella ei voida taata, että kaikki seurakuntalaiset saavat samantasoiset palvelut koko yhtymän alueella.
- Yhteisen toimintastrategian valinta ja toteuttaminen on vaikeata erilaisten intressien vuoksi.
- Vaara henkilöstön erilaiseen kohteluun.
- Päätöksenteon päällekkäisyyttä ilmenee ja päätöksentekotasot ja toimeenpanotasot vaarassa sekoittua keskenään.
- Kokemus siitä, että päätöksenteko asioista tapahtuu useimmiten kaukana.
- Seurakuntarajat ovat määritelty täsmälleen, mutta saattavat olla seurakuntalaisen vaikeasti hahmotettavissa. Kaupungin suuri sisäinen muuttoliike on omiaan lisäämään seurakuntarajojen tunnistamisen vaikeutta.

Yhden seurakunnan hallintomallin etuja

- Periaatteessa on yksinkertainen ja selkeä hallintomalli.
- Vähentää hallinnon byrokratiaa, kokouksiin ja päätöksentekoon tarvittavaa energiaa, tehostaa henkilöstön työpanosta ja hallintotoimintoja ja tuottaa siten taloudellisemman lopputuloksen. Enemmän ja laadukkaampaa samalla rahalla.
- Selkeä ja helppo hallintomalli seurakuntalaisen silmin.
- Resurssien käyttö yksinkertaista suunnitella ja toteuttaa.
- Yksi seurakunta, yksi identiteetti.
- Luo edellytykset selkeämmälle johtamiselle.
- Selkeyttää ja helpottaa kirkkoneuvoston asemaa päätöksentekuelimenä (ei tulkintaongelmia toimivallassa, ykn – srkn).
- Seurakunnan strateginen johtaminen selkeämpää, kv asettaa tavoitteet koko toiminnalle ja vastaa koko toiminnan sisällöstä (vrt. ykv – srkn).
- Yksinkertaistaa osaltaan koko kirkon hallintoa.
- Lisää luottamushenkilöiden ja työntekijöiden tunnetta siitä, että olemme yhteisessä työyhteisössä.

Yhden seurakunnan hallintomallin haittoja

- Uskomus siitä, että yhden seurakunnan hallintomalli ratkaisisi useimmat käytännön ongelmat päätöksenteossa ym.
- Suuressa seurakunnassa luotava tarkoituksenmukainen organisaatio (jo pelkästään työnjohdollisista syistä).
- Vaatii yhden papeista kokopäiväiseksi ”hallintopapiksi” (so. kirkkoherra), jolla jää vähän aikaa varsinaisen papin työn tekemiseen toiminnan suunnittelun ja työnjohdollisten töiden vuoksi.
- Luoko ympäristöseurakunnille vaikutelman entistä epätasa-arvoisemmasta keskustelukumppanista (rakennekehitystä ajatellen).
- Luottamushenkilöpaikkojen määrä seurakunnan hallintoelimissä vähenee, vähentääkö se seurakuntalaisten kiinnostusta toimintaan.
- Ei välttämättä ratkaise piilotehottomuuden ongelmaa.
- Yksi seurakunta – yksi identiteetti, voi olla myös riski jäsenyyden kannalta.
- Nykyisellään seurakuntalaisten melko ohut side seurakuntaan saattaa

vaarantua yhden seurakunnan vaihtoehdossa.

- Seurakunta tulee tutuksi työntekijöiden kautta. Uhkaako suuruus tehdä henkilökunnan kasvottomaksi?
- Maallikoiden mielenkiinnon säilyminen suuressa seurakuntakoossa saattaa osoittautua heikoksi (vrt. herätysliikkeet).
- Suuren koon vuoksi joudutaan ilmeisesti ottamaan osa byrokratiaa mukaan hallintomalliin (piirit, alueet, jne).

6.8. Nastolan seurakunta

YKSI SEURAKUNTA

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
<ul style="list-style-type: none"> - yksi kirkkoherra (selkeä johtajuus) - päätöksenteko selkeää, yksinkertaisempi - byrokratia pienempi - talouden tasapainotus helpompaa - synergiaetujen hyödyntäminen kätevää - työntekijöillä erikoistumismahdollisuudet paremmat - sisäinen haitallinen kilpailu pienempi - suora ja selkeä hallintoketju - oman identiteetin säilyminen selvempää 	<ul style="list-style-type: none"> - kiinteistömassa suuri - henkilöstöhallinto mittava - johtajuuden väliportaajat lisääntyvät - alue suuri, jumalanpalvelusyhteisöjen identiteetti vaikeampi hahmottaa - matkat, etäisyydet - seurakuntalaiset saattavat etäännyä päätöksenteosta - suuri tarve säilyttää oma seurakunta - tunteeko seurakuntalainen kuuluvansa myös ”isoon” seurakuntaan
MAHDOLLISUUDET	UHAT
<ul style="list-style-type: none"> - voimavarojen ja resurssien parempi käyttö - erityisosaaminen ja siinä kehittyminen parempaa - osaamisen jakamisen laajemmin helpottuu (laatu paranee) - hallinnollinen ympäristö toimiva ja selkeä - mahdollistaa toiminnalle paremmat resurssit - kirkon ja seurakunnan perustyöhön keskittyminen paranee - tukitoimet saadaan paremmin 	<ul style="list-style-type: none"> - etäinen - reuna-alueet vähemmälle huomiolle (alueiden eriarvoisuus) - työntekijät etäällä toisistaan - vapaaehtoistyön organisointi vaativampaa - paikallisidentiteetin syntyminen vaikeutuu - tiedonkulku - seurakuntalaiset eivät tunnista omaa ”isoa” seurakuntaa vaan jämähtävät vanhaan - alueiden ikäjakaumat voivat olla

<p>hyödynnettäväksi</p> <ul style="list-style-type: none"> - mahdollisuus rakentaa toimivia palvelurakenteita (esim. diakoniassa turvakoteja, turvasuntoja, päihdevastaanottoa) - ammattityöntekijöiden saatavuus paranee - lähityö kappelit, piirit 	<p>hyvin erilaisia, miten se näkyy työssä?</p>
---	--

SEURAKUNTAYHTYMÄ

Nastolan ajatukset yhtymästä pitävät sisällään sen, että yhtymämallissa ajatellaan uutta seurakuntayhtymää. Se, että Lahdessa on nyt yhtymä, ei merkitse automaattisesti sitä, että jatkossakin uusi seurakunta on tämä yhtymä. Vanhan päälle ei voi muodostaa uutta. Käytännössä se merkitsisi vain vanhan yhtymän täydentämistä.

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
<ul style="list-style-type: none"> - seurakunnan nimen säilyminen - omaleimaisuus säilyy helpommin - lähitoiminta vahvaa hallinnollisesti - oma kkohera säilyy 	<ul style="list-style-type: none"> - organisaatio monikerroksinen ja vaikea - seurakuntalaiset eivät tunne organisaatiosta (etääntyy päätöksenteosta) - pieni eliitti hallitsee suuta kokonaisuutta - hallinto etääntyy perustoiminnasta ja kirkon ydin tehtävästä - hallinto nielee resursseja enemmän ja raha menee organisaation pyörittämiseen ja se on pois perustehtävästä - organisaatio palvelee omaa porukkaa hallinnossa; seurakuntalaisia ei tarvita ja hommaa riittää organisaation pyörittäjille - byrokratia lisääntyy - kaksi eri vaalia samanaikaisesti voi tuottaa sekaannusta

	- monta ”samantasoista” johtajaa
MAHDOLLISUUDET	UHAT
<ul style="list-style-type: none"> - eri alueilla asiantuntijoita - tukipalvelut laadukkaita - erilaiset alueet saadaan yhteen - mahdollistaa kokonaan uuden yhtymän 	<ul style="list-style-type: none"> - kirkosta eroaminen helpottuu (etäinen) - srk:n oman toiminnan kehittäminen vaikeutuu - perustehtävältä resursseja hallintoon - tehottomuus, resurssien yhteiskäyttö vaikeaa - yhteistyö liiaksi kiinni johdon kyvystä tehdä yhteistyötä - kankea päätöksenteko - paljon yhdessä sovittavia asioita (omaisuus, virkojen perustaminen yms.)

6.9. Orimattilan seurakunta

Orimattilan seurakunnan kirkkoneuvosto on kokouksessaan 4.3.2009 pohtinut eri seurakuntarakennevaihtoehtoja. Pohdiskelumme konkreettiseksi, mutta teoreettiseksi lähtökohdaksi valitsimme Orimattilan ja Artjärven seurakuntien rakenteiden yhdistymisen. Yhden seurakunnan mallia pohtiessamme mielessämme oli Orimattilan seurakunnan ja Artjärven kappeliseurakunnan malli.

YKSI SEURAKUNTA

VAHVUUDET

- maantieteellinen läheisyys, kohtuullinen yhteenlaskettu koko
- yhteistyötä jo nyt
- synergiaetu esim. henkilöstön suhteen
- vastapaino todennäköisesti syntyvälle UusiKunta-pohjaiselle seurakunnalle/srkyhtymälle

UHAT

- pienemmän seurakunnan ylimitoitettut toiveet toiminnan suhteen
- kiinteistömässä lisääntyä, kiinteistötarpeiden arviointi hankaloituu
- mahdollisesti taloudellisia menetyksiä?
- pienemmän seurakunnan oman

HEIKKOUEDET

- nykyiseen verrattuna kuitenkin pidemmät välimatkat
- tarvitaan hiippakuntarajamuutos (ei tosin heikkous, vain hankaluus)

MAHDOLLISUUDET

- uusi vahvempi identiteetti
- mahdollisuus uuden oppimiseen, toisen kuunteluun, muutokseen kohti parempaa
- pakottamaan arvioimaan nykyistä tilannetta avoimesti ja kriittisestikin
- alueella jo myönteinen kokemus tällaisesta rakennemuutoksesta

identiteetin säilyminen (tämä uhka
ei välttämättä realistinen)

(Hollola-Hämeenkoski)

SEURAKUNTAYHTYMÄ

VAHVUUDET

- yhteistyötä jo nyt
- yhteistyön mahdollisuudet lisääntyvät
- vastapaino todennäköisesti syntyvälle UusiKunta-pohjaiselle seurakunnalle/srkyhtymälle
- seurakuntalaisen kannalta ehkä ”helpompi” vaihtoehto ainakin pienemmässä seurakunnassa

UHAT

- hallinto painottuu toiminnan kustannuksella
- byrokraattisuus lisääntyy

HEIKKOUEDET

- byrokraattisuus lisääntyy
- päätöksenteko hidastuu
- tasavertaisuuden puute

MAHDOLLISUUDET

- mahdollisuus uuden oppimiseen, toisen kuunteluun, kasvun paikka
- seurakuntalaisidentiteetti säilyy pienessä seurakunnassa selkeänä

6.10. Padasjoen seurakunta

6.11. Sysmän seurakunta

YKSI SEURAKUNTA

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
<ul style="list-style-type: none"> - Johtamisen ja hallinnon yksinkertaisuus - Ammattiosaamisen saatavuus ja jakaminen - Hyvien yhteisten käytäntöjen kierrätys	<ul style="list-style-type: none"> - Paikallistuntemuksen puute - Etäisyydet - Alueiden eriarvoisuus
MAHDOLLISUUDET	UHAT
<ul style="list-style-type: none"> - hallinnon joustavuus - työntekijöiden kierto ja sijaistaminen	<ul style="list-style-type: none"> - sytjäseutujen unohtaminen - eriarvoistuminen - toimintojen alasajo reuna-alueilta

SEURAKUNTAYHTYMÄ

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
<ul style="list-style-type: none"> - seurakunnan nimi säilyy - paikallisidentiteetin vahvistaminen varsinkin kuntaliitostilanteissa	<ul style="list-style-type: none"> - byrokraattisuus - moninkertainen hallinto - yhteisten työmuotojen keskittyminen
MAHDOLLISUUDET	UHAT
<ul style="list-style-type: none"> - yhteistyö – synergia edut - yhteiset työalat	<ul style="list-style-type: none"> - asioiden hoitamisen ja hallinnon hitaus - kalleus - väärät ihmiset väärissä paikoissa

Mitä muuta haluatte sanoa

Sysmän seurakunta pysyy uskollisena kunnan päätökselle säilyä itsenäisenä!

6.12. Yhteenveto

Seurakuntien jäsenyksissä yhden seurakunnan mallin vahvuutena näkyy selkeä hallinto- ja johtamisjärjestelmä. Myös henkilöstöhallinnoltaan malli on yksinkertaisempi. Seurakuntavaalien järjestämisen kannalta malli on myös selkeämpi.

Yhden seurakunnan rakenteessa seurakunnan identiteetin säilyminen koetaan haasteelliseksi. Tämän pelätään vaikuttavan seurakuntalaisten sitoutumiseen oman seurakunnan jäsenyyteen.

Seurakuntayhtymän vahvuutena nähdään lainsäädäntöön selkeästi perustuva hallintorakenne. Yhtymässä seurakunnan oma identiteetti säilyy selkeästi.

Seurakuntayhtymän heikkoutena nähdään monimutkaisempi ja byrokraattisempi hallintojärjestelmä sekä epäselvyydet johtajuudessa.

Kummankin mallin vahvuutena voidaan pitää tukitoimen taloudellisempaa järjestämistä. Heikkoutena molemmissa malleissa pelätään olevan syrjäseudun paitsioon jääminen sekä toiminnasta että päätöksenteosta.

Kumpikin malli on mahdollista järjestää toimivaksi. Kaikissa rakenteellisissa ratkaisuissa voidaan onnistua tai epäonnistua. Rakenne ei ole ratkaiseva, jos toiminnallinen ja hengellinen toimintatapa on tavoitteellinen ja selkeä.

7. Esitykset

Päijät-Hämeen kuntien rakennemuutoksista ei kukaan voi sanoa vielä mitään. Syksyllä 2009 on todennäköisesti kuitenkin selvää, mitkä kunnat lähtevät mukaan tekemään selvitystä mahdollisen uuden kunnan perustamiseksi. Selvitystyö kestää suunnitelman mukaan noin vuoden ja sitovan päätöksen uuden kunnan perustamisesta siihen osallistuvat kunnat tekevät vuoden 2010 aikana. Mahdollinen uusi kunta aloittaisi toimintansa vuoden 2013 alusta.

Touko-elokuu 2009 Päätös selvitykseen lähtemisestä	Touko-elokuu 2010 Päätös uudesta kunnasta	Tammikuu 2013 Uusi kunta
---	--	------------------------------------

Päijät-Hämeeseen voi syntyä uusi, lähes koko maakunnan alueen kattava suurkunta tai sitten voi olla, että kuntarakenne pysyy lähes nykyisellään. Joka tapauksessa kuntien yhdistyminen tuo muutoksia seurakuntarakenteeseen.

Jos kunnat eivät yhdisty, niin siitä huolimatta joillakin seurakunnilla voi olla tarvetta miettiä omaa tulevaisuutta yhdistyneenä toiseen seurakuntaan.

Kirkossa on meneillä suuria hankkeita, jotka tulevat yhdistämään seurakuntien tieto-, talous- ja henkilöstöhallintoa. Toteutuessaan ne tulevat johtamaan seurakunnat yhä läheisempään yhteistyöhön. Todennäköistä on, että Päijät-Hämeessä olevat seurakunnat eivät voi valita, liittyvätkö ne hankkeisiin mukaan. Ainoastaan toteutustapaan voidaan vaikuttaa.

2010 IT-aluekeskus	2011 Kirjuri	2011 (2012) HeTa
------------------------------	------------------------	----------------------------

Samanaikaisesti on meneillä siis kaksi isoa prosessia, jotka molemmat tulevat toteutuessaan merkitsemään suurta muutosta seurakuntien elämässä.

Projektin esitykset on tehty ottamalla huomioon edellä sanotut muutosprosessit.

Päijät-Hämeen seurakuntien projektin merkittävin sisältö on siinä vuorovaikutuksessa, jota seurakunnat Päijät-Hämeessä ovat monissa yhteyksissä projektin aikana käyneet. Tätä vuorovaikutusta ovat käyneet sekä luottamushenkilöt että työntekijät. Tämäntyyppinen avoin keskustelu ja mielipiteiden vaihtaminen ilman päättämisen pakkoa on arvokasta ja hyödyllistä. Se luo yhteyttä osapuolten kesken, mahdollistaa paremman yhteistyön ja valmistaa niihin tilanteisiin, joissa on tehtävä yhteisiä päätöksiä.

Myös projektin loppuraportti on osa alueen seurakuntien vuorovaikutusta. Raportin sivuilla seurakunnat tulevat esille omalla äänellään. Tärkeää on kuulla tuota ääntä.

Projektin yhteydessä myös työntekijät on otettu ensimmäisen kerran laajasti mukaan siihen muutosprosessiin, joka monilla seurakunnilla mahdollisesti on edessä. Se on arvokas asia. Työntekijöiden mukaan ottaminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa on hyvälle muutosprosessille tyypillistä.

Päijät-Hämeen rovastikunnat ovat jo vuosia olleet keskusteluyhteydessä ja

valmistautuneet yhdessä tulevaisuuteen. Alueelle on haluttu toimia kaukonäköisesti. Rovastikunnat haluavat olla subjekteja muutoksissa eivätkä vain reagoida niihin. Tämä pitkä yhteistyö ja ennakoiva myönteinen asenne on merkittävä voimavara, jonka avulla on hyvät edellytykset kohdata suuretkin muutokset.

Päijät-Hämeen liitto on rovastikuntien merkittävä yhteistyökumppani. Se on huolehtinut kiitettävästi siitä, että seurakuntien ja kuntien välinen vuorovaikutus on toimivaa ja laadukasta. Tämä yhteistyö on valtakunnallisestikin suuntaa näyttävää.

Rovastikuntaprojekti tekee seuraavat esitykset ja pyytää Päijät-Hämeen alueen seurakuntien kirkkoneuvostoja antamaan niistä lausuntonsa 31.5.2009 mennessä omalle lääninrovastilleen.

7.1. Esitykset Päijät-Hämeen rovastikuntien yhteistyön osalta

1. Päättyneen projektin jälkeen rovastikuntien seurakunnat jatkavat lääninrovastien johtamana keskinäistä yhteistyötä.
2. Yhteistyötä tehdään yhdessä Mikkelin ja Tampereen hiippakunnan sekä Päijät-Hämeen liiton kanssa.

7.2. Esitykset seurakuntien yhdistymisprosessien osalta

1. Uusi kunta -selvitykseen mukaan lähtevien kuntien seurakunnat aloittavat yhdistymiseen tähtäävän selvityksen.
2. Selvityksen aikataulu on yhteneväinen kuntien selvitysaikataulun kanssa. Mahdollinen uusi seurakunta/seurakuntayhtymä aloittaisi vuoden 2013 alusta.
3. Myös ne seurakunnat, joiden kunnat eivät lähde mukaan Uusi kunta -selvitykseen, voivat halutessaan osallistua selvitykseen.

7.3. Esitykset hengellisen työn yhteistoiminnan suhteen

1. Hengellisen työn työryhmien työskentely osoittaa, että on löydettävissä monia alueita, joilla on hyödyllistä tehdä yhteistyötä koko maakunnan alueella. Seurakuntien tulee aktiivisesti jatkaa tällaisen uuden yhteistyön konkreettista rakentamista.
2. Mahdollinen selvitysprosessi johtaa siihen osallistuvien seurakuntien osalta yhteistyörakenteiden uudelleen järjestämistä kaiken toiminnan osalta. Se tulee merkitsemään pitkää ja paljon resursseja vaativaa prosessia. Sen rinnalla ei tule samanaikaisesti viedä muita uusia yhteistyöprojekteja, jollei se ole jostakin muusta syystä välttämätöntä.
3. Elo-syyskuussa 2010 järjestetään Päijät-Hämeen seurakuntien ”seurakuntamessut”, jossa jokainen seurakunta esittelee jonkun tai joitakin toiminnallisia ideoita yhteiseen käyttöön hyödynnettäväksi.

7.4. Esitykset kirkon yhteisten hankkeiden osalta

1. Lahden seurakuntayhtymä on valmis organisoimaan It-aluekeskuksen ja huolehtimaan Kirjuri ja Heta hankkeen vaatimasta seudullisesta yhteistyöstä.

2. Hankkeita viedään eteenpäin Kirkkohallituksen ohjaamana.

8. Seurakuntien lausunnot projektin esityksistä

8.1. Asikkalan seurakunta

Esitykset Päijät-Hämeen rovastikuntien yhteistyön osalta

1. Päätyneen projektin jälkeen rovastikuntien seurakunnat jatkavat lääninrovastien johtamana keskinäistä yhteistyötä.

Kannanotto: Seurakunta pitää hyvänä sitä, että päätyneen projektin jälkeen rovastikuntien seurakunnat jatkavat lääninrovastien johtamana keskinäistä yhteistyötä.

2. Yhteistyötä tehdään yhdessä Mikkelin ja Tampereen hiippakunnan sekä Päijät-Hämeen liiton kanssa.

Kannanotto: Edellä mainitut toimijat ovat luonnollisia ja välttämättömiä yhteistyökumppaneita kirkollisesti ja yhteiskunnallisesti alueellamme.

Esitykset seurakuntien yhdistymisprosessien osalta

1. Uusi kunta -selvitykseen mukaan lähtevien kuntien seurakunnat aloittavat yhdistymiseen tähtäävän selvityksen.

Kannanotto: Näemme tärkeänä sen, että Uusi kunta -selvitykseen mukaan lähtevien kuntien seurakunnat aloittavat yhdistymiseen tähtäävän selvityksen kuntien kanssa samanaikaisesti.

Prosessin aikana kuullaan työntekijöitä ja otetaan prosessiin mukaan ulkopuolinen, puolueeton tukihenkilö.

Tästä eteenpäin kaikessa seurakunnan suunnittelussa, uuden ideoinnissa ja toteutumisessa pidetään mielessä yhteistyö ja yhteistyön tuomat monet mahdollisuudet.

2. Yhteistyötä tehdään yhdessä Mikkelin ja Tampereen hiippakunnan sekä Päijät-Hämeen liiton kanssa.

Kannanotto: Selvityksen aikataulu on hyvä olla yhteneväinen kuntien selvitysaikataulun kanssa.

3. Myös ne seurakunnat, joiden kunnat eivät lähde mukaan

Uusi kunta – selvitykseen, voivat halutessaan osallistua seurakuntien selvitykseen.

Kannanotto: Aikaisemmissa neuvotteluissa kaikki Päijät-Hämeen seurakunnat ovat halunneet olla yhdessä pohtimassa alueen seurakuntien tulevaisuutta riippumatta kuntien kannanotoista. Tätä näkökulmaa seurakuntamme arvostaa ja pitää hyvänä. Asikkalan seurakunta haluaa olla mukana seurakuntayhteistyössä ja sen suunnittelussa kunnan päätöksistä riippumatta.

Esitykset hengellisen työn yhteistoiminnan suhteen

1. Hengellisen työn työryhmien työskentely osoittaa, että on löydettävissä monia alueita, joilla on hyödyllistä tehdä yhteistyötä koko maakunnan alueella.

Seurakuntien tulee aktiivisesti jatkaa tällaisen uuden yhteistyön konkreettista rakentamista.

Kannanotto: Seurakuntien tulee aktiivisesti jatkaa tällaisen uuden yhteistyön konkreettista rakentamista.

2. Mahdollinen selvitysprosessi johtaa siihen osallistuvien seurakuntien osalta yhteistyörakenteiden uudelleen järjestämistä kaiken toiminnan osalta. Se tulee merkitsemään pitkää ja paljon resursseja vaativaa prosessia. Sen rinnalla ei

tule samanaikaisesti viedä muita uusia yhteistyöprojekteja, jollei se ole jostakin muusta syystä välttämätöntä.

Kannanotto: Yhdymme tähän raportin kannanottoon.

3. Elo-syyskuussa 2010 järjestetään Päijät-Hämeen seurakuntien ”seurakuntamessut”, jossa jokainen seurakunta esittelee jonkun tai joitakin toiminnallisia ideoita yhteiseen käyttöön hyödynnettäväksi.

Kannanotto: Tämä esille nousut asia on kannatettava ja kehittämisen arvoinen asia. Seurakuntamme haluaa olla siinä mukana.

Esitykset kirkon yhteisten hankkeiden osalta

1. Lahden seurakuntayhtymä on valmis organisoimaan IT-aluekeskuksen ja huolehtimaan Kirjuri ja Heta -hankkeiden vaatimasta seudullisesta yhteistyöstä.

Kannanotto: Toivomme, että Lahden yhtymä toimii alueemme organisoijana näissä hankkeissa. Yli vuosikymmenen kestänyt yhteistyö näillä tehtäväalueilla on luonut luotettava pohjan, jolle on perusteltua jatkaa tulevaa yhteistyötä.

Otetaan huomioon nykyaikaiset etätömahdollisuudet.

2. Hankkeita viedään eteenpäin Kirkkohallituksen ohjaamana. *Kannanotto: Asikkalan seurakunta haluaa olla mukana tällaisissa koko kirkon yhteisissä hankkeissa.*

8.2. Hartolan seurakunta

Esitykset Päijät-Hämeen rovastikuntien yhteistyön osalta

1. Päättyneen projektin jälkeen rovastikuntien seurakunnat jatkavat

lääninrovastien johtamana keskinäistä yhteistyötä.

Hartolan seurakunta näkee tärkeäksi, että seurakuntien yhteistyö jatkuu kaikissa tilanteissa.

2. Yhteistyötä tehdään yhdessä Mikkelin ja Tampereen hiippakunnan sekä Päijät-Hämeen liiton kanssa.

Yhteistyö Päijät-Hämeen liiton kanssa on ollut hyödyllistä ja toivomme sen jatkuvan.

Esitykset seurakuntien yhdistymisprosessien osalta

1. Uusi kunta -selvitykseen mukaan lähtevien kuntien seurakunnat aloittavat yhdistymiseen tähtäävän selvityksen.

Kaikkien niiden seurakuntien, joiden kunnat päättävät osallistumisesta Uusi kunta – selvitykseen, tulee valmistautua mahdolliseen kuntaliitokseen selvittämällä millaisin rakentein uudessa kunnassa seurakunnat toimivat ja millaisella prosessilla yhdistymisneuvotteluja käydään. Tärkeää on avoin tiedotus työntekijöille, luottamushenkilöille ja seurakuntalaisille.

2. Selvityksen aikataulu on yhteneväinen kuntien selvitysaikataulun kanssa.

Mahdollinen uusi seurakunta/seurakuntayhtymä aloittaisi vuoden 2013 alussa.

On tärkeää huolehtia, että seurakunnat seuraavat tiiviisti Uusikunta-selvitystä ja toimivat sen asettaman aikataulun puitteissa.

3. Myös ne seurakunnat, joiden kunnat eivät lähde mukaan Uusi kunta – selvitykseen, voivat halutessaan osallistua seurakuntien selvitykseen.

Hartolan seurakunta toivoo, että kaikki seurakunnat olisivat jollakin tavalla mukana selvitystyössä.

Esitykset hengellisen työn yhteistoiminnan suhteen

1. Hengellisen työn työryhmien työskentely osoittaa, että on löydettävissä monia alueita, joilla on hyödyllistä tehdä yhteistyötä koko maakunnan alueella.

Seurakuntien tulee aktiivisesti jatkaa tällaisen uuden yhteistyön konkreettista rakentamista.

Hartolan seurakunta näkee pitkän välimatkan vuoksi omalta osaltaan vähäisiksi koko maakunnan laajuisen hengellisen yhteistyön, vaikka se joillekin seurakunnille voi olla hyvin luontevaa. Olemme kuitenkin mukana sellaisessa yhteistyössä, joka tukee Hartolan seurakunnan toimintaa.

2. Mahdollinen selvitysprosessi johtaa siihen osallistuvien seurakuntien osalta yhteistyörakenteiden uudelleen järjestämistä kaiken toiminnan osalta. Se tulee merkitsemään pitkää ja paljon resursseja vaativaa prosessia. Sen rinnalla ei tule samanaikaisesti viedä muita uusia yhteistyöprojekteja, jollei se ole jostakin muusta syystä välttämätöntä.

Hartolan seurakunta pitää auki mahdollisuuden tutkia tarvittaessa yhteistyötä naapuriseurakuntien Joutsan ja Pertunmaan kanssa.

3. Elo-syyskuussa 2010 järjestetään Päijät-Hämeen seurakuntien ”seurakuntamessut”, jossa jokainen seurakunta esittelee jonkun tai joitakin toiminnallisia ideoita yhteiseen käyttöön hyödynnettäväksi.

Näemme seurakuntamessut hyväksi tapahtumaksi ja haluamme olla mukana messuilla.

Esitykset kirkon yhteisten hankkeiden osalta

1. Lahden seurakuntayhtymä on valmis organisoimaan IT-aluekeskuksen ja huolehtimaan Kirjuri ja Heta -hankkeiden vaatimasta seudullisesta yhteistyöstä.

Olemme pääosin tyytyväisiä Lahti-vetoiseen yhteistyöhön ja tuemme sitä näissä koko kirkon hankkeissa, mikäli seudullista yhteistyötä tarvitaan.

2. Hankkeita viedään eteenpäin Kirkkohallituksen ohjaamana.

Hartolan seurakunta sitoutuu Kirkkohallituksen ohjaamiin hankkeisiin.

8.3. Heinolan seurakunta

Heinolan seurakunta on ollut mukana Päijät-Hämeen alueen seurakuntien yhteistyöprojektissa, joka alkoi 1.9.2008 ja päättyi 31.3.2009. Projektin loppuraportissa on luvussa 7 esitykset, joista on pyydetty seurakunnan lausuntoa.

Yhteistyötä ja keskusteluja pitäisi jatkaa kaikkien Päijät-Hämeen seurakuntien kesken, vaikka kaikki kunnat eivät luultavasti lähde tekemään koko Päijät-Hämettä koskevaa Uusi Kunta - selvitystä. Tämän lisäksi on myöhemmin syytä käynnistää neuvottelut niiden seurakuntien kesken, jotka suurella varmuudella muodostavat uuden kunnan Päijät-Hämeeseen.

Yhteistyöllä Päijät-Hämeen liiton kanssa on ollut ensiarvoisen tärkeä merkitys alueen seurakunnille. Toivottavasti yhteistyö jatkuu edelleen.

Seurakuntien kannattaa aloittaa vakavat seurakuntarakenneselvitykset silloin, kun kuntapuolelta tulee selkeä viesti rakenneselvitysten osalta. Muutos on aina monimutkainen asia ja siihen tarvitaan riittävästi aikaa, parhaimmillaan 2-3 vuotta. Rakenteita ja organisaatiota on helppo muuttaa, mutta vaikeampaa on kokemusten, tuntemusten ja sisäisen maailman käsittely niiden ihmisten osalta, jotka ovat muutoksen keskellä. On tärkeää huolehtia siitä, että työntekijät voivat tehdä yhdessä ”surutyötä” ja luoda uusia toimintamalleja. Uuden oppiminen vaatii aina aikaa.

Muutosprosessin alussa on tärkeää tehdä selkeitä päätöksiä ja sopimuksia. On sovittava siitä, kuka johtaa neuvotteluja seurakuntien kesken ja miten hoidetaan tiedottaminen avoimesti ja laadukkaasti niin työntekijöille kuin luottamushenkilöille ja seurakuntalaisille.

Kaikissa ratkaisuissa on huomioitava se, että seurakuntien vahvuuksia pyritään kaikin tavoin tukemaan.

Heinolan seurakunta tukee ajatusta yhteisistä ”seurakuntamessuista” vuonna 2010. Ongelmaksi saattaa tulla rakenneselvitysten käynnistyminen ennen sitä. Muutoksen keskellä ei ole tarkoituksenmukaista yrittää järjestää uutta tapahtumaa.

Kirkon yhteisten hankkeiden osalta Heinolan seurakunta on sitoutunut mahdollisesti Lahteen perustettavaan IT – aluekeskukseen. Jäsentietojärjestelmän Kirjuri – hankkeen osalta Mikkelin hiippakunta organisoii koulutusta ja Heinolan seurakunta vastaa osaltaan Heinolan rovastikunnan seurakuntien yhteistyöstä. HeTa – hankkeeseen seurakunnat antavat lausuntonsa ensi syksynä, joten sen osalta on nyt vaikea sanoa mitään varmaa.

8.4. Hollolan seurakunta

Esitykset Päijät-Hämeen rovastikuntien yhteistyön osalta

1. Päättäneen projektin jälkeen rovastikuntien seurakunnat jatkavat lääninrovastien johtamana keskinäistä yhteistyötä.

Hollolan seurakunta pitää hyvänä sitä, että päättäneen projektin jälkeen rovastikuntien seurakunnat kehittävät aktiivisesti lääninrovastien johtamana keskinäistä yhteistyötä.

2. Yhteistyötä tehdään yhdessä Mikkelin ja Tampereen hiippakunnan sekä Päijät-Hämeen liiton kanssa.

Yhteistyöhankkeen jatkuessa on tarpeen, että siinä ovat mukana ainakin kaikki tähänastiset tahot.

Esitykset seurakuntien yhdistymisprosessien osalta

1. Uusi kunta -selvitykseen mukaan lähtevien kuntien seurakunnat aloittavat yhdistymiseen tähtäävän selvityksen.

On hyvä, että seurakunnat ovat itsenäisesti alkaneet pohtia yhdistymistä jo ennen kuntarakenteessa tapahtuvia muutoksia. On välttämätöntä, että Uusi kunta -selvitykseen mukaan lähtevien kuntien seurakunnat aloittavat yhdistymiseen tähtäävän selvityksen kuntien kanssa samanaikaisesti.

2. Selvityksen aikataulu on yhteneväinen kuntien selvitysaikataulun kanssa. Mahdollinen uusi seurakunta/seurakuntayhtymä aloittaisi vuoden 2013 alusta.

Selvityksen aikataulu on hyvä olla yhteneväinen kuntien selvitysaikataulun kanssa.

3. Myös ne seurakunnat, joiden kunnat eivät lähdä mukaan Uusi kunta – selvitykseen, voivat halutessaan osallistua seurakuntien selvitykseen.

Aikaisemmissa neuvotteluissa kaikki Päijät-Hämeen seurakunnat ovat halunneet olla yhdessä pohtimassa alueen seurakuntien tulevaisuutta riippumatta kuntien kannanotoista. Tätä näkökulmaa seurakuntamme arvostaa ja pitää hyvänä. Hollolan seurakunta haluaa olla mukana seurakuntayhteistyössä ja sen suunnittelussa kunnan päätöksistä riippumattomana.

Esitykset hengellisen työn yhteistoiminnan suhteen

1. Hengellisen työn työryhmien työskentely osoittaa, että on löydettävissä monia alueita, joilla on hyödyllistä tehdä yhteistyötä koko maakunnan alueella. Seurakuntien tulee aktiivisesti jatkaa tällaisen uuden yhteistyön konkreettista rakentamista.

Seurakuntien tulee aktiivisesti jatkaa uuden yhteistyön konkreettista rakentamista tulevaisuuden rajallisten resurssien tehokkaaksi käyttämiseksi.

2. Mahdollinen selvitysprosessi johtaa siihen osallistuvien seurakuntien osalta yhteistyörakenteiden uudelleen järjestämistä kaiken toiminnan osalta. Se tulee merkitsemään pitkää ja paljon resursseja vaativaa prosessia. Sen rinnalla ei tule samanaikaisesti viedä muita uusia yhteistyöprojekteja, jollei se ole jostakin muusta syystä välttämätöntä.

Ymmärrämme, että yhdistymisprosessi vaatii runsaasti ajan ja resurssien käyttöä. Yhdistymisprosessi ei saa kuitenkaan himmentää seurakunnan perustehtävien hoitamista. Samalla toiminnan kehittämiseen ja tehostamiseen on varattava voimavaroja. Liitymme tähän raportin kannanottoon.

3. Elo-syyskuussa 2010 järjestetään Päijät-Hämeen seurakuntien ”seurakuntamessut”, jossa jokainen seurakunta esittelee jonkun tai joitakin toiminnallisia ideoita yhteiseen käyttöön hyödynnettäväksi.

Tämä esille noussut asia on kannatettava ja kehittämisen arvoinen asia. Seurakuntamme haluaa olla siinä mukana, tosin seurakuntaamme työllistää samaan aikaan uuden kirkko- ja seurakuntakeskusrakennuksen käyttöönotto.

Esitykset kirkon yhteisten hankkeiden osalta

1. Lahden seurakuntayhtymä on valmis organisoimaan It-aluekeskuksen ja huolehtimaan Kirjuri ja Heta -hankkeiden vaatimasta seudullisesta yhteistyöstä.

Toivomme, että Lahden yhtymä toimii alueemme organisoijana näissä hankkeissa. Yli vuosikymmenen kestänyt yhteistyö näillä tehtäväalueilla on luonut luotettavan pohjan, jolle on perusteltua jatkaa tulevaa yhteistyötä.

2. Hankkeita viedään eteenpäin Kirkkohallituksen ohjaamana.

Näin tulee menetellä.

8.5. Kärkölen seurakunta

Esitykset Päijät-Hämeen rovastikuntien yhteistyön osalta

1. Päätyneen projektin jälkeen rovastikuntien seurakunnat jatkavat lääninrovastien johtamana keskinäistä yhteistyötä.

Kannanotto: Kärkölen seurakunta pitää itsestään selvänä tavoiteltavana sitä, että nyt päätyneen projektin jälkeen rovastikuntien seurakunnat jatkavat lääninrovastien johtamana keskinäistä yhteistyötä. Yhteistyötä ei kuitenkaan pidä tehdä ainoastaan yhteistyön tekemisen ilosta, vaan sillä on pyrittävä synergiaetuihin ja kustannushyötyyn.

2. Yhteistyötä tehdään yhdessä Mikkelin ja Tampereen hiippakunnan sekä Päijät-Hämeen liiton kanssa.

Kannanotto: Kärkölän seurakunta on ollut kiitollinen hiippakuntien sekä Päijät-Hämeen liiton aktiivisuudesta tukea Päijät-Hämeen rovastikuntia. Toivottavasti samanlainen yhteistyö voi jatkua.

Esitykset seurakuntien yhdistymisprosessien osalta

1. Uusi kunta -selvitykseen mukaan lähtevien kuntien seurakunnat aloittavat yhdistymiseen tähtäävän selvityksen.

Kannanotto: Kärkölän seurakunnan mukaan Uusi kunta -selvitykseen mukaan lähtevien kuntien seurakuntien on syytä aloittaa yhdistymiseen tähtäävän selvityksen laatimisen mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti.

2. Yhteistyötä tehdään yhdessä Mikkelin ja Tampereen hiippakunnan sekä Päijät-Hämeen liiton kanssa.

Kannanotto: Selvityksen aikataulu on hyvä olla yhteneväinen kuntien selvitysaikataulun kanssa. Hiippakuntien tuki on välttämätöntä.

3. Myös ne seurakunnat, joiden kunnat eivät lähdä mukaan Uusi kunta – selvitykseen, voivat halutessaan osallistua seurakuntien selvitykseen.

Kannanotto: Aikaisemmissa neuvotteluissa kaikki Päijät-Hämeen seurakunnat ovat halunneet olla yhdessä pohtimassa alueen seurakuntien tulevaisuutta riippumatta kuntien kannanotoista. Tätä näkökulmaa seurakuntamme arvostaa ja pitää hyvänä. Kärkölän seurakunta haluaa olla mukana seurakuntayhteistyössä ja sen suunnittelussa kunnan päätöksistä riippumattomana. Voi silti olla mahdollista, että jossain vaiheessa on selvityksessä syytä keskittyä niihin seurakuntiin, jotka suurimmalla todennäköisyydellä olisivat menossa yhteen. Tällainen linjaus luultavasti helpottaisi prosessia.

Esitykset hengellisen työn yhteistoiminnan suhteen

1. Hengellisen työn työryhmien työskentely osoittaa, että on löydettävissä monia alueita, joilla on hyödyllistä tehdä yhteistyötä koko maakunnan alueella. Seurakuntien tulee aktiivisesti jatkaa tällaisen uuden yhteistyön konkreettista rakentamista.

Kannanotto: Seurakuntien tulee aktiivisesti jatkaa tällaisen uuden yhteistyön konkreettista rakentamista hyvinkin ratkaisukeskeisellä otteella. Eli nyt alkaa olla tekojen, ei enää selvittelyjen aika.

2. Mahdollinen selvitysprosessi johtaa siihen osallistuvien seurakuntien osalta yhteistyörakenteiden uudelleen järjestämistä kaiken toiminnan osalta. Se tulee merkitsemään pitkää ja paljon resursseja vaativaa prosessia. Sen rinnalla ei tule samanaikaisesti viedä muita uusia yhteistyöprojekteja, jollei se ole jostakin muusta syystä välttämätöntä.

Kannanotto: Yhdymme tähän raportin kannanottoon.

3. Elo-syyskuussa 2010 järjestetään Päijät-Hämeen seurakuntien ”seurakuntamessut”, jossa jokainen seurakunta esittelee jonkun tai joitakin toiminnallisia ideoita yhteiseen käyttöön hyödynnettäväksi.

Kannanotto: Tämä esille noussut asia on kannatettava ja kehittämisen arvoinen asia. Seurakuntamme haluaa olla siinä mukana.

Esitykset kirkon yhteisten hankkeiden osalta

1. Lahden seurakuntayhtymä on valmis organisoimaan It-aluekeskuksen ja huolehtimaan Kirjuri ja Heta -hankkeiden vaatimasta seudullisesta yhteistyöstä.

Kannanotto: Toivomme, että Lahdenseurakuntayhtymä toimii alueemme organisoijana näissä hankkeissa.

2. Hankkeita viedään eteenpäin Kirkkohallituksen ohjaamana.

Kannanotto: Tämä asia on selvä.

8.6. Lahden seurakuntayhtymä

Lahden seurakuntayhtymä toteaa lausuntonaan otsikossa mainitusta loppuraportista seuraavaa:

Projektissa tehty selvitystyö on ollut tarpeellinen. Se on ollut hyödyllistä tehdä riippumatta siitä, mitä kuntakentän rakenteessa lähivuosien aikana tapahtuu. Seurakunnat ovat lainsäädännön perusteella velvoitetut seuraamaan kuntarakenteen muutoksia. Seurakunnilla on kuitenkin enemmän lainsäädännön suomia vaihtoehtoja käytettävissään tarkoituksenmukaista seurakuntarakennetta pohdittaessa. Valinnan mahdollisuuksia lisää luonnollisesti se, että seurakunnilla on mahdollisuus sopia kaikesta sellaisesta yhteistyöstä, jonka ne havaitsevat olevan tarpeellista tai hyödyllistä. Viimeksi mainittu seikka on jo yksinään riittävän painava peruste yhteistyöprojektin toteuttamiseksi.

Projektin työskentelytapa on alusta pitäen ollut kaikkien mukana olevien seurakuntien tasavertaisuutta kunnioittava. Kaikilla on ollut mahdollisuus ottaa kantaa samoihin kysymyksiin ja kaikilla on ollut yhtäläinen mahdollisuus tuoda esille itselleen tärkeitä asioita. Työskentelyn tavoitteena on ollut myös saada kaikki aktiivisesti osallistumaan seurakuntien toiminnan sisältöä ja hallinnon rakennetta koskevaan keskusteluun. Näissä tavoitteissa on onnistuttu hyvin.

Toiminnan sisältöä on käsitelty muutamassa työryhmässä, joiden työskentelyyn on osallistunut mittava joukko seurakuntien eri työalojen työntekijöitä. Erityisesti on pohdittu diakonia- ja lähetystyön sisältöä, jumalanpalveluselämää, lapsityötä ja nuorisotyötä. Tämän tuloksena on löydetty monia käytännön työn toteuttamismalleja, joissa on jatkossa järkevää yhdistää voimia täysin siitä riippumatta, mikä on

seurakuntien hallinnollinen rakenne. Kuluneina vuosina on jo totuttu siihen, että talous- ja kiinteistöhallinnon alueilla sekä tietotekniikassa on tehty yhteistyötä. Askeleen verran helpompaa on laajentaa yhteistyö koskemaan vieläkin isompia alueita tai jopa koko kirkkoa silloin, kun se havaitaan kustannustehokkaaksi. Lahden seurakuntayhtymä haluaa olla mukana yhteistyön kehittämiseen tähtäävissä kehityshankkeissa ja on halukas kantamaan oman osuutensa resurssiensa edellyttämällä tavalla.

Projektin tuloksena on seurakunnille tehty neljän eri otsikon alle kuuluvia esityksiä. Seuraavassa on lausuttu jokaisesta temasta raportin mukaisessa järjestyksessä.

1. Päijät-Hämeen rovastikuntien yhteistyö

Aikaisemmin jo toteutettu yhteistyö on osoittanut, että kaikki osapuolet voivat hyötyä yhdessä tekemisestä ja voimien yhdistämisestä. Tämä koskee niin pientä kuin suurta seurakuntaa. Yhdessä tekemällä voimme parantaa työn laatua ja laajentaa palvelujen saatavuutta sinnekin, missä yksinään toimien ehkä ei voitaisi palvelua tarjota lainkaan.

Seurakuntien hallinnollinen jaotus ei kaikilta osin seuraa muun julkisen sektorin hallinnollisia rajoja. Huolimatta siitä, mihin julkisen hallinnon rajat eri palveluissa on piirretty, olennaista on kuitenkin se, miten ihmiset asuin- ja työympäristössään elävät. Työssäkäyntialueet ja asuinalueet muodostavat lopulta luonnollisen elinympäristön ihmisille. Seurakunnille olisi luontevinta seurata mahdollisimman pitkälle tämän luonnollisen yhdyskuntakehityksen suuntaa ja pyrkiä tarjoamaan palvelujaan siellä, missä ihmisetkin ovat.

Yhteistyön jatkaminen ja uusien yhteisten toimintamuotojen etsiminen niin toiminnallisista tarpeista lähtien kuin hallinnon kustannustehokkuudenkin lisäämiseksi ovat tavoittelemisen arvoisia asioita tulevina vuosina. Yhteistyötä tulee harjoittaa ja kehittää Hollolan ja Heinolan rovastikuntiin kuuluvien päijät-hämäläisten seurakuntien kesken. Omien hiippakuntien kanssa työskentely jatkuu luonnollisesti mahdollisimman tiiviinä. Seurakuntien on hyödyllistä olla mahdollisimman hyvin verkostoitunut muuhunkin julkiseen hallintoon ja pitää yhteistyön porttia auki mahdollisimman monelle taholle.

2. Seurakuntien yhdistymisprosessit

Seurakuntien edun mukaista on seurata mahdollisimman kiinnostuneina, mitä kuntasektorilla tapahtuu palvelujen tuotannon kehityksessä ja kuntajaotuksessa. Jos ja kun muutoksia tulee, on hyvä, että seurakunnat ovat mahdollisimman varhain mukana muutoksessa. Oma aktiivinen ote tarjoaa hyvän lähtökohdan myös seurakunnan palvelujen järjestämiseksi koko uuden kunnan alueella.

Tämä projekti on sinällään jo tarjonnut hyvän tilaisuuden ryhtyä pohtimaan palvelujen järjestämistä kuntarajojen muutostilanteessa. On hyvä havaita, että seurakunnilla on useita vaihtoehtoja tarjolla. Asiaa voidaan pohtia ensi sijassa palvelujen järjestämisen näkökulmasta tai sitten vaihtoehtoisesti tai samaan aikaan hallinnollisen rakenteen näkökulmasta käsin.

Ne seurakunnat, joita mahdollinen kuntarakenne ei tule tässä vaiheessa koskemaan, voivat tietenkin halutessaan olla mukana seurakunnan palvelujen, toiminnan ja hallinnollisen rakenteen kehittämisessä.

3. Yhteistoiminta hengellisen työn alalla

Projektissa mukana olevat seurakunnat ovat tehneet menestyksellisesti yhteistyötä eräillä hengellisen työn aloilla jo vuosikausien ajan. Tätä työtä kannattaa jatkaa. Lisäksi on paikallaan pohtia, mitä uusia mahdollisuuksia olisi löydettävissä. Tämän työn tulisi olla jatkuvaa ja toivottavasti jokainen mukana oleva seurakunta voi nähdä tämän yhteistyön tuomat mahdollisuudet. Hengellistä toimintaa voidaan kehittää varmasti kaikilla paikkakunnilla riippumatta hallinnollisista jaotuksista.

4. Kirkon yhteiset hankkeet

Kirkkohallituksen yhteisillä hallinnon kehittämiseen tähtäävillä toimenpiteillä tavoitellaan muun muassa kustannustehokkuuden lisäämistä jäsenrekisteri-, talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävissä. Näiden hankkeiden merkitys on erityisesti siinä, että niillä tavoitellaan koko kirkon tasolla tuntuja muutoksia nykyiseen verrattuna. Hankkeiden tavoitteet ovat oikeat ja kannatettavat ja niitä on syytä tukea kaikin keinoin. Onnistunut valmistelu ja toteutus johtavat parhaimmillaan hyvään lopputulokseen kaikkien seurakuntien kannalta.

8.7. Nastolan seurakunta

Esitykset Päijät-Hämeen rovastikuntien yhteistyön osalta

1. Päätyneen projektin jälkeen rovastikuntien seurakunnat jatkavat lääninrovastien johtamana keskinäistä yhteistyötä.

Kannanotto: Seurakunta pitää hyvänä sitä, että päätyneen projektin jälkeen rovastikuntien seurakunnat jatkavat lääninrovastien johtamana keskinäistä yhteistyötä.

2. Yhteistyötä tehdään yhdessä Mikkelin ja Tampereen hiippakunnan sekä Päijät-Hämeen liiton kanssa.

Kannanotto: Yhteistyöhankkeita tehdessä on välttämätöntä se, että sitä tehdään yhdessä Mikkelin ja Tampereen hiippakunnan sekä Päijät-Hämeen liiton kanssa.

Esitykset seurakuntien yhdistymisprosessien osalta

1. Uusi kunta -selvitykseen mukaan lähtevien kuntien seurakunnat aloittavat yhdistymiseen tähtäävän selvityksen.

Kannanotto: Näemme tärkeänä sen, että Uusi kunta -selvitykseen mukaan lähtevien kuntien seurakunnat aloittavat yhdistymiseen tähtäävän selvityksen kuntien kanssa samanaikaisesti.

2. Yhteistyötä tehdään yhdessä Mikkelin ja Tampereen hiippakunnan sekä Päijät-

Hämeen liiton kanssa.

Kannanotto: Selvityksen aikataulu on hyvä olla yhteneväinen kuntien selvitysaikataulun kanssa.

3. Myös ne seurakunnat, joiden kunnat eivät lähde mukaan

Uusi kunta – selvitykseen, voivat halutessaan osallistua seurakuntien selvitykseen.

Kannanotto: Aikaisemmissa neuvotteluissa kaikki Päijät-Hämeen seurakunnat ovat halunneet olla yhdessä pohtimassa alueen seurakuntien tulevaisuutta riippumatta kuntien kannanotoista. Tätä näkökulmaa seurakuntamme arvostaa ja pitää hyvänä. Nastolan seurakunta haluaa olla mukana seurakuntayhteistyössä ja sen suunnittelussa kunnan päätöksistä riippumattomana.

Esitykset hengellisen työn yhteistoiminnan suhteen

1. Hengellisen työn työryhmien työskentely osoittaa, että on löydettävissä monia alueita, joilla on hyödyllistä tehdä yhteistyötä koko maakunnan alueella. Seurakuntien tulee aktiivisesti jatkaa tällaisen uuden yhteistyön konkreettista rakentamista.

Kannanotto: Seurakuntien tulee aktiivisesti jatkaa tällaisen uuden yhteistyön konkreettista rakentamista.

2. Mahdollinen selvitysprosessi johtaa siihen osallistuvien seurakuntien osalta yhteistyörakenteiden uudelleen järjestämistä kaiken toiminnan osalta. Se tulee merkitsemään pitkää ja paljon resursseja vaativaa prosessia. Sen rinnalla ei tule samanaikaisesti viedä muita uusia yhteistyöprojekteja, jollei se ole jostakin muusta syystä välttämätöntä.

Kannanotto: Yhdymme tähän raportin kannanottoon.

3. Elo-syyskuussa 2010 järjestetään Päijät-Hämeen seurakuntien ”seurakuntamessut”, jossa jokainen seurakunta esittelee jonkun tai joitakin toiminnallisia ideoita yhteiseen käyttöön hyödynnettäväksi.

Kannanotto: Tämä esille noussut asia on kannatettava ja kehittämisen arvoinen asia. Seurakuntamme haluaa olla siinä mukana.

Esitykset kirkon yhteisten hankkeiden osalta

1. Lahden seurakuntayhtymä on valmis organisoimaan It-aluekeskuksen ja huolehtimaan Kirjuri ja Heta -hankkeiden vaatimasta seudullisesta yhteistyöstä.

Kannanotto: Toivomme, että Lahden yhtymä toimii alueemme organisoijana näissä hankkeissa. Yli vuosikymmenen kestänyt yhteistyö näillä tehtäväalueilla on luonut luotettava pohjan, jolle on perusteltua jatkaa tulevaa yhteistyötä.

2. Hankkeita viedään eteenpäin Kirkkohallituksen ohjaamana.

Kannanotto: Tämä asia on selvä.

8.8. Orimattilan seurakunta

Esitykset Päijät-Hämeen rovastikuntien yhteistyön osalta

1. Päätyneen projektin jälkeen rovastikuntien seurakunnat jatkavat lääninrovastien johtamana keskinäistä yhteistyötä.

Yhteistyö on ollut hyvää ja luontevaa. Sitä on syytä jatkaa.

2. Yhteistyötä tehdään yhdessä Mikkelin ja Tampereen hiippakunnan sekä Päijät-Hämeen liiton kanssa.

Yhteistyötä tehdään. Yhteistyö kirkollisten toimijoiden kanssa on ensisijaista.

Esitykset seurakuntien yhdistymisprosessien osalta

1. Uusi kunta -selvitykseen mukaan lähtevien kuntien seurakunnat aloittavat yhdistymiseen tähtävän selvityksen.

Näin tapahtuu ilman muuta.

2. Selvityksen aikataulu on yhteneväinen kuntien selvitysaikataulun kanssa. Mahdollinen uusi seurakunta/seurakuntayhtymä aloittaisi vuoden 2013 alusta.

Seurakuntarakennemuutos tulee voimaan samanaikaisesti kuntamuutoksen kanssa. Siihen tähtävien selvitysten on siis myös edettävä suurin piirtein samassa aikataulussa.

3. Myös ne seurakunnat, joiden kunnat eivät lähde mukaan Uusi kunta – selvitykseen, voivat halutessaan osallistua seurakuntien selvitykseen.

Kaikki alueen seurakunnat tekevät itsenäisesti päätöksen siitä, lähtevätkö selvitykseen mukaan vai eivät.

Esitykset hengellisen työn yhteistoiminnan suhteen

1. Hengellisen työn työryhmien työskentely osoittaa, että on löydettävissä monia alueita, joilla on hyödyllistä tehdä yhteistyötä koko maakunnan alueella. Seurakuntien tulee aktiivisesti jatkaa tällaisen uuden yhteistyön konkreettista rakentamista.

Näin on.

2. Mahdollinen selvitysprosessi johtaa siihen osallistuvien seurakuntien osalta yhteistyörakenteiden uudelleen järjestämistä kaiken toiminnan osalta. Se tulee merkitsemään pitkää ja paljon resursseja vaativaa prosessia. Sen rinnalla ei tule samanaikaisesti viedä muita uusia yhteistyöprojekteja, jollei se ole jostakin muusta syystä välttämätöntä.

Esityksen sisältö on tulkinnanvarainen, erityisesti viimeinen virke. Kannanmuodostus edellyttäisi esityksen käsitteiden avaamista.

3. Elo-syyskuussa 2010 järjestetään Päijät-Hämeen seurakuntien ”seurakuntamessut”, jossa jokainen seurakunta esittelee jonkun tai joitakin toiminnallisia ideoita yhteiseen käyttöön hyödynnettäväksi.

Kannatamme esitystä.

Esitykset kirkon yhteisten hankkeiden osalta

1. Lahden seurakuntayhtymä on valmis organisoimaan It-aluekeskuksen ja huolehtimaan Kirjuri ja Heta -hankkeiden vaatimasta seudullisesta yhteistyöstä.

Näin tapahtuu. Tärkeää on, että myös keskusrekisteriin kuulumattomat seurakunnat ovat tasaveroisessa asemassa informaation ja palvelujen suhteen.

2. Hankkeita viedään eteenpäin Kirkkohallituksen ohjaamana.

Näin tapahtuu.

8.9. Padasjoen seurakunta

Johdantoluku selostaa lyhyesti projektin taustaa ja projektin organisaatiota.

Jo ensimmäisestä kappaleesta selviää, että projekti on jatkoa aiempien vuosien yhteistyö-kehitykseen.

Ensimmäinen luku kertoo, että Päijät-Hämeen kuntien käynnistämä UusiKunta –hanke on innostanut myös seurakuntia jatkamaan yhteistyön kehittämistä, tai vähintäänkin jatkamaan yhteistyön kehittämismahdollisuuksien selvittämistä. Jos UusiKunta toteutuu, se pakottaa seurakunnat yhdistymään tavalla tai toisella. UusiKunta –hankkeessa on toistaiseksi (v.2009) vielä niin paljon vastaamattomia kysymyksiä ja epävarmuustekijöitä, että sen vaikutus seurakuntiin jää jossittelun ja arvailun tasolle.

Merkillepantava huomio on se, että seurakunnilla on mahdollisuus kehittää yhteistyötä ja tehdä rakenteellisiakin ratkaisuja kuntasektorista riippumatta. Tosin ajatus laajan seurakunnallisen hallintoalueen tai seurakuntayhtymän syntymisestä ilman kuntaliitosten pakotetta jää teoreettisen pohdiskelun tasolle. Seurakuntien vahva halu itsenäisyyden säilyttämiseen (joka selvästi nousee esiin seurakuntien lausunnoissa) ja itsenäisyyteen liittyvä lojaalisuus kunnallista paikallishallintoa kohtaan muodostavat tunne- ja asennetason esteen, jota on vaikea ylittää. Toisin sanoen on vaikea uskoa että seurakunnat ryhtyisivät vapaa- ja omaehtoisesti muodostamaan esim. Hollolan rovastikunnan kattavaa suurseurakuntaa tai –yhtymää.

Keskustelu yhteistyön tiivistämisestä ja kehittämisestä – eikä vain keskustelu vaan myös käytännön toimenpiteet – ovat tarpeellisia ja välttämättömiä. Kuntien hankkeeseen rinnastaen tätä raporttia voidaan pitää esiselvityksenä, jonka jälkeen

voidaan päättää keskustelun ja selvitystyön jatkamisesta.

Seurakuntien pohdinnoista on helppo todeta asioita, jotka toistuvat ja jotka ovat siis yhteisiä huolia /toiveita, esim.:

- erityisosaamista vaativien tehtävien hoitaminen yhteisesti, esim. talous- ja kiinteistöhallinto, kilpailutus ja hankinta, diakoniatyön erityisalat.
- yhdistymiskuvitelmissa pelätään Lahti-keskeisyyttä, ison jyräämistä ja pienten tallaamista, sivuseutujen jäämistä vähemmälle huomiolle, toimintojen ja hallinnon keskittymistä. Merkillepantavaa, että myös Lahden lausunnossa tämä seikka todetaan julki.
- yhteinen Kirkonseutu-lehti hyvä asia
- rovastikuntapappi, joka toimisi yhteisenä sijaisena
- huoli omaisuusmassan käytöstä, kunnossapidosta ja omaisuuden jakamisesta yhdistymisen jälkeen
- haluttomuus luopua srk:n itsenäisyydestä, ellei kuntaratkaisut pakota

Kirkkovaltuuston jäsen Jouni Niemen lisäämät ajatukset:

- raportti antoi monipuolista taustatietoa seurakuntia mahdollisesti kohtaavistakuntaliitosten aiheuttamista muutoksista
- sai erilaisia näkemyksiä ja ajatuksia eri seurakuntien työntekijöiden ja luottamus henkilöiden näkökulmista
- eri seurakuntien haastatteluraportit antoivat erilaisia näkemyksiä liitosten tuomistauhista ja mahdollisuuksista, tämän koin erittäin hyödyllisenä
- lisäsi vuorovaikutusta luottamushenkilöiden välillä
- kiinteistöjen kohtalo oli voimakkaasti esillä etenkin pienissä seurakunnissa
- syrjään jääminen tilanteessa jossa ollaan osa suurempaa seurakuntaa
- Jumalanpalvelus ja hengellinen toiminta säilyy kuitenkin pääosin ennallaan, joten tavallinen seurakuntalainen tuskin huomaa mitään muutosta.
- mahdollisuutena näen eri tukitoimien ja yhteistyön lisäämisen eri alueilla.
- Tästä on hyvä jatkaa eteenpäin.

Loppuraportin luku 7, esitykset jatkotoimista.

Padasjoen srk yhtyy lääninrovasti Piispasen ajatuksiin, jotka on kirjattu Nastolan srk:n antamaan lausuntoon.

8.10. Yhteenveto lausunnoista

Lausunnoissaan seurakunnat liittyvät hyvin yhdensuuntaisesti projektin esityksiin. Lausunnoissa korostuu erityisesti avoin ja luottamuksellinen suhtautuminen seurakuntien yhteistyöhön Päijät-Hämeen alueella.

Liitteet

Yhtymän seurakuntien johtavien työntekijöiden ja luottamushenkilöiden haastattelut

Lahden seurakuntayhtymän osalta haastateltiin myös jokaisen seurakunnan kirkkoherraa ja seurakuntaneuvoston varapuheenjohtajaa.

Joutjärven seurakunta

Aika: 2.10.2008

Läsnä: Martti Haara, seurakuntaneuvoston varapuheenjohtaja
Seppo Hämäläinen, kirkkoherra

Miten näette seurakuntanne tulevaisuuden? Millaisten haasteiden edessä olette?

- Tulevaisuus nähdään hyvänä, seurakunnalla on vahva oma identiteetti.
- Nuoret aikuiset ja heidän sitoutumisensa seurakuntaan muodostavat koko kirkolle ja samalle Joutjärven seurakunnalle haasteen.
- Kirkosta eroamisen pysähtymiseen olisi voitava vaikuttaa.
- Seurakunnan tulee huolehtia, että se kykenee luomaan yhteyksiä kaikenikäisiin ihmisiin, liityttävä heidän elämäänsä sen kaikissa vaiheissa. Muuttoliike katkaisee valitettavasti tämän liittymisen ihmisten elämään ja se vaikeuttaa seurakunnan mahdollisuutta kulkea jäsentensä rinnalla tukien heitä kasvamaan kristittyinä.
- Seurakunnalla on paljon maallikoita nuorisotyöstä seniori-ikäisiin asti, se on myönteistä. Uhkana on, kuinka ihmiset jatkossa mieltävät seurakunnan jäsenyyden. Valtaosa nykyisistä jäsenistä ei koe Joutjärven seurakunnan jäsenyyttä merkittäväksi osaksi omaa elämäänsä, ihmisten identiteetti suhteessa omaan seurakuntaan on paljolti kadoksissa.
- Vahvuutena on, että Joutjärven seurakunta on uskollinen jumalanpalvelusseurakunta.
- Karistoon on muodostunut uusi, koko ajan kasvava alue. Vuonna 2020 siellä asuu kaupungin ennusteen mukaan 4200 ihmistä. Tällä hetkellä asukaita on 800, heistä suuri osa lapsia. Seurakunnan haasteena on, miten Kariston alueella voisi toimia niin, että ihmiset löytäisivät tien seurakunnan yhteyteen.
- Seurakunnassa kannetaan huolta ihmisten luopumuksesta. Mitä tapahtuu, jos ihmiset luopuvat Jumalan sanasta? Kirkon erilaiset riitakysymykset vaikuttavat myös paikallisseurakunnan elämään ja haastaa sen pitämään huolta siitä, että se osaa pitää muuttumatonta evankeliumia esillä.
- Seurakunnan vahvuutena ovat evankeliumin sitoutuneet työntekijät ja hyvät toimitilat. Poikkeuksen tekee Kariston alue, joka toimitilojen suhteen on suuri haaste.

Minkälaisia mahdollisuuksia näette seurakuntien välisessä yhteistyössä ja toiminnassa Päijät-Hämeen kuntien alueella?

- Joutjärvi on yksi Lahden yhtymän seurakunta. Yhtymässä hyvin tiivis yhteistyö lähes kaikilla alueilla ja siitä on hyviä kokemuksia. Yhteistyötä voitaisiin tehdä vielä laajemminkin.
- Diakonian strateginen johto olisi tarkoituksenmukaista hoitaa yhdestä paikasta. Erityisdiakoniaa tulisi siirtää enemmän yhteiskunnalle ja keskittyä enemmän seurakuntadiakoniaan, erityisesti vanhusten parissa. Diakonian yhteistyötä voisi laajentaa rovastikunnan/-kuntien puitteissa
- Tukitoiminnoissa on rovastikuntien alueella yhteistyötä ja se on erittäin hyvä asia.
- Yhteinen Kirkonseutu -lehti ja tiedotustoiminnan laajeneminen ylipäänsä on hyvä asia.

Mitä ajattelette mahdollisista kuntarakenteen muutoksista seurakunnan näkökulmasta?

- Psykologisesti olisi järkevää edetä seurakuntien kannalta pienimmän muutoksen kautta ja sen vuoksi yhtymä vaikuttaisi olevan paras rakenne.
- Tärkeä, että ihmisten seurakuntaidenteetti ja oma jumalanpalvelusyhteisö säilyy. Tässäkin suhteessa yhtymä on osoittautunut hyväksi rakenteeksi.
- Yhtymä on ollut hyvä rakenne myös yhteistoiminnassa herätysliikkeisiin.

Mitä toiveita teillä on käynnistyneelle rovastikuntaprojektille?

- On tärkeää, että kuunnellaan eri seurakuntien ääntä ja että voidaan toimia siihen suuntaan, että seurakuntien omaleimaisuus voi säilyä.

Keski-Lahden seurakunta

Aika: 13.10.2008

Läsnä: Juhani Pakarinen, seurakuntaneuvoston varapuheenjohtaja
Pekka Särkiö, kirkkoherra

Miten näette seurakuntanne tulevaisuuden? Millaisten haasteiden edessä olette?

- Yleinen suuntaus huolestuttavaa: kirkosta luopuminen ja uuspakanuus lisääntyvät ja se tulee vaikuttamaan kaikissa seurakunnissa.
- Suomalaisten kontakti kristilliseen uskoon, yhteisöllisyys, kristillisyyteen liittyvä tietomäärä, yksityinen hartauden harjoittaminen ja kirkossa käyminen ovat ohentuneet. Näiden vahvistaminen seurakuntalaisten elämässä on tärkeää.
- Kirkosta eroaminen on tehty helpoksi. Osa ihmisistä mieltää suhteen seurakuntaan jäsenetuasiana.
- Raamatunluku, rukous ja jumalanpalveluselämä tulee vahvistua uskon ja kristillisyyden voimanlähteenä. Muutoksen tulee lähteä työntekijöistä.
- Seurakunnan tulee löytää toimintatapa, joka mahdollistaa sen, että ihmiset kokevat seurakunnan omakseen.
- Yhteistyökuvioiden kehittäminen yhtymän ja seurakunnan välillä niin, että työntekijöitä voidaan käyttää joustavammin. Tämä edellyttäisi pysyvää ratkaisua. Samalla on huolehdittava työntekijöiden työympäristön viihtyvyydestä.
- Seurakunnan väestö vanhenee. Tällä hetkellä kasteita vuodessa 250 ja hautaan siunaamisia 420.
- Suuri seurakunnasta ja seurakuntaan muuttavien määrä. Erityisesti muuttavien nuorten tavoittaminen on haastavaa.
- Liian työntekijäkeskeisyyden purkaminen. Tulee antaa enemmän tilaa vapaaehtoistyöntekijöille. Tämä lisää myös yhteisöllisyyttä. Mukkula on seurakunnan alueella hyvä esimerkki tästä.

Minkälaisia mahdollisuuksia näette seurakuntien välisessä yhteistyössä ja toiminnassa Päijät-Hämeen kuntien alueella?

- Yhteinen lehti usean seurakunnan kesken on ollut hyvä. On tärkeää, että seurakunnat koosta huolimatta otetaan siinä tasapuolisesti huomioon.
- Perheneuvonta ja sairaalasielunhoito ovat hyviä esimerkkejä toimivasta yhteistyöstä.
- Keskusrekisterin laajeneminen ei ole vielä tuottanut kustannussäästöjä, joita sitä perustettaessa toivottiin. Tulevaisuudessa niitäkin varmaan saadaan. Jos rekisteri laajenee, niin se voi merkitä uusia isoja investointitarpeita esimerkiksi atk-puolella.
- Yhteistyö ei saa olla liian lahti-keskeistä. Pienimmät seurakunnat tulee

huomioida ei vain kustannuksissa vaan myös vaikuttamismahdollisuuksien kautta.

- Erityisdiakoniassa, erityisnuoriso-, vammais-, päihde- ja ulkomaalaistyössä olisi mahdollisuuksia löytää uusia yhteistyömuotoja.
- Alueelliset tapahtumat ja juhlat eri työaloilla ja jumalanpalveluselämässä tarjoavat yhteistyömahdollisuuksia.
- Ympäristöhankkeiden suhteen tulisi etsiä alueellista yhteistyötä.
- Yhteinen onnittelukirja toisi näkyvyyttä alueelliselle yhteistyölle.
- Koulutusyhteistyö mahdollistaisi sen, että ei aina tarvitse mennä kauemmaksi koulutukseen. Suuri yksikkö voi kutsua kouluttajia luokseen.
- Eri työalojen leirit esimerkiksi lähetyksen, erityisdiakonian, musiikin ja retiriittitoiminnan alueella.
- Leirikeskusten koordinointi.
- Kiinteistöpuolen erityisosaamisen hyödyntäminen alueellisesti.
- Harvemmin tarvittavien koneiden yhteiskäyttöä.

Mitä ajattelette mahdollisista kuntarakenteen muutoksista seurakunnan näkökulmasta?

- Liitoksiin on syytä varautua.
- Suuri seurakunta ei voi olla aktiivisesti pitää esillä yhteenliittymistä, koska se voi merkitä uhkaa pienemmille seurakunnille. Pitää olla kuuntelevalla asenteella liikkeellä.
- Menevätkö seurakunnan äärirajat jo liian kauaksi, jos Hartola ja Padasjoki liittyvät Lahden seurakuntien yhteyteen ja jos Asikkala vielä jää liitoksen ulkopuolelle?
- Jos isot kunnat Lahden alueella menevät yhteen, niin on mielenkiintoinen kysymys, mikä on seurakunnan oikea koko. Onko se silloin jo liian iso? Miten pienet seurakunnat kokevat, jos ne ovat jonkinlaisia satelliitteja tällaisella suurelle keskittymälle. On suuri haaste, että niitä pystytään ottamaan tasapuolisesti huomioon.
- Yhtymä neuvottelee käytännössä kaikkien Lahden seurakuntien puolesta.
- Yhtymärakenne on jo nyt olemassa ja siihen voidaan tarvittaessa helposti liittää uusia seurakuntia. Perussääntöä voidaan myös muokata siihen suuntaan, että yhtymärakenne tulee kevyemmäksi.
- On tarpeen kuunnella ympäristöseurakuntia siitä, mikä on niiden mielestä paras rakenne.
- Kirkossa on tarpeen muuttaa lainsäädäntöä niin, että ”seurakunta” sana voisi tarkoittaa jumalanpalvelusyhteisöä. Hallintorakenteesta voitaisiin käyttää jotakin muuta nimeä.
- Jos liittymiä tulee, niin toivottavasti asiaperustein päädytään yhteiseen ratkaisuun. Muussa tapauksessa selvitysmies tekee ratkaisun.

Mitä toiveita teillä on käynnistyneelle rovastikuntaprojektille?

- Projektin tavoitteet ovat hyvät ja niiden suuntaisesti on edettävä.
- Etenemispolkua yhteistyön on luotava riippumatta kuntien ratkaisuksista. Työryhmien työskentelyn jälkeen on oltava selvä malli, minkä mukaisesti yhteistyötä voidaan lisätä.

Launeen seurakunta

Aika: 29.10.2008

Läsnä: Jukka Ihalainen, seurakuntaneuvoston varapuheenjohtaja
Heikki Pelkonen, kirkkoherra

Miten näette seurakuntanne tulevaisuuden? Millaisten haasteiden edessä olette?

- Kirkon arvostus on ollut pitkään huono. Nyt merkkejä muutoksesta parempaan. Liike kirkosta ulospäin tulee jatkumaan, mutta kasvavassa määrin ihmiset myös haluavat liittyä kirkkoon. Liittyjät ovat taustoiltaan ja tarpeiltaan hyvin erilaisia ihmisiä. Haastavaa on, miten seurakunta voi olla vastaus heidän hengelliseen etsintään.
- Ihmiset määrittävät uudella tavalla suhdettaan kirkkoon. Seurakunnan tulee iloisella mielellä tehdä seurakunta paikaksi, joka on kaikkia varten riippumatta siitä, kuuluuko ihminen siihen vai ei.
- Haaste on tulla sillä tavalla lähelle ihmistä, että seurakunta ei näyttäydy instituutiona vaan lähelle tulevana, ihmisenkasvoisena yhteisönä.
- Kysymys toisaalta omaleimaisuuden ja toisaalta läheisyyden säilyttämisestä.
- Miten seurakunta tavoittaa ne nuoret, jotka eivät enää ole rippikoulun jälkeisen nuorisotyön piirissä ja joilla ei ole omaa perhettä ja lapsia.
- Seurakunnan tulee olla uskollinen ja rohkea sekä sen on jakettava pitää kiinni yksinkertaisista perusasioista, kuten sanan julistamisesta ja opettamisesta sekä sakramenttien ja jumalanpalveluselämän hoitamisesta. Tarvitaan selkeää viestiä elämän yksinkertaisista perusasioista.
- Työmuodoissa tulee kyetä reagoida nopeasti asioihin. Työn tulee hakea perustansa niistä tarpeista, mitä seurakuntalaisilla on.

Minkälaisia mahdollisuuksia näette seurakuntien välisessä yhteistyössä ja toiminnassa Päijät-Hämeen kuntien alueella?

- Yhteistyö painottunut nyt erityistyömuotoihin tai tukitoimiin.
- Ongelma on se, että yhteistyö ei ole organisoitunut kunnolla ja on aika usein vain yksittäisen työntekijän varassa.
- Seurakuntayhtymän tasolla yhteistyötä on ollut, mutta sen laajentaminen on vaikeaa.
- Leirit, tapahtumat ja retket tarjoavat yhteistyömahdollisuuksia.
- Avioparityö voisi olla toimivampaa, jos ihmisiä tulee laajemmalla alueelta koolle.

- Rovastikunnalliset toimikunnat ovat olleet oikeasuuntainen asia
- Myös maallikkoyhteistyötä voitaisiin laajentaa. Esimerkiksi miestyö on maallikkotoimintaa, joka on laajentunut koko Päijät-Hämeen alueelle.
- Ihmisiä on rohkaistava liikkumaan koko Päijät-Hämeen alueella seurakunnan tilaisuuksissa.

Mitä ajattelette mahdollisista kuntarakenteen muutoksista seurakunnan näkökulmasta?

- Seurakunta -sana pitäisi muuttaa tarkoittamaan jumalanpalvelusyksikköä, jolla on itsenäisyys omassa toiminnassaan. Taloudellista itsenäisyyttä ei ole välttämätöntä edellyttää
- Seurakunnallinen elämä on säilytettävä paikallistasolla. Hallintoa voidaan laajentaa.
- Muutokset tulisi nähdä mahdollisuutena. Seurakunta voi mahdollistaa identiteetin säilymisen silloin, kun kunta itsenäisenä häviää.
- Muutostilanne on haaste, joka havahduttaa näkemään olennaisen.
- Kaupungissa seurakunnan merkitys on toisenlainen kuin maaseudulla. Ihmiset eivät välttämättä edes tiedä, mihin seurakuntaan kuuluvat. Lahdessa kuuluminen yhteen seurakuntaan yksinkertaistaisi asioita.
- Launeella on totuttu siihen, että ollaan osa isompaa yksikköä ja siinä mielessä mahdolliset muutokset eivät tunnu suurilta.
- Toisaalta Lahdessa myös tiedostetaan, että yhtymäarakenteessa on ongelmia suhteessa paikallisseurakuntaan. Tämä kokemus yhtymästä tulee hyödyntää.
- Rovastikunnalle voitaisiin siirtää paljon hallinnollista ja taloudellista vastuuta, esimerkiksi henkilöstöhallinto, kirjanpito ja palkanmaksu voisi tapahtua rovastikunnittain.
- Kirkossa pitäisi miettiä koko seurakuntaorganisaatiota niin, että se vastaisi muuttunutta todellisuutta.
- Pitää nähdä, miten seurakunta erottuu kunnasta ja sen rakenteista.
- Vaarana on, että muutoksissa ei katsota kirkon etua vaan keskitytään liiaksi oman hyödyn ajamiseen. Pitäisi kantaa vastuuta koko kirkosta eikä vain omasta seurakunnasta.
- Pitää luoda sellainen rakenne, joka parhaiten palvelee seurakuntien erilaisia tilanteita ja evankeliumin sanoman esillä pitämistä.

Mitä toiveita teillä on käynnistyneelle rovastikuntaprojektille?

- On tärkeää pitää huolta siitä, että se ei ole vain työntekijävetoinen. Seurakuntalaisten tarpeet ja ääni on otettava huomioon.

Salpausselän seurakunta

Aika: 23.10.2008

Läsnä: Hannu Huusari, seurakuntaneuvoston varapuheenjohtaja
Pentti Keisanen, kirkkoherra

Miten näette seurakuntanne tulevaisuuden? Millaisten haasteiden edessä olette?

- Kirkosta eroaminen on todellinen ongelma. Se haastaa monella tapaa. Voi olla että nyt eletään viimeisiä vuosia kansankirkkona, jos eroaminen jatkuu tätä tahtia. Tässä tilanteessa on vahvistettava luonnollisia kontakteja jäseniin ja järjestettävä monipuolista toimintaa.
- Vanhusväestö lisääntyy seurakunnan alueella. Tämä johtuu erityisesti siitä, koska alueella on vanhusten hoitoon keskittyneitä laitoksia paljon. Sopivien yhteistyökuvioiden kehittäminen niiden kanssa on tärkeää. Myös kotikäyntityön tarve lisääntyy. Koska nuorissa aikuisissa kirkosta eroaminen on suurinta, niin tulevaisuudessa kirkkoon kuuluu entistä enemmän vanhusväestöä.
- Toimintaa on yhä enemmän rakennettava vapaaehtoistyön varaan. Tärkeää olisi, että hyväkuntoisista, työelämästä syrjään jääneistä seurakuntalaisista saataisiin uusia vastuunkantajia mukaan toimintaan.
- Vakava kysymys on, onko tulevaisuudessa enää saatavissa riittävästi ammattitaitoista työvoimaa. Kirkon virkaan opiskelevista suuri osa ei tällä hetkellä jää kirkkoon töihin.
- Jos tulevaisuudessa syntyy suuria hallinnollisia yksiköitä, niin aluetyötä tulee siinä tilanteessa erityisesti kehittää.
- Riihelän alue on haastava. Se on maantieteellisesti eristyksissä ja seurakunnan kontaktit alueelle eivät ole niin hyvät kuin muualle. Muuten seurakunta on alueellisesti kompakti.

Minkälaisia mahdollisuuksia näette seurakuntien välisessä yhteistyössä ja toiminnassa Päijät-Hämeen kuntien alueella?

- Tukitoimintapuolella jo paljon yhteistyötä ja sitä on hyvä edelleen kehittää.
- Perinteiset yhteistyömuodot sairaalasielunhoito, perheneuvonta jne. ovat osoitus hyvästä yhteistyöstä
- Isot investoinnit olisi hyvä olla mahdollisuuksien mukaan yhteiskäytössä
- Suurten tapahtumien kohdalla on ollut hyvää yhteistyötä ja sitä tulee jatkossakin vaalia.
- Leirikeskusten välisiä yhteistyökuvioita tulisi kehittää.

- Myös koulutuksellinen yhteistyö on sellaista, jota voitaisiin kehittää. Paikallisena yhteistyömuotona koulutus kyettäisiin paremmin kohdentamaan juuri siihen tarpeeseen, mitä alueella on.
- Ystävyysseurakuntatyötä voisi tehdä vielä nykyistä laajemmin alueen yhteistyönä. Suuremmalla joukolla voisi tehdä tukityötä nykyistä paremmilla resursseilla.
- Musiikin erityisalueilla voisi koota joukkoja isommaltakin alueelta yhteen. Tästä hyvänä esimerkkinä on gospelkuoro. Voisiko torvisoittokuntia ja vastaavia koota yhteen suuremmalta alueelta.

Mitä ajattelette mahdollisista kuntarakenteen muutoksista seurakunnan näkökulmasta?

- Salpausselkä on seurakuntana hyvän kokoinen, ei liian iso eikä liian pieni. Sen kokoista yksikköä on hyvä johtaa ja koko mahdollistaa jonkinlaisen yhteenkuuluvuuden tunteen. Myös oma Salpausselän seurakunnan identiteetti on olemassa. Tämä kaikki tulisi olla mahdollista säilyttää mahdollisissa uusissa seurakuntarakenteissa.
- Yhtymämalli on todennäköisesti ainoa mielekäs rakennevaihtoehto maalaisseurakuntien näkökulmasta. Se kuitenkin edellyttää, että paikallisseurakunnan tulisi olla itsenäisempi kuin se nyt on Lahdessa.
- Kaupunkiyhtymän ja rovastikunnan keskinäistä suhdetta tulisi miettiä. Nyt ne toimivat osittain päällekkäin. Esimerkiksi Helsingissä iso yhtymä on järkevää jakaa eri rovastikuntiin. Samoin on mielekästä, jos itsenäiset maalaisseurakunnat muodostavat rovastikunnan. Sen sijaan rovastikunnassa, jossa on yksi iso yhtymä ja sen yhteydessä itsenäisiä pienempiä seurakuntia, on rovastikunnan ja yhtymän keskinäinen suhde jossain määrin ongelmallinen.
- Mahdollisen yhdistymisprosessin yhteydessä on varauduttava myös hiippakuntarajojen muuttamiseen.
- Kaikissa tilanteissa toiminnallisen vastuun pitää säilyä paikallisena ja samalla hallintojärjestelmän tulee olla mahdollisimman kevyt. Alueen tulee olla vahvaa ja oman alueen toiminnasta pitäisi pystyä päättämään itsenäisesti.
- Tulevaisuudessa Suomi edelleen kaupungistuu. Lainsäädännöllisesti kirkossa olisi tästä johtuen mietittävä ainakin kahta uutta vaihtoehtoa. Ensinnäkin kaupunkiympäristössä pitäisi henkilöseurakuntamallia pohtia yhtenä vaihtoehtona. Mahdollistaisiko se joidenkin ihmisten säilymisen kirkon jäsenenä. Vastaavasti pitäisi pohtia myös sitä, olisiko ihmisen muuttotilanteessa mahdollista säilyttää entisen seurakuntansa jäsenyyttä.

Mitä toiveita teillä on käynnistyneelle rovastikuntaprojektille?

- Projekti on sopiva väline itsetutkiskeluun ja seurakuntien elämän ymmärtämiseen.
- Sen tulisi auttaa kaupunki/maaseurakunta välisen eron ymmärtämiseen.
- Sen tulisi auttaa myös rovastikuntarakenteen parempaan jäsentämiseen.
- Rakennemuutosten suhteen ei mitään kiirettä ole ja hätäisiä ratkaisuja ei ole syytä tehdä vaan kaikki pitää tehdä suunnitellusti ja huolella harkiten.